

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА „ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ”

Утвърдена със Заповед № РД 07-186/02.07.2014 г.
на Председателя на НСИ

СОФИЯ, 2014

СЪДЪРЖАНИЕ

ОБЩА МЕТОДОЛОГИЯ

Същност и предназначение	9
Обща методология на Статистическата система „Трудови злополуки“	12
I. Законодателна уредба, свързана с трудовите злополуки	12
II. Основни понятия и дефиниции	14
III. Обхват и критерии за включване на случаите на приета трудова злополука	14
IV. Статистическа система „Трудови злополуки“ - логика на системата, единици и променливи	15
V. Референтна (отчетна) година	18
VI. Принципи, източници на информация и цели	18
VII. Описание на променливите в системата	19
VIII. Изисквания за използването на класификациите в ССТЗ	24
IX. Показатели, характеризиращи трудовите злополуки	24
КЛАСИФИКАЦИИ	
Класификация на икономическите дейности	29
Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България (ЕКАТТЕ)	29
Национална класификация на професиите и длъжностите	29
Статус в заетостта	29
Възраст	30
Пол	30
Гражданство	30
Време на злополуката	31
Големина на предприятието	32
Вид на увреждането	33
Увредена част на тялото	34
Загубени дни (тежест)	35
Работно място	35
Място на злополуката	36
Вид работа	37
Специфична физическа дейност	38
Отклонение	40
Начин на увреждане	41
Материален фактор	43
Материален фактор (с 8-значен цифров код)	49
Общ трудов стаж и стаж по професията	87
Продължителност на работа в предприятието	87
Категория труд	88
Правоспособност	88
Вид злополука (по КСО)	88
Набелязани мерки	88

РЪКОВОДСТВО ЗА КЛАСИФИЦИРАНЕ В ССТЗ

I. Вид на увреждането	93
II. Общи бележки относно променливите за причините и обстоятелствата	102
III. Място на злополуката	104
Група 010 „Промислен обект“ (подгрупи 011-019)	104
Група 020 „Строителен обект, открита мина и кариера“ (подгрупи 021-029)	104
Група 030 „Селскостопански, горски или рибовъден обект“ (подгрупи 031-039)	105
Група 040 „Офиси, магазини, места за забавления и други“ (подгрупи 041-049)	105
Група 050 „Лечебни и социални заведения“ (подгрупи 051-059)	105
Група 060 „Обществени места“ (подгрупи 061-069)	105
Група 070 „В жилища“ (подгрупи 071-079)	105
Група 080 „Места за спортуване“ (подгрупи 081-089)	105
Групи 090, 100, 110 „Във въздуха или на височина, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 091-099); „Под земята, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 101-109); „На/над водата, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 110-119)	106
Група 120 „В среда с налягане по-високо от атмосферното, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 121-129)	106
IV. Вид работа	107
Група 10 „Произвеждане, обработване, преработване, складиране - всички видове“ (подгрупи 11-19)	108
Група 20 „Земни работи, строителни и монтажни работи, събаряне“ (подгрупи 21-29)	108
Група 30 „Селскостопанска и горскостопанска работа, рибарство“ (подгрупи 31-39)	109
Група 40 „Предоставяне на услуги на предприятия и/или на населението; интелектуален труд“ (подгрупи 41-49)	109
Група 50 „Друга работа, свързана с видовете работа от групи 10, 20, 30 и 40“ (подгрупи 51-59)	109
Група 60 „Движение, спортна и артистична дейност“ (подгрупи 61-69)	110
V. Специфична физическа дейност	110
Група 10 „Работа с машина“ (подгрупи 11-19)	111
Група 20 „Работа с ръчни инструменти“ (подгрупи 21-29)	112
Група 30 „Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства“ (подгрупи 31-39)	113
Група 40 „Боравене с предмети“ (подгрупи 41-49)	113
Група 50 „Пренасяне на ръка“ (подгрупи 50-59)	114
Група 60 „Движение“ (подгрупи 60-69)	115
Група 70 „Присъствие“	115
VI. Отклонение	115
Група 10 „Отклонение поради проблеми с електричество, експлозия, пожар“ (подгрупи 11-19)	116
Група 20 „Отклонения поради препълване, преобръщане, протичане, изтичане, изпаряване, емисия“ (подгрупи 21-29)	117

Група 30 „Счупване, разрушаване, разцепване, плъзгане, падане, срутване на материалния фактор“ (подгрупи 31-39)	117
Група 40 „Загуба на контрол (пълна или частична) върху машина, превозни или транспортно-подемни средства, инструменти за ръчна работа, предмети, животни“ (подгрупи 41-49)	117
Група 50 „Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек“ (подгрупи 51-59)	119
Група 60 „Движение на тялото без физическо натоварване (обикновено водещо до външно увреждане)“ (подгрупи 61-69)	120
Група 70 „Движение на тялото при физическо натоварване (обикновено води до вътрешно увреждане)“ (подгрупи 71-79)	121
Група 80 „Изненада, уплаха, насилие, нападение, заплаха, присъствие“ (подгрупи 81-89)	121
VII. Начин на увреждане	122
Група 10 „Контакт с електрически ток, температура, опасни вещества“ (подгрупи 11-19)	122
Група 20 „Задушаване, причинено от удавяне, затрупване, обгръщане“ (подгрупи 21-29)	123
Група 30 „Сблъсък при хоризонтално или вертикално движение с неподвижен предмет (пострадалият е в движение)“ (подгрупи 31-39)	123
Група 40 „Удар или сблъсък от/с движещ се предмет“ (подгрупи 41-49)	124
Група 50 „Контакт с режещ, пробощащ, груб, грапав материален фактор“ (подгрупи 51-59)	124
Група 60 „Захващане, притискане, смазване, смачкване и т.н.“ (подгрупи 61-69)	125
Група 70 „Физическо или психическо натоварване“ (подгрупи 71-79)	125
Група 80 „Ухапване, ритане и т.н. (от животно или човек)“ (подгрупи 81-89)	126
VIII. Материален фактор	126
Описание на двуцифрените кодове	127
Подробна класификация (с 8-значен цифров код)	128
IX. Примери за класифициране на причините и обстоятелствата за трудовата злополука	129

ОБЩА МЕТОДОЛОГИЯ

СЪЩНОСТ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

1. Статистическата система „Трудови злополуки“ (за краткост наричана ССТЗ) е класификационен стандарт на базата, на който се събира, обработва и разпространява статистическа информация за приетите трудови злополуки в Република България.

2. Статистическата система „Трудови злополуки“ е разработена на основание на чл. 7, т. 6, и чл. 10 от Закона за статистиката.

3. Статистическата система „Трудови злополуки“ осигурява изпълнението в Република България на Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд и Регламент (ЕС) № 349/2011 на Комисията от 11 април 2011 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 1338/2008 по отношение на статистическите данни за трудовете злополуки.

4. Статистическата система „Трудови злополуки“ осигурява прякото приложение на методологията на Европейската статистика за трудовете злополуки (ЕСТЗ)¹ в съответствие с глава 5 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовете злополуки (НУРРОТЗ) и заповед на управителя на Националния осигурителен институт (НОИ) за утвърждаване на образец на Декларация за трудова злополука. Националната методология и методика на ССТЗ напълно съответства на националното законодателство.

В случаите, когато е установено различие между съществуващото национално законодателство с изискванията на ЕСТЗ, са осигурени условия за отчитане на показателите на ЕСТЗ и за тяхното предоставяне на европейските институции. Това е направено главно чрез анализ и уточняване на понятията и чрез класификациите като основни методологични инструменти на статистическите изследвания.

5. Статистическата система „Трудови злополуки“ дефинира същността и принципите на изучаването на трудовете злополуки, източниците на информация, специфичните особености на единиците на наблюдение, както и правилата за класифициране на променливите. В ССТЗ са включени всички класификации от ЕСТЗ, както и класификации, които се използват в национални условия за характеризирание на трудовете злополуки.

6. Статистическата система „Трудови злополуки“ се прилага за:

- статистическо изучаване и отчитане на приетите трудови злополуки и тяхното развитие във времето;
- предоставяне на статистическа информация в страната и на международни институции;
- извършване на международни сравнения и анализи в областта на трудовия травматизъм;
- осигуряване на информация за целите на социалното осигуряване и политиката по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

7. Статистическата система „Трудови злополуки“ е задължителна за използване при попълване на първичните документи и за регистриране и отчитане на приетите трудови злополуки.

---

¹ European Statistics on Accidents at Work (ESAW) - Summary methodology 2012 edition.

8. Всички институции са длъжни да предоставят на Националния осигурителен институт събраните при тях индивидуални данни, необходими за статистическото отчитане на приетите трудови злополуки и на смъртните случаи, дължащи се на трудови злополуки.

9. Националният осигурителен институт създава и поддържа Информационна система за трудови злополуки и предоставя статистическа информация за приетите трудови злополуки на заинтересованите национални и международни органи и институции в съответствие със Статистическата система „Трудови злополуки“.

10. Статистическата информация по т. 9 се предоставя ежегодно, не по-късно от 18 месеца след края на референтната (отчетната) година.

11. Статистическата система „Трудови злополуки“ включва три части:

Обща методология

- Законодателна уредба, свързана с трудовете злополуки
- Основни понятия и дефиниции
- Обхват и критерии за включване на случаите на приетата трудова злополука
- Статистическа система „Трудови злополуки“ - логика на системата, единици и променливи
- Принципи, източници на информация и цели
- Референтна (отчетна) година
- Описание на променливите в системата
- Изисквания за използването на класификациите в ССТЗ
- Показатели, характеризиращи трудовете злополуки.

Класификации

- Класификация на икономическите дейности
- Национална класификация на професиите и длъжностите
- Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България (ЕКАТТЕ)
- Статус в заетостта
- Възраст
- Пол
- Гражданство
- Време на злополуката
- Големина на предприятието
- Вид на увреждането
- Увредена част на тялото
- Загубени дни (тежест)
- Работно място
- Място на злополуката
- Вид работа
- Специфична физическа дейност
- Отклонение
- Начин на увреждане
- Материален фактор

- Общ трудов стаж и стаж по професията
- Продължителност на работа в предприятието
- Категория труд
- Правоспособност
- Вид злополука (по КСО)
- Набелязани мерки.

Ръководство за класифициране в ССТЗ

Обща методология на Статистическата система „Трудови злополуки“

I. Законодателна уредба, свързана с трудовите злополуки

Българската система се основава на декларирането (официалното съобщаване) на злополуката пред органа, който администрира обществените осигурителни фондове, включително и тези за трудови злополуки и професионални заболявания, което гарантира правото на обезщетения, помощи и пенсии на пострадалите от трудови злополуки или техните наследници. Системата за трудови злополуки, изградена на осигурителния принцип, не само поради законовата си задължителност, но и поради икономическия стимул за осигурителите и наетите лица за съобщаване и уведомяване за злополуките на компетентния орган (Националния осигурителен институт), осигурява много високо ниво на регистриране и отчитане на трудовите злополуки. Това съвпада и с практиката за статистика на трудовите злополуки в някои страни от ЕС по система, базирана на осигуряването (insurance based system) чрез обществени или частни осигурители.

Националното законодателство за регулиране на дейността по установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки се състои от:

- Кодекс за социално осигуряване - глава 5 (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г., в сила от 1.01.2000 г.)
- Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г. (обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г., в сила от 1.01.2000 г.)
- Заповед № 232 от 20.06.2006 г. на управителя на НОИ за утвърждаване на образец на Декларация за трудова злополука (Обр. О-11/2006/НОИ).

Основните етапи на административното производство, свързани със събиране на информация за трудовите злополуки, са:

Деклариране на трудовите злополуки

Деклариране на трудовата злополука (от осигурителя, предприятието ползвател или пострадалото лице) в законово установените срокове чрез подаване на Декларация за трудова злополука в териториалните поделения на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ).

Всяка декларация за трудова злополука се регистрира в ТП на НОИ и се открива досие.

Разследване и установяване на трудовите злополуки

На задължително разследване подлежи всяка смъртна трудова злополука, всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи, както и всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност. Производство за разследване на трудова злополука може да се открие и по инициатива на контролните органи на НОИ, когато са налице достатъчно данни за настъпила трудова злополука.

Разследването се извършва от комисия, в която се включват представители на ТП на НОИ, Инспекцията по труда, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая. Разследването на трудовата злополука трябва да установи конкретните обстоятелства и причини за нейното възникване, вида на

уврежданията, както и всички други данни, които ще подпомогнат териториалното поделение на НОИ да се произнесе за характера на злополуката.

Резултатите от разследването се оформят в протокол в типизирана форма, който е валиден до доказване на противното.

Длъжностно лице от ТП на НОИ въз основа на установените данни от разследването издава разпореждане за приемане или за неприемане на злополуката за трудова.

Обжалване на трудовите злополуки

Издадените разпореждания за приемане или за неприемане на злополуката за трудова, подлежат на обжалване от заинтересованите лица по административен и съдебен ред.

Ползване на осигурителни права

След влизане в сила на разпореждането, с което злополуката се приема за трудова, осигурените лица придобиват право на парични обезщетения, пенсии и помощи съгласно реда, определен с КСО.

Регистриране и отчитане на трудовите злополуки

Съгласно чл. 15 и 19 от НУРПОТЗ Националният осигурителен институт създава и поддържа Информационна система за трудовите злополуки и има задължение да предоставя статистическа информация на заинтересованите национални и международни институции и организации, в т.ч. и на Евростат.

За осигуряването на необходимата информация и на възможностите за контрол и актуализиране на данните важно значение за ССТЗ има изискването на чл. 59 от КСО, съгласно който за всяка трудова злополука териториалното поделение на НОИ открива досие, което съдържа:

- Декларация за трудова злополука
- Протокол от разследването на трудовата злополука, когато такава е извършено
- Разпореждането за приемане или за неприемане на злополуката за трудова
- Копия от болничните листове за злополуката
- Други документи, свързани със злополуката.

За поддържане на актуален и достоверен регистър на трудовите злополуки Информационната система на НОИ създава възможност за непрекъсната електронна връзка с други регистри:

- Регистър „Парични обезщетения и помощи от ДОО” и регистър „Пенсии”, поддържани от НОИ
- Персонален регистър на осигурените лица и Регистър на трудовите договори, поддържани от Националната агенция по приходите
- Търговски регистър и регистър БУЛСТАТ, поддържани от Агенцията по вписванията
- Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението (ЕСГРАОН), поддържана от Министерството на регионалното развитие.

Надеждността на данните за трудовите злополуки се гарантира и от сътрудничеството между НОИ и Националния статистически институт по отношение на обмена на данни от административните източници в областта на статистиката.

II. Основни понятия и дефиниции

Статистическата система „Трудови злополуки” съблюдава дефинициите и понятията, регламентирани в нормативните актове на Република България.

Определенията за „осигурени лица”, „осигурител” и „трудова злополука” в ССТЗ са по смисъла на КСО.

Съгласно КСО, чл. 55, трудова злополука е всяко внезапно увреждане на здравето станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило неработоспособност или смърт. Трудова е и злополуката, станала с осигурен по чл. 4, ал. 1 и 2 от КСО по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място до: основното място на живеене или до друго допълнително място на живеене с постоянен характер; мястото, където осигуреният обикновено се храни през работния ден; мястото за получаване на възнаграждение. Не е налице трудова злополука, когато пострадалият умишлено е увредил здравето си.

Определенията за „работодател”, „предприятие” и „работно място” в ССТЗ са по смисъла на Кодекса на труда.

III. Обхват и критерии за включване на случаите на приета трудова злополука

1. Статистическата система „Трудови злополуки” обхваща всички случаи на трудови злополуки, които са приети за трудови, съгласно действащото национално законодателство.
2. Статистическата система „Трудови злополуки” обхваща следните видове злополуки:
  - Случаи на остри отравяния.
  - Умишлени действия на други лица.
  - Злополуки, настъпили в помещения на работодател, различен от работодателя на пострадалия. Тези случаи могат да включват злополуки по време на срещи или при предоставяне на услуги в процеса на работа на пострадалия в помещения на друг работодател. Например:
    - злополуки, настъпили по време на срещи или други посещения на места извън помещенията на работодателя, в които служителят обикновено се намира; злополуки по време на регламентирана почивка, включително обедна почивка, на места, организирани от работодателя; злополуки при доставката на стоки до помещения на клиенти (предприятия, публична администрация или частни лица) или при извършване на други услуги, като например ремонтна дейност, поддръжка или обслужване в помещения на клиенти; командироване за по-дълъг срок при друг работодател или при дейности, извършвани от дома като част от процеса на работа; злополуки, причинени от други видове трудова дейност, които не са свързани с трудовата дейност на пострадалия, и други.

- Злополуки на публични места или в превозните средства на обществения транспорт при пътуване в процеса на работа:
    - Пътнотранспортни произшествия в процеса на работа (обществени пътища, паркинги или частни пътища на територията на предприятието). Пътнотранспортните произшествия могат да касаят лица, чиято професионална дейност протича предимно на пътя като например водачи на камиони или автобуси, както и професионални дейности, които често или понякога предполагат пътувания по обществени пътища. Тези професионални дейности включват например ремонти, търговска дейност или други услуги, извършвани в помещенията на клиента. Тази категория обхваща автомобилни произшествия, претърпени от служители, които в процеса на работа понякога шофират от работното си място до друго място на среща или до места, където работодателят е организирал някаква дейност по време на регламентирана почивка, включително обедна; злополуки, настъпили на превозно средство, използвано в процеса на работа (метро, трамвай, влак, кораб, самолет и други).
    - Други злополуки (подхлъзване, падане, нападение и други) на обществени места (тротоари, стълбища и други) или в зоните за пристигане и заминаване (гари, пристанища, летища и други) за всякакъв вид превозни средства, използвани по време на пътуване в процеса на работа.
3. Статистическата система „Трудови злополуки” не обхваща следните видове злополуки:
- Умишлени самонаранявания.
  - Злополуки по изцяло естествени причини: злополуки, причинени единствено от определено заболяване като например сърдечни или мозъчни удари или друго заболяване с остро начало, настъпило по време на работа без причинна връзка с професионалната дейност на пострадалия.
  - Частни злополуки: злополуки, при които пострадалите не се намират на работното си място и извършват дейности, които не са свързани с работата им - например посещават магазин, администрация, банка, гара, болница, поща, пристанище, летище и други.
4. Статистическата система „Трудови злополуки” обхваща трудовите злополуки, станали с осигурени лица за риска трудова злополука. Не обхваща злополуки, станали със самоосигуряващи се лица.

IV. Статистическа система „Трудови злополуки” - логика на системата, единици и променливи

Правилното класифициране на злополуките изисква събирането и класифицирането на четири вида основна информация: информация за осигурителя (предприятието осигурител/ползвател), условията на труд и пострадалия; информация за трудовата злополука; информация за вида и тежестта на уврежданията и последиците от злополуката; информация за предприетите мерки.

ССТЗ събира тази информация в следните четири групи:

- Информация за идентифициране на мястото и условията на работа при настъпване на злополуката (данни за осигурителя/ползвателя и конкретните условия на трудовата злополука) и информация за пострадалия. В тази група се отнасят:
  - Данните за осигурителя/ползвателя: име, основна икономическа дейност, адрес и телекомуникации за връзка със седалището на осигурителя, големина на предприятието;
  - Данни за условията на труд в предприятието: място на злополуката и работен процес;
  - Данни за пострадалото лице: име, професия, пол, работно място на пострадалия, вид на работата при настъпване на злополуката, време на настъпване на злополуката.
- Информация за трудовата злополука - обстоятелствата за нейното настъпване и начинът на увреждане

Трудовата злополука се дефинира чрез разделяне на събитието на три последователни етапа: специфичното физическо действие в момента на злополуката, отклонението от нормалните действия или условия по време на злополуката и начинът на увреждане при злополуката. За точното и изчерпателното характеризиране на злополуката се определят и материалните фактори, свързани с всеки от трите етапа на злополуката.

- Информация за вида и тежестта на увреждането и последиците от злополуката:

Тази информация се отнася до полученото увреждане в резултат на трудовата злополука, увредената част на тялото и последиците от трудовата злополука (брой изгубени дни или степен на загубена работоспособност).

- Информация за предприетите мерки

Логиката на ССТЗ и характеристиките на трудовата злополука са представени на схемата.

Схема. Логика на Статистическата система „Трудови злополуки” и характеристики на трудовата злополука

<p>Информация за осигурителя, условията на труд и пострадалия</p>	<p align="center">ПРЕДПРИЯТИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Икономическа дейност - Големина на предприятието - Административно-териториална идентификация на предприятието - Време на злополуката <p>ИЗЛАГАНЕ НА ОПАСНОСТ</p> <p align="center">ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА</p> <p align="center">УСЛОВИЯ НА ТРУД</p> <ul style="list-style-type: none"> - Място на злополуката <p>НАЕТО ЛИЦЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Професия - Възраст и пол - Гражданство - Статус в заетостта - Правоспособност - Категория труд <p>РАБОТНО МЯСТО</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вид работа - Работно място при настъпване на злополуката
<p>Информация за злополуката</p>	<p align="center">ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА СЪБИТИЯТА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфична физическа дейност и свързания с нея материален фактор - Отклонение и свързания с него материален фактор - Начин на увреждане и свързания с него материален фактор
<p>Увреждане и последици</p>	<p align="center">ПОСТРАДАЛ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вид на увреждането - Увредена част на тялото - Загубени дни
<p>Предприети мерки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Мерки, свързани с човешкия фактор - Мерки, свързани с материалния фактор

Основна единица на наблюдение в ССТЗ е приетата трудова злополука. За правилното описание на злополуката е необходима информация, съдържаща се в две основни групи променливи:

- Основни характеристики на злополуката, на пострадалия и на осигурителя. Те се използват, за да се установи къде и кога е настъпила злополуката, кой е пострадалият, видът и тежестта на уврежданията и последиците от злополуката.
- Променливи за причините и обстоятелствата - чрез тях се цели да се получи информация за това как е настъпила злополуката, при какви обстоятелства и по какъв начин са получени уврежданията.

V. Референтна (отчетна) година

Референтната (отчетната) година е календарната година през която на компетентния национален орган е съобщено за злополуката. За България това е Националният осигурителен институт.

VI. Принципи, източници на информация и цели

Логиката и организацията на системата се основават на следните принципи:

- Персонален подход на събиране и натрупване на информация, като единица на наблюдението е всяка трудова злополука за всяко пострадало лице.
- Изучаване на всеки отделен случай на трудова злополука (case-by-case) с оглед проследяване на развитието на трудовата злополука.
- Съвместимост и непротиворечивост на данните, променливите и класификациите на трудовите злополуки с тези на професионалните болести.
- Съвместимост и непротиворечивост с ЕСТЗ – 2012.
- Конфиденциалност на индивидуалните данни в съответствие с изискванията на Закона за статистиката.

Основни източници на информация при отчитане на трудовите злополуки са:

- Декларация за трудова злополука
- Разпореждане за приемане или неприемане на злополуката за трудова
- Болничен лист за временна неработоспособност (Бл. НОИ.МЗ № 606) - осигурява информация за загубените календарни дни при приетата трудова злополука
- Експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК (Бл. МЗ № 611а/2001), установяващо причинна връзка при трудова злополука или трайна неработоспособност (инвалидност)
- Съобщение за смърт (Образец ЕСГРАОН-ТДС № 3) - осигурява информация за причината за смъртта на лицето с приета трудова злополука
- Съдебно решение в случай на обжалване.

Основните характеристики са посочени в източниците на информация и тяхната последователност определя и последователността на представяне на променливите и съответстващите им класификации в ССТЗ.

Статистическата система „Трудови злополуки“ има за цел утвърждаването на хармонизирани класификации за характеристиките на трудовите злополуки и на стандарт при регистриране, събиране, обработка и анализ на данните.

VII. Описание на променливите в системата

Идентификация на досието за трудова злополука (номер на досието)

„Идентификационният номер на досието“ е уникален идентификационен код за всяка регистрирана трудова злополука чрез Декларацията за трудова злополука.

Идентификационният номер на досието представлява единадесетцифров код със следната структура:

- Първите четири цифри - годината, в която злополуката е регистрирана в ТП на НОИ;
- Следващите две цифри - кодът на ТП на НОИ, в което се регистрира злополуката;
- Последните пет цифри - поредният номер в рамките на ТП на НОИ за съответната референтна година.

Идентификационният номер на досието се присвоява на досието за трудова злополука при нейното деклариране пред компетентните органи (ТП на НОИ) и служи за идентификация при всички следващи корекции в резултат на получени допълнителни данни за трудовата злополука. Номерът на досието гарантира обработване на всяка отделна трудова злополука и контрол за дублиране или повторно броене в ССТЗ. Чрез идентифицирането на досието се постига и защита на персоналните данни на пострадалото лице.

При постъпване на декларацията (нотифицирането) на случая той се вписва в системата и започва проверка за валидизиране на злополуката. Тази проверка е свързана с установяване на правата на лицето за получаване на обезщетения (наличие на осигуровки), както и с получаването на Разпореждането за приемане/неприемане на злополуката за трудова. Получаването на Разпореждането за приемане/неприемане на злополуката за трудова е моментът, към който първоначално отвореното досие се включва или не в базата данни за по-нататъшна обработка и изчисляване на показателите за трудови злополуки.

Информация за статистическа обработка

За правилното описание на злополуката е необходима следната основна информация от Декларацията за трудова злополука:

- Данни за осигурителя/ползвателя
- Данни за пострадалия
- Данни за злополуката
- Данни за увреждането в резултат на трудовата злополука.

Данните за осигурителя в Декларацията за трудова злополука са: пълно наименование, Единен идентификационен код (ЕИК/БУЛСТАТ), основна икономическа дейност, адрес - пощенски, електронни връзки (телефон, факс, електронна поща), данни за броя на работниците и служителите и от тях колко са жените.

Тези данни идентифицират осигурителя/ползвателя еднозначно.

Основната икономическата дейност се определя по актуалната в момента Класификация на икономическите дейности и методологията към нея.

Адресът на осигурителя, вписан в Декларацията като точен пощенски адрес, се класифицира в системата по Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ).

Броят на работниците и служителите е характеристика, необходима за разпределяне на предприятията по големина.

Данните за пострадалия в Декларацията за трудовата злополука са: трите имена, адресни данни, включително електронни връзки, Единен граждански номер (ЕГН), дата на раждане, пол, гражданство, статус в заетостта на пострадалия; дата на постъпване в предприятието, професия, категория труд на пострадалия, трудов стаж, от него - стаж по посочената професия, административна единица в предприятието, в която е назначен пострадалия.

Възраст на пострадалия - възрастта на пострадалия към момента на злополуката, определена чрез ЕГН или датата на раждане и записана в години.

Пол на пострадалия - полът е проста категорична променлива.

Гражданството на пострадалия се определя чрез *държавата, на която пострадалият е гражданин*. Ако дадено лице има повече от едно гражданство, трябва да се използва гражданството на държавата, където лицето официално е уведомило компетентните органи за злополуката.

Статусът в заетостта на пострадалия се определя според класификацията на статуса в заетостта, даваща възможност да се отчетат както изискванията на КСО, така и връзка с Международната класификация на статуса в заетостта (ICSE-93)² на Международната организация на труда (МОТ).

Професията на пострадалото лице се определя въз основа на работата, за която лицето е наето и която се изпълнява от него при работодателя в момента на настъпване на трудовата злополука. Класифицирането на пострадалото лице по професия се осъществява според актуалната в момента Национална класификация на професиите и длъжностите.

Продължителността на работа в предприятието и общият стаж на пострадалия се обработват чрез използването на следните класификации: „Общ трудов стаж”/„Стаж по професията” и „Продължителност на работа в предприятието”.

Административната единица, в която е назначен пострадалият, изисква да се попълни структурното звено, в което пострадалият работи в изпълнение на задълженията си по трудово правоотношение: цех, отдел, производство, склад и други.

---

² ISCE-93, International Classification of Status in Employment of the International Labour Organisation (ILO).

Данните за злополуката в Декларацията за трудова злополука са: време на злополуката, работно време, адрес на мястото на злополуката, място на злополуката, работно място, вид на работата по време на злополуката; специфична физическа дейност, извършвана от пострадалия и свързания с тази дейност материален фактор; отклонение от нормалните действия (условия) и материален фактор, свързан с тези отклонения; начин на увреждането и материален фактор, причинил увреждането; дали пострадалият е имал или не необходимата правоспособност (ако това се изисква за вида работа); дали злополуката е настъпила при изпълнение на работата (чл. 55, ал. 1 от КСО) или при придвижване от/към работното място (чл. 55, ал. 2 от КСО). В Декларацията се изисква и вписване на набелязаните мерки (от осигурителя) за недопускане на трудови злополуки от този вид.

Времето на злополуката се попълва точно. Вписват се часът и минутите на настъпване на злополуката, денят, месецът и годината. Датата, на която е настъпила злополуката, се записва, като се използва 8-цифреният формат „ГГГГММДД“, където „ГГГГ“ е годината, „ММ“ е месецът от годината, а „ДД“ е денят от месеца. Часът на злополуката се определя и спрямо работното време.

Адресът на мястото на злополуката е свързан с адреса, на който се намира административното (структурното) звено, в което е работил пострадалият по време на злополуката. Попълването на адреса дава възможност да се локализира точното географско място на злополуката според Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на Република България. Попълването на тази характеристика е особено важно в случаите, в които мястото на злополуката се различава от седалището на предприятието.

Мястото на злополуката е важна характеристика на злополуката: това е видът на работното място, работната площадка, работното помещение или мястото, където се е случила злополуката, където пострадалият работи, посещава или просто присъства при настъпването на злополуката.

Работното място е предназначено да определи местоположението на пострадалия в момента на злополуката по отношение на обичайното работно място или предприятие. Понятието „*обичайно стационарно работно място*“ следва да се разбира в тесен смисъл и винаги в рамките на помещенията на обичайното място на работа: например определено стационарно работно място в цех, магазин, офис или по-общо, в помещенията на работодателя.

Понятието „*случайно стационарно работно място*“ се използва в по-широк смисъл и включва:

- Работа, при която работното място е мобилно (водач на камион, строителен работник, техник, лице, извършващо ремонтна дейност, полицаи, пазач, уличен чистач и други).
- Инцидентни ситуации за лица, обичайно работещи на определено стационарно работно място:
  - инцидентно пътуване по поръчка на работодателя;
  - специфична намеса по поръчка на работодателя извън обичайното местно звено и в рамките на помещенията на клиент или друг работодател

(среща, командировка, бизнес събеседване, монтаж или поправка и други);

- временно поставяне на определено стационарно работно място извън обичайното местонахождение или в местно звено, различно от обичайното. Определението включва работни места, заемани в продължение на няколко дни или седмици, които обаче не са окончателната месторабота, на която е назначено лицето (временно наемане като служител на предприятие, което работи в помещения на друг работодател, или като лице, наето от агенция или дружество за набиране на персонал, мащабни дейности по поддръжка в помещения на клиента, работа от разстояние и други).

Видът на работата на пострадалия дефинира основната дейност или задача, изпълнявана от пострадалия по време на злополуката.

Описва се основният вид работа, изпълнявана от пострадалия по време на злополуката. Това не е професията на пострадалия, нито неговата точна специфична физическа дейност в момента на злополуката. Това е едно по-общо описание на вида работа или задача, която пострадалият е извършвал през период от време, който завършва в момента на настъпване на злополуката. За класифицирането на вида работа се използва класификацията „Вид работа”.

Специфична физическа дейност е дейността, извършвана от пострадалия непосредствено преди злополуката. Това е точната специфична физическа дейност на пострадалия в момента на злополуката, т.е. какво конкретно е правил пострадалият в момента на настъпването на злополуката. Тя обхваща само кратък период от време.

Материалният фактор, свързан със специфичната физическа дейност, описва основния материален фактор, свързан със специфичната физическа дейност на пострадалия точно непосредствено преди злополуката (средството, предмета или инструмента, използван от пострадалия в момента на злополуката). Материалният фактор може да участва или не в злополуката. При определяне на материалния фактор, свързан със специфичната дейност, се държи сметка за материалния фактор, който е най-тясно свързан със злополуката или увреждането. При наличие на няколко материални фактора, свързани със специфичната физическа дейност, се регистрира този, който е най-тясно свързан със злополуката или увреждането.

Отклонението от нормалните действия (условия) е предназначено да определи необичайните събития, предизвикали трудовата злополука. Описва последното събитие, отклоняващо се от нормалните действия и условия и водещо до злополуката. Отклонението е събитие, което предизвиква злополука. Ако имаме поредица от необичайни или неправилни събития, регистрира се последното отклонение (това отклонение, което е най-близко по време до контакта, причинил увреждането).

Материалният фактор на отклонението е основният материален фактор, свързан със събитието, което причинява отклонението. Материалният фактор, свързан с отклонението, описва средството, предмета или инструмента, включен в необичайното събитие. Ако няколко материални фактори са свързани с последното отклонение при настъпване на злополуката, регистрира се последният материален фактор, т.е. този, който е най-близко по време до обстоятелствата, причинили увреждането.

Начинът на увреждането е факторът, който води до увреждане на пострадалия: това е описание как пострадалият е бил наранен (физическа или психическа травма) от материалния фактор, причинител на увреждането. Ако има няколко начина на увреждане, трябва да бъде регистриран този, който е причинил най-сериозното увреждане

Материалният фактор, причинил увреждането, е основният материален фактор, свързан с начина на увреждане на пострадалия при трудовата злополука. Материалният фактор, причинил увреждането, е предметът, средството или инструментът, с който пострадалият е получил увреждането или с психологическия начин на увреждане. Ако съществуват няколко материални фактора, свързани с увреждането, регистрира се този, който е свързан с най-сериозното увреждане.

За класифицирането на тези материални фактори се използва една и съща класификация „Материален фактор”.

Информация за анализ на причините за настъпване на трудова злополука и за вземането на превантивни мерки се вписва и определя чрез класификациите „Правоспособност” на пострадалия, „Вид на злополуката по КСО” и „Набелязани мерки”.

Данните за увреждането в Декларацията за трудова злополука са: вид на увреждането, увредени части на тялото и последици.

Видът на увреждането описва физическите последици за пострадалия - например счупвания (фрактури) на кости, рани и други. Използва се класификацията „Вид на увреждането”. При нейното прилагане се спазва принципът: в случай на множествени травми, злополуката се класифицира по най-тежкото увреждане. Позицията „множествени травми” се използва само в случаите, когато уврежданията са с еднаква тежест.

Увредените части на тялото при трудовата злополука се описват и класифицират съобразно класификацията „Увредена част на тялото”. Класификацията дава възможност за единствен избор, т.е. трябва да бъде избрана една част на тялото, по която да се класифицира злополуката. В случаите, когато са увредени няколко части на тялото, класифицирането се извършва по тази част на тялото, която е най-сериозно увредена (например ампутацията има приоритет пред счупването на кост, а счупената кост, от своя страна има, приоритет пред раната и т.н.). Класифицирането може да стане по *множествени травми* за случаите, описани в обяснителните бележки и примерите към тях.

Загубени дни (тежест) описват резултата от злополуката, изразени чрез временна неработоспособност (загубените дни от трудови злополуки), трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) и смърт. Загубените дни от трудови злополуки са броят календарни дни, през които пострадалият е неработоспособен поради трудова злополука. При наличие на трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) в резултат на трудовата злополука се използват специфични кодове. Дните, загубени преди признаването на трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) или смърт, не се вземат под внимание.

VIII. Изисквания за използването на класификациите в ССТЗ

Класификациите в Статистическата система „Трудови злополуки“ са разработени на йерархични равнища, като по-високото йерархично равнище обхваща изцяло по-ниското класификационно равнище.

Прилагането на ССТЗ изисква при вписването на променливите на приета трудова злополука да се използва най-ниското класификационно равнище. Това предполага групите (йерархичните равнища с по-висока степен на агрегираност в класификациите) да се използват само и единствено за обобщена информация.

IX. Показатели, характеризиращи трудовите злополуки

Съгласно националното законодателство и ЕСТЗ са установени следните показатели за отчитане на трудовите злополуки, както и начинът на тяхното изчисляване:

Коефициент на честота (Кч)

Коефициентът на честота се получава, като се раздели броят на трудовите злополуки, регистрирани през отчетния период на средносписъчния брой на осигурените за трудова злополука лица през същия период, и полученото частно се умножи по 1 000.

Индекс на честота (Ич)

Индексът на честота се получава, като броят на трудовите злополуки, регистрирани през отчетния период, се раздели на общия брой отработени човекочасове през отчетния период и частното се умножи по 1 000 000.

Коефициент на тежест (Кт)

Коефициентът на тежест се изчислява, като загубените дни от трудови злополуки, регистрирани през отчетния период, се разделят на средносписъчния брой на осигурените за трудова злополука лица през отчетния период.

Индекс на тежест (Ит)

Индексът на тежест се изчислява като загубените дни от трудови злополуки, регистрирани през отчетния период, се разделят на общия брой отработени човекочасове през отчетния период и полученото частно се умножи по 1 000 000. Загубените дни от трудовите злополуки при отчитането на трудовите злополуки и при изчисляването на показателите за трудови злополуки са в календарни дни.

Средносписъчният брой на осигурените лица за трудова злополука за един месец се изчислява, като се събере броят на осигурените лица за трудова злополука, воден по списък за всеки календарен ден от месеца, включително празничните и почивните дни, и полученият сбор се раздели на броя на календарните дни през месеца. Списъчният брой на осигурените лица за трудова злополука за почивните и празничните дни се приема за равен на списъчния брой от предходния работен ден.

Средносписъчният брой на осигурените лица за трудова злополука за годината се изчислява като средноаритметична величина от средно списъчния брой на осигурените лица за трудова злополука за дванадесетте месеца на годината.

Изчисляването на средносписъчния брой на осигурените лица за трудова злополука се извършва въз основа на данните от Регистъра на осигурените лица на Националния осигурителен институт.

Коефициент на честота по ЕСТЗ

Коефициентът на честота се определя като брой на трудовите злополуки на 100 000 осигурени лица за трудова злополука. Той може да бъде изчислен за Европа, за дадена държава членка или за друго подмножество от съвкупността в зависимост от една или няколко от горепосочените променливи, характеризиращи пострадалия при злополуката (икономическа дейност, възраст и т.н.). Изчисляват се отделни коефициенти на честота за злополуките, вследствие на които е настъпила смърт, и за злополуките, довели до повече от 3 дни отсъствие от работа. Стандартната формула е следната:

$$\text{Коефициент на честота} = \frac{\text{Брой на злополуките (смъртни или довели до неработоспособност)}}{\text{Брой на осигурените лица за трудова злополука в обхванатата съвкупност}} \times 100\,000.$$

Стандартизиран коефициент на честота по ЕСТЗ

Трудовите злополуки настъпват по-често при едни професии, отколкото при други. Поради това промишлената структура на дадена държава оказва влияние върху броя на злополуките в зависимост от дела на високорисковите сектори. Например в държава, в която голяма част от работните места са във високорисковите сектори като селско стопанство, строителство или транспорт, е вероятно да има по-висок процент на злополуките, отколкото в държава, в която преобладават работни места в сектора на услугите.

За да се коригира този ефект, за държавата членка се изчислява „стандартизиран“ брой на трудовите злополуки на 100 000 осигурени лица за трудова злополука, като на всяка икономическа дейност на национално ниво се дава същия тегловен коефициент, като общия за Европейския съюз („стандартизиран“ коефициент на честота). Този метод за стандартизиране се използва в публикуваните понастоящем данни по ЕСТЗ.

КЛАСИФИКАЦИИ

Класификация на икономическите дейности

Формат: Числов

Брой на знаците: 4 цифри

За определяне на основната икономическа дейност на предприятието.

Публикувана в интернет страницата на НСИ на адрес: <http://www.nsi.bg>.

Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България (ЕКАТТЕ)

За определяне (локализиране) на точното географско място, където е станала злополуката.

Публикуван в интернет страницата на НСИ на адрес: <http://www.nsi.bg>.

Национална класификация на професиите и длъжностите

Формат: Числов

Брой на знаците: 8 цифри

За определяне на професията (длъжността) на пострадалия по време на злополуката.

Публикувана в интернет страницата на Министерството на труда и социалната политика (МТСП) на адрес <http://www.mlsp.government.bg>.

Статус в заетостта

Предложените кодове за кодирането на тази променлива се основават на класификацията на MOT ICSE-93.

Код	Наименование	Забележка
000	Статус в заетостта неизвестен	
100	Самонаето лице (със или без наети лица)	Незадължително
300	<i>Наето лице на постоянна/временна работа (за неопределено време/определен срок) и на пълно/непълно работно време - неопределени</i>	
301	<i>Наето лице на постоянна/временна работа (за неопределено време/определен срок) - неопределени - на пълно работно време</i>	Незадължително
302	<i>Наето лице на постоянна/временна работа (неопределено време/определен срок) - неопределени - на непълно работно време</i>	Незадължително
310	<i>Наето лице на постоянна работа (за неопределено време) - пълно/непълно работно време - неопределени</i>	Незадължително
311	Наето лице на постоянна работа (за неопределено време) - пълно работно време	Незадължително

Код	Наименование	Забележка
312	Наето лице на постоянна работа (неопределено време) - непълно работно време	Незадължително
320	Наето лице на временна работа (за определен срок) - пълно/непълно работно време - неопределени	Незадължително
321	Наето лице на временна работа (за определен срок) - пълно работно време	Незадължително
322	Наето лице на временна работа (за определен срок) - непълно работно време	Незадължително
400	Семеен работник	Незадължително
500	Стажант/обучаващ се в професия/занаят	Незадължително
900	Друг статус в заетостта	Незадължително

Забележка: Моля, обърнете внимание, че код „200“ НЕ СЕ ИЗПОЛЗВА с цел уеднаквяване с класификацията за „Наблюдение на работната сила“ (LFS), в която има два кода за самостоятелно заетите лица (със или без наети лица) - „1“ и „2“, наетите лица са под код „3“, а семейните работници са под код „4“.

Забележка: Семейният работник е лице, което помага на семейството за осъществяване на селскостопанска или друга дейност, при условие че не се счита за наето лице.

Възраст

Код	Наименование
00	Под 1 година
01	1 година
02	2 година
...	и т.н.
10	10 години
...	и т.н.
90	90 години
98	Над 90 години
99	Възрастта неизвестна

Пол

Код	Наименование
1	Мъж
2	Жена
9	Пол неизвестен

Гражданство

Код	Наименование
0	Неизвестно
1	Национално гражданство
2	Друго - на държава от ЕС
3	Друго - на държава извън ЕС

Време на злополуката

По час на денонощието

Код	Наименование
00	от 00:00 до 00:59 ч.
01	от 01:00 до 01:59 ч.
02	от 02:00 до 02:59 ч.
...	и т.н.
23	от 23:00 до 23:59 ч.
99	Неизвестен час на злополуката

По ден от седмицата

Код	Наименование
0	Неизвестен ден от седмицата
1	Понеделник
2	Вторник
...	и т.н.
7	Неделя

По месец от годината

Код	Наименование	Времеви интервал
00	Неизвестен месец от годината	
01	Януари	1.01 - 31.01.
02	Февруари	1.02 - 28.02.
03	Март	1.03 - 31.03.
04	Април	1.04 - 30.04.
05	Май	1.05 - 31.05.
06	Юни	1.06 - 30.06.
07	Юли	1.07 - 31.07.
08	Август	1.08 - 31.08.
09	Септември	1.09 - 30.09.
10	Октомври	1.10 - 31.10.
11	Ноември	1.11 - 30.11.
12	Декември	1.12 - 31.12.

Спрямо работното време

Код	Наименование
00	Няма данни
01	Преди началото на работното време
02	0 - 1 ч. след началото на работното време
03	1 - 2 ч. след началото на работното време
04	2 - 3 ч. след началото на работното време
05	3 - 2 ч. преди края на работното време
06	2 - 1 ч. преди края на работното време
07	1 - 0 ч. преди края на работното време
08	През друга част от работното време
09	По време на почивката
10	След завършване на работното време

Големина на предприятието

Код	Наименование (групи по ЕСТЗ)	Код	Наименование (групи по МОТ)
0	0 (самонает без наети лица)	00	0
1	1 - 9 наети*	01	1 - 4 наети
		02	5 - 9 наети
2	10 - 49 наети*	03	10 - 19 наети
		04	20 - 49 наети
3	50 - 249 наети*	05	50 - 99 наети
		06	100 - 149 наети
		07	150 - 199 наети
		08	200 - 249 наети
4	250 - 449 наети*	09	250 - 449 наети
5	500 или повече наети лица*	10	500 - 999 наети
		11	1000 и повече наети лица
9	Неизвестна големина на предприятието*	99	Неизвестна големина на предприятието

* Големината на предприятието се определя според броя на наетите/осигурените лица, като се използва „Еквивалент на пълно работно време“.

Вид на увреждането

Код	Наименование
000	Видът на увреждането, неизвестно или неопределено
010	Рани и повърхностни наранявания
011	Повърхностни наранявания
012	Открити рани
019	Други видове рани и повърхностни наранявания
020	Счупвания на кости (фрактури)
021	Закрити счупвания
022	Открити счупвания
029	Други видове счупвания на кости
030	Изкълчвания (луксации), навяхвания (дисторзии) и разтягания
031	Луксации и сублуксации
032	Навяхвания и разтягания
039	Други видове изкълчвания, навяхвания и разтягания
040	Травматични ампутации (загуба на части от тялото)
050	Мозъчно сътресение и вътрешни травми
051	Мозъчно сътресение и вътречерепни травми
052	Вътрешни травми
059	Други видове сътресения и вътрешни травми
060	Изгаряния и измръзвания
061	Термични изгаряния, включително от нагорещени течности и пари
062	Химични изгаряния (разяждания)
063	Измръзвания
069	Други видове изгаряния и измръзвания
070	Отравяния и инфекции
071	Остри отравяния
072	Остри инфекции
079	Други видове отравяния и инфекции
080	Удавяне и задушаване (асфиксия)
081	Задушаване
082	Удавяне и даване, недовело до смърт
089	Други видове удавяне и задушаване
090	Последици от въздействие на шум, вибрации и налягане
091	Остра загуба на слуха
092	Последици от въздействие на налягане (баротравма)
099	Други последици от въздействие на шум, вибрации и налягане
100	Последици от въздействие на екстремни температури, светлина и лъчения
101	Топлинен и слънчев удар
102	Последици от въздействие на лъчения (нетоплинни)
103	Последици от въздействие на ниски температури
109	Други последици от въздействия на екстремни температури, светлина и лъчения
110	Шок
111	Шок вследствие на нападение и заплахи (психотравми)
112	Травматичен шок
119	Други видове шок

Код	Наименование
120	Множествени травми
999	Други определени увреждания, неклассифицирани другаде

Увредена част на тялото

Код	Наименование
00	Увредена част на тялото, неопределена
10	Глава с неопределена локализация на увреждането
11	Глава, черепномозъчни нерви и съдове на главата
12	Лицева област
13	Око (очи)
14	Ухо (уши)
15	Зъби
18	Множествени травми на главата
19	Други части на главата, непосочени по-горе
20	Шия, включително шийни прешлени на гръбначния стълб
21	Шия, включително шийни прешлени на гръбначния стълб
29	Други части на шията, непосочени по-горе
30	Гръб, включително прешлените на гръбначния стълб
31	Гръб, включително прешлените на гръбначния стълб
39	Други части на гръба, непосочени по-горе
40	Туловище и органи с неопределена локализация на увреждането
41	Гръден кош, ребра, включително свързванията и лопатките
42	Гръдна област, включително органите в гръдния кош
43	Тазова и коремна област, включително органите
48	Множествени травми на туловището
49	Други части на туловището, непосочени по-горе
50	Горни крайници, с неопределена локализация на увреждането
51	Рамо и раменни стави
52	Горен крайник (от рамото до китката), включително лакътя
53	Ръка от китката надолу
54	Пръст (пръсти)
55	Китка
58	Множествени травми на горните крайници
59	Други части на горните крайници, непосочени по-горе
60	Долни крайници, с неопределена локализация на увреждането
61	Бедро и тазобедрена става
62	Долен крайник (от бедрото до глезена), включително коляното
63	Глезен
64	Ходило
65	Пръст (пръсти)
68	Множествени травми на долните крайници
69	Други части на долните крайници, непосочени по-горе
70	Цяло тяло и множествени травми, с неопределена локализация
71	Цяло тяло (увреждания на системи, засягащи целия организъм)
78	Множествени травми на тялото
99	Други увредени части на тялото, неклассифицирани по-горе

Загубени дни (тежест)

Код	Наименование (по ЕСТЗ)	Код	Наименование (по българското законодателство)
000	Броят на загубените дни неизвестен	00	Няма данни
004 - 182	Брой на загубените цели дни в числено изражение (отсъствие по-малко от 6 месеца)	10	Временна неработоспособност общо, в т.ч.
		11	До 3 дни
A01	4 - 6 загубени дни	12	4 - 6 дни
A02	7 - 13 загубени дни	13	7 - 13 дни
A03	14 - 20 загубени дни	14	14 - 20 дни
A04	Загубени най-малко 21 дни, но по-малко от 1 месец	15	21 - 30 дни
A05	Загубен най-малко 1 месец, но по-малко от 3 месеца	16	31 - 90 дни
A06	Загубени най-малко 3 месеца, но по-малко от 6 месеца	17	91 - 182 дни
997	Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) или 183 и повече загубени дни (отсъствие 6 месеца и повече)	18	183 дни – до 1 година
		19	Над 1 година
		20	Трайно намалена или загубена работоспособност (инвалидност) общо, в т.ч.
		21	Под 50%
		22	50 - 70% - от 50.00 до 70.99% включително
		23	71 - 90% - от 71.00 до 90.00% включително
		24	Над 90% - от 90.01%
998	Смърт	30	Смърт - общо
999	Други, непосочени по-горе	99	Други, непосочени по-горе

Работно място

Код	Наименование
0	Неопределено
1	Обичайно стационарно работно място или друго териториално определено място, където работи лицето
2	Случайно работно място, нестационарно (мобилно) работно място или пътуване по поръчка на работодателя
9	Друг вид работно място

Място на злополуката

Код	Наименование
000	Няма информация
010	Промислен обект
011	Място на производство, завод, работилница
012	Място за техническо обслужване, ремонтна работилница
013	Места, използвани предимно за складиране, товарене, разтоварване
019	Други места, неklasифицирани другаде, в група 010
020	Строителен обект, открита мина и кариера
021	Строителен обект - в процес на изграждане
022	Строителен обект - който се събаря, реконструира, преустройва, поддържа или възстановява
023	Открита мина и кариера, изкоп, траншея
024	Строителен обект - подземен
025	Строителен обект - на/над вода
026	Строителен обект - в среда с налягане, по-високо от атмосферното
029	Други места, неklasифицирани другаде, в група 020
030	Селскостопански, горски или рибовъден обект
031	Селскостопански обекти - животновъдство
032	Селскостопански обекти - едногодишни растения
033	Селскостопански обекти - многогодишни насаждения
034	Горскостопански обекти
035	Рибовъдни и риболовни обекти (включително аквакултури) (не на плвателен съд)
036	Паркове и градини, ботаническа градина, зоологическа градина
039	Други места, неklasифицирани другаде, в група 030
040	Офиси, магазини, места за забавления и други
041	Офиси, зали за срещи, библиотеки и други
042	Училища, гимназии, колежи, университети, детски ясли и градини и други
043	Малки и големи търговски обекти (включително за улична търговия)
044	Ресторанти, места за временно настаняване (хотели и други), места за забавление (включително музеи, театрални зали, стадиони, панаири и други)
049	Други места, неklasифицирани другаде, в група 040
050	Лечебни и социални заведения
051	Лечебни заведения, болници, домове за медико-социални грижи
059	Други места, неklasифицирани другаде, в група 050
060	Обществени места
061	Зона, постоянно отворена за обществено преминаване (главни и второстепенни пътища, места за паркиране, чакални в гари или аерогари и други)
062	Превозни средства: релсови и автомобилни, обществени или частни (всички видове: влак, автобус, леки автомобили и други)
063	Зона към обществени места, но с ограничен достъп само за упълномощен персонал: релсов път, самолетни стоянки, автомагистрален банкет
069	Други места, неklasифицирани другаде, в група 060
070	В жилища

Код	Наименование
071	В частно жилище
072	В части от сгради за общо ползване, пристройки, дворове
079	Други места, неklasифицирани другаде, в група 070
080	Места за спортуване
081	Закрити места за спортуване - спортни зали, гимнастически салони, закрити плавни басейни
082	Открити места за спортуване - спортни игрища, открити плавни басейни, ски писти
089	Други места, неklasифицирани другаде, в група 080
090	Във въздуха или на височина, с изключение на строителни обекти
091	На височина - на постоянно ниво (покрив, тераса и други)
092	На височина - мачта, пилон, окачена платформа
093	Във въздуха - на борда на въздухоплатателно превозно средство
099	Други места, неklasифицирани другаде, в група 090
100	Под земята, с изключение на строителни обекти
101	Под земята - тунели (пътни, железопътни, за метро)
102	Под земята - мини
103	Под земята - канализационни мрежи и колектори
109	Други места, неklasифицирани другаде, в група 100
110	На/над вода, с изключение на строителни обекти
111	Море или океан - на борда на всички видове плавателни съдове — кораби, лодки, шлепове, платформи
112	Езеро, река, плавателен канал, пристанище - на борда на всички видове плавателни съдове - кораби, лодки, шлепове, платформи
119	Други места, неklasифицирани другаде, в група 110
120	В среда с налягане по-високо от атмосферното, с изключение на строителни обекти
121	В среда с налягане по-високо от атмосферното - под водата (например гмуркане)
122	В среда с налягане, по-високо от атмосферното - кесон
129	Други места, неklasифицирани другаде, в група 120
999	Други места, неklasифицирани другаде

Вид работа

Код	Наименование
00	Няма информация
10	Произвеждане, обработване, преработване, складиране - всички видове
11	Произвеждане, обработване, преработване - всички видове
12	Складиране - всички видове
19	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 10
20	Земни работи, строителни и монтажни работи, събаряне
21	Земни работи
22	Строителни и монтажни работи - изграждане на сгради
23	Строителни и монтажни работи - изграждане на строителни съоръжения, инфраструктура, мостове, пътища, язовирни стени, пристанища

Код	Наименование
24	Строителни и монтажни работи - реконструкция, преустройство, поддържане или възстановяване/ремонт на всички видове сгради и строителни съоръжения
25	Събаряне на всички видове сгради и строителни съоръжения
29	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 20
30	Селскостопанска и горскостопанска работа, рибарство
31	Селскостопанска работа - обработка на почвата
32	Селскостопанска работа - растениевъдство
33	Селскостопанска работа - животновъдство
34	Горскостопанска работа - лесовъдство, дърводобив
35	Рибовъдство, риболов
39	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 30
40	Предоставяне на услуги на предприятия и/или на населението; интелектуален труд
41	Предоставяне на услуги, грижи, подпомагане на населението
42	Интелектуален труд - образование, обучение, обработка на информация, офис дейност, организиране и управление
43	Предоставяне на търговски услуги - купуване, продаване и свързаните с тях услуги
49	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 40
50	Друга работа, свързана с видовете работи от групи 10, 20, 30 и 40
51	Подготвяне, инсталиране, монтиране, демонтиране, разглобяване
52	Поддържане, ремонт, настройване, регулиране
53	Почистване на работното място, на машините - машинно или ръчно
54	Събиране, отстраняване, обезвреждане и други дейности по управление на отпадъците
55	Наблюдение и контрол на производствените процеси, работното място, превозните средства, оборудването - със или без използване на технически средства за контрол
59	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 50
60	Движение, спортна и артистична дейност
61	Движение - ходене, придвижване, пътуване, включително с превозни средства
62	Спортна и артистична дейност
69	Други видове работи, неklasифицирани другаде, в група 60
99	Други видове работи, неklasифицирани другаде

Специфична физическа дейност

Код	Наименование
00	Няма информация
10	Работа с машина
11	Пускане на машина, спиране на машина
12	Зареждане на машина, сваляне на обработени изделия
13	Контролиране, управляване на машина, работа с машина
19	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 10

Код	Наименование
20	Работа с ръчни инструменти
21	Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно
22	Работа с ръчни инструменти - задвижвани с двигател
29	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 20
30	Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства
31	Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни и самоходни
32	Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни, но несамоходни
33	Пътуване с превозно средство
39	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 30
40	Боравене с предмети
41	Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално
42	Свързване, съединяване, разкъсване, развързване, притискане, отвинтване, завинтване, завъртане
43	Закрепване, закачване, издигане, монтиране - вертикално
44	Хвърляне, изхвърляне на разстояние
45	Отваряне, затваряне (кутия, опаковка, пакет)
46	Изливане, наливане, напълване, поливане, пръскане, изпразване, изгребване
47	Отваряне/затваряне чрез издърпване/бутане (например врата на шкаф, чекмедже, офис, склад)
49	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 40
50	Пренасяне на ръка
51	Вертикално пренасяне - вдигане, повдигане, спускане на предмет
52	Хоризонтално пренасяне - теглене, бутане, търкаляне на предмет
53	Пренасяне на товар - от човек
59	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 50
60	Движение
61	Ходене, тичане, качване, слизане и други
62	Влизане или излизане
63	Скачане, прескачане и други
64	Пълзене, катерене и други
65	Ставане, сядане
66	Плуване, гмуркане
67	Движение на място
69	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 60
70	Присъствие
99	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде

Отклонение

Код	Наименование
00	Няма информация
10	Отклонение поради проблем с електричество, експлозия, пожар
11	Проблем вследствие неизправност в електрически уредби и съоръжения - водещ до индиректен допир
12	Проблем с електричеството - водещ до директен допир
13	Експлозия
14	Пожар, пламване
19	Други отклонения, неklasифицирани другаде, в група 10
20	Отклонения поради препълване, преобръщане, протичане, изтичане, изпаряване, емисия
21	Твърдо състояние - препълване, преобръщане
22	Течно състояние - протичане, прокапване, изтичане, изплискване, изпръскване
23	Газообразно състояние - изпаряване, образуване на аерозол, образуване на газ
24	Прахообразен материал - образуване на дим, емисия на прах и частици във въздуха
29	Други отклонения, неklasифицирани другаде, в група 20
30	Счупване, разрушаване, разцепване, плъзгане, падане, срутване на материалния фактор
31	Счупване или скъсване на материалния фактор - на местата за свързване и присъединяване
32	Счупване, разрушаване, водещи до изхвърляне на отломки и парчета (от дърво, стъкло, метал, камък, пластмаса и други)
33	Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - от по-високо (падане върху пострадалия)
34	Плъзгане, падане, свличане на материалния фактор - от нивото на пострадалия (повличане на пострадалия)
35	Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - на същото ниво
39	Други отклонения, неklasифицирани другаде, в група 30
40	Загуба на контрол (пълна или частична) върху машина, превозни или подемно-транспортни средства, ръчни инструменти, предмети, животни
41	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху машина (включително нежелано задействане) или върху обработвания/преработвания от машината материал
42	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху превозни или подемно-транспортни средства (самоходни или несамоходни)
43	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху ръчни инструменти (с ръчно или механично задвижване) или върху обработвания от инструмента материал
44	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху предмет (носен, преместван, манипулиран и т.н.)
45	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху животно
49	Други отклонения, неklasифицирани другаде, в група 40

Код	Наименование
50	Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек
51	Падане на човек - от по-високо на по-ниско ниво
52	Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек - на същото ниво, на което се намира
59	Други отклонения, неклассифицирани другаде, в група 50
60	Движение на тялото без физическо натоварване (обикновено водещо до външно увреждане)
61	Настъпване на остър предмет
62	Коленичене, сядане, облягане
63	Захващане или повличане, от нещо или поради инерция
64	Некоординирани, неуместни, прибързани движения
69	Други отклонения, неклассифицирани другаде, в група 60
70	Движение на тялото при физическо натоварване (обикновено водещо до вътрешно увреждане)
71	Повдигане, носене, изправяне
72	Бутане, теглене
73	Поставяне, навеждане
74	Извиване, обръщане, завъртане
75	Неправилно стъпване, изкривяване на крака или глезена, подхлъзване без падане
79	Други отклонения, неклассифицирани другаде, в група 70
80	Изненада, уплаха, насилие, нападение, заплаха, присъствие
81	Изненада, уплаха
82	Насилие, нападение, заплаха - от вътрешни за предприятието лица, подчинени на работодателя (наети, работодател)
83	Насилие, нападение, заплаха - от външни за предприятието лица към пострадалите, които изпълняват трудовите си задължения (банков обир, нападение на шофьори и други)
84	Нападение, бутане - от животно
85	Присъствие на пострадал или на трето лице, което само по себе си създава опасност за него или за другите
89	Други отклонения, неклассифицирани другаде, в група 80
99	Други отклонения, неклассифицирани другаде

Начин на увреждане

Код	Наименование
00	Няма информация
10	Контакт с електрически ток, температура, опасни вещества
11	Индиректен контакт с електрическа дъга, искра, мълния (пасивен)
12	Директен контакт с електричество, приемане на електрически заряд в тялото
13	Контакт с открит пламък или с нагорещен или горящ предмет или среда
14	Контакт със студен или замръзнал предмет или среда
15	Контакт с опасни вещества - чрез вдишване през носа или устата
16	Контакт с опасни вещества - по/през кожата или очите

Код	Наименование
17	Контакт с опасни вещества - през храносмилателната система при поглъщане или хранене
19	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 10
20	Задушаване, причинено от удавяне, затрупване, обхващане
21	Удавяне в течност
22	Задушаване от затрупване под твърдо тяло
23	Задушаване, причинено от обгазяване, обхващане от частици, носени от въздуха
29	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 20
30	Сблъсък при хоризонтално или вертикално движение с неподвижен предмет (пострадалият е в движение)
31	Сблъсък при вертикално движение (произтичащо от падане)
32	Сблъсък при хоризонтално движение
39	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 30
40	Удар или сблъсък от/с движещ се предмет
41	Удар - от летящ предмет
42	Удар - от падащ предмет
43	Удар - от люлеещ се предмет
44	Удар - от въртящ се, движещ се, преместван предмет, включително от превозни средства
45	Сблъсък с предмет, включително превозни средства - сблъсък с човек (пострадалият е в движение)
49	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 40
50	Контакт с режещ, пробощащ, груб, грапав материален фактор
51	Контакт с режещ материален фактор (нож, острие и други)
52	Контакт с пробощащ материален фактор (гвоздей, заострен инструмент и други)
53	Контакт с груб или грапав материален фактор
59	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 50
60	Захващане, притискане, смазване, смачкване и т.н.
61	Захващане, притискане, смазване - във
62	Захващане, притискане, смазване - под
63	Захващане, притискане, смазване - между
64	Откъсване, отрязване на крайник, китка или пръст
69	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 60
70	Физическо или психическо натоварване
71	Физическо натоварване - върху скелетно-мускулната система
72	Физическо натоварване - дължащо се на лъчения, шум, светлина или налягане
73	Нервно-психическо напрежение и стрес
79	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 70
80	Ухапване, ритане и т.н. (от животно или човек)
81	Ухапване
82	Ужилване, убождане от насекоми или риби
83	Удар, ритане, удар с глава, удушаване
89	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде, в група 80
99	Други начини на увреждане, неклассифицирани другаде

Материален фактор

Код	Наименование
00.00	Няма материален фактор или няма информация
00.01	Няма материален фактор
00.02	Няма информация
00.99	Други, неklasифицирани другаде, в група 00
01.00	Сгради, конструкции, съоръжения и повърхности на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)
01.01	Елементи на сгради и конструкции - врати, прозорци, стени, преградни стени и други прегради по предназначение
01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
01.03	Повърхности на нивото на водната повърхност - плаващи
01.99	Други сгради, конструкции и повърхности на едно и също ниво, неklasифицирани другаде, в група 01
02.00	Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)
02.01	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби, кейове)
02.02	Конструкции, повърхности над нивото на земята - неподвижни (включително пасарелки, неподвижни стълби, пилони)
02.03	Конструкции, повърхности над нивото на земята - подвижни (включително строително скеле, подвижни стълби, строително скеле тип „магаре“, подечни платформи)
02.04	Конструкции, повърхности над нивото на земята - временни (включително строително скеле, висящи люлки, столчета)
02.05	Конструкции, повърхности над нивото на водната повърхност - плаващи (включително сондажни платформи, скеле върху шлепове)
02.99	Други сгради, конструкции и повърхности над нивото на земята, неklasифицирани другаде, в група 02
03.00	Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - под нивото на земята (вътрешни или външни)
03.01	Изкопи, траншеи, кладенци, канавки, наклонени шахти, канали в гаражи
03.02	Подземни площи, тунели
03.03	Среда под вода
03.99	Други сгради, конструкции и повърхности под нивото на земята, неklasифицирани другаде, в група 03
04.00	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи
04.01	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи - неподвижни - за газ, въздух, течности, твърди материали, включително бункери
04.02	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи - подвижни
04.03	Отходни канали и колектори, отводнителни канали
04.99	Други системи за снабдяване и разпределяне на материали и тръбопроводни мрежи, неklasифицирани другаде, в група 04

Код	Наименование
05.00	Двигатели, системи за пренос и съхранение на енергия
05.01	Двигатели, генератори (топлинни, електрически, генератори на лъчения), включително компресори, помпи
05.02	Системи за пренос и съхранение на енергия (механични, пневматични, хидравлични, електрически, включително батерии и акумулатори)
05.99	Други двигатели и системи за пренос и акумулиране на енергия, неклассифицирани другаде, в група 05
06.00	Ръчни инструменти, без двигател
06.01	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане с трион
06.02	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
06.03	Ръчни инструменти, без двигател - за дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване
06.04	Ръчни инструменти, без двигател - за стъргане, полиране, шлайфане
06.05	Ръчни инструменти, без двигател - за пробиване, завиване, завинтване
06.06	Ръчни инструменти, без двигател - за заковаване, занитване, захващане със скоби
06.07	Ръчни инструменти, без двигател - за шиене, плетене
06.08	Ръчни инструменти, без двигател - за заваряване, спояване, залепване
06.09	Ръчни инструменти, без двигател - за добив на суровини и обработване на земя (включително инструменти за селското стопанство)
06.10	Ръчни инструменти, без двигател - за парафиниране, смазване, измиване, почистване
06.11	Ръчни инструменти, без двигател - за боядисване
06.12	Ръчни инструменти, без двигател - за закрепване, хващане
06.13	Ръчни инструменти, без двигател - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
06.14	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
06.15	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - нережещи, други
06.99	Други ръчни инструменти, без двигател, неклассифицирани другаде, в група 06
07.00	Ръчно държани или ръчно водими механични инструменти
07.01	Механични ръчни инструменти - за рязане с трион
07.02	Механични ръчни инструменти - за рязане, отделяне (включително ножици, лозарски ножици, градинарски ножици)
07.03	Механични ръчни инструменти - дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване (с изключение на тези за кастрене на жив плет - вж. 09.02)
07.04	Механични ръчни инструменти - за стъргане, полиране, шлайфане (включително дискови резачки)
07.05	Механични ръчни инструменти - за пробиване, завиване, завинтване
07.06	Механични ръчни инструменти - за заковаване, занитване, захващане със скоби
07.07	Механични ръчни инструменти - за шиене, плетене
07.08	Механични инструменти за ръчна работа - за заваряване, спояване, залепване

Код	Наименование
07.09	Механични ръчни инструменти - за добив на суровини и обработка на почвата (включително инструменти за селското стопанство, бетонокъртачи)
07.10	Механични ръчни инструменти - за парафиниране, смазване, измиване, почистване (включително уреди за почистване, работещи с високо налягане или вакуум)
07.11	Механични ръчни инструменти - за боядисване
07.12	Механични ръчни инструменти - за закрепване, хващане
07.13	Механични ръчни инструменти - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
07.14	Механични ръчни инструменти - за нагриване (включително сешоари, пистолети с горещ въздух, ютии)
07.15	Механични ръчни инструменти - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
07.16	Механични ръчни инструменти - за медицинска и хирургическа употреба - нережещи, други
07.17	Пневматични пистолети (без уточнение на инструмента)
07.99	Други ръчно държани или ръчно водими механични инструменти, неклассифицирани другаде, в група 07
08.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия
08.01	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за рязане с трион
08.02	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
08.03	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване
08.04	Инструменти за ръчна работа с неуточнен източник на енергия - за стъргане, полиране, шлайфане
08.05	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за пробиване, завъртане, завинтване
08.06	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за заковаване, занитване, захващане със скоби
08.07	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за шиене, плетене
08.08	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за заваряване, спояване, залепване
08.09	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за добив на суровини и обработка на почвата (включително селскостопански инструменти)
08.10	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за парафиниране, смазване, измиване, почистване
08.11	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за боядисване
08.12	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за закрепване, хващане
08.13	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
08.14	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
08.15	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за медицинска и хирургическа употреба - нережещи, други
08.99	Други ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия, неклассифицирани другаде, в група 08

Код	Наименование
09.00	Машини и оборудване - несамходни или самходни
09.01	Несамходни или самходни машини - за добив на суровини или земни работи - мини, кариери, строителни обекти
09.02	Несамходни или самходни машини - за обработка на почвата - селскостопански
09.03	Несамходни или самходни машини (без тези за обработка на почвата) - за строителни площадки
09.04	Самходни машини за почистване на подове, настилки и други
09.99	Други несамходни или самходни машини и оборудване, неклассифицирани другаде, в група 09
10.00	Машини и оборудване, неподвижни
10.01	Неподвижни машини за добив на суровини, земни работи или обработка на почвата
10.02	Машини за подготовка на материали, раздробяване, пулверизиране, филтриране, разделяне, разбъркване, смесване
10.03	Машини за обработка на материали - чрез химични процеси (реактори, ферментатори)
10.04	Машини за обработка на материали - чрез термична обработка (сушилни, пещи, фурни)
10.05	Машини за обработка на материали - чрез охлаждане (хладилно оборудване)
10.06	Машини за обработка на материали - друга обработка
10.07	Формувъчни машини - чрез пресоване, натиск, раздробяване
10.08	Формувъчни машини - чрез каландриране, валцуване, преси с цилиндри (включително преси за хартия)
10.09	Формувъчни машини - чрез шприцоване, екструдиране, раздуване, изтегляне, отливане, топене, леене
10.10	Обработващи машини - за заглаждане или стъргане, фрезование, повърхностно обработване, шлифование, полиране, струговане, пробиване
10.11	Обработващи машини - за рязане с трион, циркуляр
10.12	Обработващи машини - за отрязване, цепене, обрязване (включително щанци за рязане, машини за рязане на хартия, ножици за рязане на ламарина, устройства за газокислородно рязане)
10.13	Машини за повърхностно обработване - почистване, измиване, изсушаване, боядисване, щамповане
10.14	Машини за повърхностно обработване - галванизиране, електролитно повърхностно обработване
10.15	Машини за съединяване (заваряване, залепване, заковаване, завинтване, нитоване, оплитане на кабели и телени мрежи, подшиване, захващане със скоби)
10.16	Машини за пакетиране, машини за опаковане (пълнене, етикетиране, затваряне и други)
10.17	Други машини за специфични промишлености (разнообразни машини за контрол и изпитване)
10.18	Специфични машини за селското стопанство, които не са включени в изброените по-горе машини
10.99	Други неподвижни машини и оборудване, неклассифицирани другаде, в група 10

Код	Наименование
11.00	Подемно-транспортни машини, съоръжения и устройства за складиране
11.01	Неподвижни транспортъори, системи и оборудване за обработка с непрекъснато действие - транспортни ленти, ескалатори, въжени линии, конвейери и други
11.02	Елеватори, асансьори - подемници, кофъчни елеватори, крикове и други
11.03	Неподвижни кранове, подвижни кранове, кранове монтирани върху превозни средства, мостови кранове, подемни устройства с окачен товар
11.04	Подвижни устройства за обработка на товари, кари (със или без двигател) - ръчни колички, кари нископовдигачи с вилица за палетизирани товари и други
11.05	Подемни механизми, обезопасяващи, привързващи, захващащи и други устройства (включително сапани, куки, въжета)
11.06	Неподвижни съоръжения за складиране и съхранение - силози, резервоари, контейнери и други
11.07	Подвижни съоръжения за складиране и съхранение
11.08	Спомагателни устройства за складиране и съхранение, стелажи, стелажи за палети, палети
11.09	Различни видове опаковки, с малки и средни размери, подвижни (кошове, различни видове кутии, бутилки, щайги, пожарогасители и други)
11.99	Други подемно-транспортни машини, съоръжения и устройства за складиране, неklasифицирани другаде, в група 11
12.00	Сухопътни превозни средства
12.01	Тежкотоварни превозни средства - товарни автомобили, автобуси
12.02	Лекотоварни превозни средства - товарни или пътнически
12.03	Превозни средства - на две или три колела, със или без двигател
12.04	Други средства за придвижване: ски, ролкови кънки
12.99	Други сухопътни превозни средства, неklasифицирани другаде, в група 12
13.00	Други превозни средства
13.01	Релсови превозни средства, включително висящ еднорелсов път: товарни
13.02	Релсови превозни средства, включително висящ еднорелсов път: пътнически
13.03	Плавателни съдове: товарни
13.04	Плавателни съдове: пътнически
13.05	Плавателни съдове: риболовни
13.06	Въздухоплавателни превозни средства: товарни
13.07	Въздухоплавателни превозни средства: пътнически
13.99	Други превозни средства, неklasифицирани другаде, в група 13
14.00	Материали, предмети, продукти, части на машини или превозни средства, отломки, прах
14.01	Строителни материали - големи и малки: сглобяеми елементи, кофраж, носещи греди, греди, тухли, керемиди и други
14.02	Части на машини и превозни средства: шасита, картери, лостове, колела и други
14.03	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
14.04	Свързващи елементи: гайки, болтове, винтове, гвоздеи и други
14.05	Частици, прах, трески, парчета, пръски, стружки и други отломки

Код	Наименование
14.06	Селскостопански продукти (включително семена, слама и други)
14.07	Продукти, използвани в растениевъдството и животновъдството (включително торове, храни за животни)
14.08	Складирани продукти - включително предмети и опаковки в района на склада
14.09	Складирани продукти - на роли, на рулони
14.10	Товари - пренасяни чрез механични подемници или конвейери
14.11	Товари - пренасяни чрез окачване на подемни устройства, кранове
14.12	Товари - обработени ръчно
14.99	Други материали, предмети, продукти, части на машини, неклассифицирани другаде, в група 14
15.00	Химични, взривни, радиоактивни, биологични вещества
15.01	Вещества - корозивни (твърди, течни или газообразни)
15.02	Вещества - вредни, токсични (твърди, течни или газообразни)
15.03	Вещества - запалими (твърди, течни или газообразни)
15.04	Вещества - експлозивни, химически активни (твърди, течни или газообразни)
15.05	Газове, пари без специфични въздействия (биологично инертни, задушливи)
15.06	Вещества - радиоактивни
15.07	Вещества - биологични
15.08	Вещества, материали - без специфичен риск (вода, инертни материали и други)
15.99	Други химични, експлозивни, радиоактивни, биологични вещества, неклассифицирани другаде, в група 15
16.00	Предпазни средства и устройства за безопасност
16.01	Защитно оборудване на машини
16.02	Лични предпазни средства
16.03	Аварийни устройства и съоръжения
16.99	Други устройства и оборудване за безопасност, неклассифицирани другаде, в група 16
17.00	Офис оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, домакински уреди
17.01	Мебели
17.02	Техника - компютърна, копирна, размножителна, съобщителна
17.03	Оборудване за обучение, писане, чертане (включително пишещи машини, машини за поставяне на печати, апарати за увеличаване, апарати за регистриране на време)
17.04	Изделия и оборудване за спорт и игри
17.05	Оръжия
17.06	Лични вещи, облекло
17.07	Музикални инструменти
17.08	Домакински уреди, прибори, предмети и спално бельо (при професионалната им употреба)
17.99	Други видове офис оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, неклассифицирани другаде, в група 17
18.00	Живи организми и хора

Код	Наименование
18.01	Дървета, растения, земеделски култури
18.02	Домашни и селскостопански животни
18.03	Диви животни, насекоми, змии
18.04	Микроорганизми
18.05	Инфекциозни вирусни агенти
18.06	Хора
18.99	Други живи организми и хора, неклассифицирани другаде, в група 18
19.00	Насипни отпадъци
19.01	Насипни отпадъци - от суровини, продукти, материали, предмети
19.02	Насипни отпадъци - от химикали
19.03	Насипни отпадъци - от биологични вещества, растения, животни
19.99	Други насипни отпадъци, неклассифицирани другаде, в група 19
20.00	Физични и природни явления
20.01	Физични явления - шум, естествена радиация, светлина, светлинни дъги, въздушна компресия, декомпресия, налягане
20.02	Природни и атмосферни явления (включително водни пространства, кал, дъжд, градушка, сняг, поледица, вятър и други)
20.03	Природни бедствия (включително наводнения, вулканични изригвания, земетресения, приливни вълни, пожари)
20.99	Други физични и природни явления, неклассифицирани другаде, в група 20
99.00	Други материални фактори, неклассифицирани другаде

Материален фактор (с 8-значен цифров код)

Кодове, съдържащи знаци 0X, определят вида на обработвания материал, а 0Y - вида на опаковката. При еднозначно определяне на материала или опаковката буквите X и Y са заменени със съответните от таблицата:

Значение на 0X или 0Y	Вид на материала	Значение на 0X или 0Y	Вид на материала
0A	Камък, минерал	0E	Хартия, картон
0B	Метал	0F	Текстил
0C	Дърво	0G	Кожа
0D	Каучук, пластмаса	0H	Хранителни продукти

Код	Наименование
00.00	.00.00 Няма материален фактор или няма информация
00.01	.00.00 Няма материален фактор
00.02	.00.02 Няма информация
00.99	.00.00 Други, неклассифицирани другаде, в група 00

Код		Наименование
01.00	.00.00	Сгради, конструкции, съоръжения и повърхности на нивото на земята (вътрешни или външни, неподвижни или подвижни, временни или не)
01.01	.00.00	Елементи на сгради и конструкции - врати, прозорци, стени, преградни стени и други прегради по предназначение
<i>01.01</i>	<i>.01.00</i>	<i>Витрини, прозорци (прикрепени към сградата)</i>
<i>01.01</i>	<i>.02.00</i>	<i>Врати (прикрепени към сградата)</i>
<i>01.01</i>	<i>.03.00</i>	<i>Прегради, стени</i>
<i>01.01</i>	<i>.99.00</i>	<i>Други части на сгради</i>
01.02	.00.00	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
<i>01.02</i>	<i>.01.00</i>	<i>Повърхности общо</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.01</i>	<i>Подове</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.02</i>	<i>Хлъзгави подове/повърхности (причинени от дъжд, сняг, лед и други)</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.03</i>	<i>Други хлъзгави подове/повърхности (причинени от вещества, различни от водата) - нефт, масла, смазки и други</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.04</i>	<i>Подове/повърхности с препятствия (малки или големи предмети и други)</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.05</i>	<i>Дъски с гвоздеи</i>
<i>01.02</i>	<i>.01.06</i>	<i>Други фактори, свързани с повърхности на нивото на земята (дупки, бордюри, каменни стъпала и други)</i>
<i>01.02</i>	<i>.02.00</i>	<i>Селскостопански терени (ниви, ливади и други)</i>
<i>01.02</i>	<i>.03.00</i>	<i>Спортни терени</i>
<i>01.02</i>	<i>.99.00</i>	<i>Други повърхности или места за преминаване на нивото на земята</i>
01.03	.00.00	Повърхности на нивото на водната повърхност - плаващи
01.99	.00.00	Други сгради, конструкции и повърхности на едно и също ниво, неклассифицирани другаде, в група 01
02.00	.00.00	Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - над нивото на земята (вътрешни или външни)
02.01	.00.00	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби, кейове)
<i>02.01</i>	<i>.01.00</i>	<i>Стълби</i>
<i>02.01</i>	<i>.02.00</i>	<i>Покриви, тераси, остъклени покриви, покривни конструкции</i>
<i>02.01</i>	<i>.03.00</i>	<i>Външни и вътрешни отвори в сгради</i>
<i>02.01</i>	<i>.04.00</i>	<i>Товаро-разтоварни платформи (рампи)</i>
<i>02.01</i>	<i>.99.00</i>	<i>Други части на сгради над нивото на земята - неподвижни</i>
02.02	.00.00	Конструкции, повърхности над нивото на земята - неподвижни (включително пасарелки, неподвижни стълби, пилони)
<i>02.02</i>	<i>.01.00</i>	<i>Неподвижни стълби</i>
<i>02.02</i>	<i>.02.00</i>	<i>Колони, пилони, мачти, пасарелки, полуетажи (мецанини)</i>
<i>02.02</i>	<i>.99.00</i>	<i>Други конструкции, повърхности, над нивото на земята - неподвижни</i>
02.03	.00.00	Конструкции, повърхности над нивото на земята - подвижни (включително строително скеле, подвижни стълби, строително скеле тип „магаре“, подземни платформи)
<i>02.03</i>	<i>.01.00</i>	<i>Подвижни стълби, двураменни стълби</i>

Код		Наименование
02.03	.02.00	Импровизирано скеле
02.03	.03.00	Строително скеле - подвижно
02.03	.99.00	Други конструкции, повърхности, над нивото на земята - подвижни
02.04	.00.00	Конструкции, повърхности над нивото на земята - временни (включително строително скеле, висящи люлки, столчета)
02.04	.01.00	Строително скеле - неподвижно
02.04	.02.00	Кофраж
02.04	.03.00	Висящи люлки, столчета
02.04	.99.00	Други конструкции, повърхности, над нивото на земята - временни
02.05	.00.00	Конструкции, повърхности над нивото на водната повърхност - плаващи (включително сондажни платформи, скеле върху шлепове)
02.05	.01.00	Сондажни платформи
02.05	.99.00	Други конструкции, повърхности, над нивото на водната повърхност - плаващи
02.99	.00.00	Други сгради, конструкции и повърхности над нивото на земята, неклассифицирани другаде, в група 02
03.00	.00.00	Сгради, конструкции, съоръжения, повърхности - под нивото на земята (вътрешни или външни)
03.01	.00.00	Изкопи, траншеи, кладенци, канавки, наклонени шахти, канали в гаражи
03.01	.01.00	Изкопи, траншеи
03.01	.02.00	Кладенци, канавки
03.01	.03.00	Наклонени шахти
03.01	.04.00	Инспекционни канали в гаражи
03.01	.99.00	Други изкопи, траншеи, кладенци, канавки, наклонени шахти, канали в гаражи
03.02	.00.00	Подземни площи, тунели
03.03	.00.00	Среда под вода
03.99	.00.00	Други сгради, конструкции и повърхности под нивото на земята, неклассифицирани другаде, в група 03
04.00	.00.00	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи
04.01	.00.00	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи - неподвижни - за газ, въздух, течности, твърди материали, включително бункери
04.01	.01.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - неподвижни тръбопроводи за газ
04.01	.01.01	Тръбопроводи, гъвкави тръби, вентили, съединители, регулатори на налягане (за газ)
04.01	.02.00	Неподвижно вентилационно оборудване
04.01	.02.01	Система за извличане на стружки, талаш
04.01	.02.02	Прахоуловител, циклон
04.01	.02.03	Въздушен сепаратор, филтър, филтърна торба, ръкавен филтър
04.01	.02.04	Засмукващи устройства, местни смукателни устройства, вентилационен шкаф

Код		Наименование
04.01	.03.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - неподвижни тръбопроводи за течности, вискозни продукти
04.01	.03.01	Тръбопроводи, гъвкави тръби, вентили, съединителни части за тръби, кранове, пулверизатори (за течности)
04.01	.04.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - неподвижни тръбопроводи за твърди материали
04.01	.04.01	Системи за хранване чрез понижаване на налягането, засмукване, изпускане в торби
04.01	.04.02	Захранващо и разпределящо съоръжение
04.01	.04.03	Монтажна маса, плот
04.01	.04.04	Разпределителна маса, плот
04.01	.04.05	Вибрираща фуния
04.01	.99.00	Други системи за снабдяване и разпределение на материали - неподвижни тръбопроводни мрежи
04.02	.00.00	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи - подвижни
04.02	.01.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - подвижни тръбопроводи за газ
04.02	.01.01	Тръби, струйници, пулверизатори
04.02	.02.00	Подвижни съоръжения за вентилация и прахоулавяне
04.02	.02.01	Обезпрашаващо устройство
04.02	.03.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - подвижни тръбопроводи за течности и вискозни продукти
04.02	.04.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - подвижни тръбопроводи за твърди материали
04.02	.99.00	Други системи за снабдяване и разпределение на материали, тръбопроводни мрежи - подвижни
04.03	.00.00	Отходни канали и колектори, отводнителни канали
04.99	.00.00	Други системи за снабдяване и разпределяне на материали и тръбопроводни мрежи, неklasифицирани другаде, в група 04
05.00	.00.00	Двигатели, системи за пренос и съхранение на енергия
05.01	.00.00	Двигатели, генератори (топлинни, електрически, генератори на лъчения), включително компресори, помпи
05.01	.01.00	Термични двигатели
05.01	.01.01	Двигатели с вътрешно горене
05.01	.02.00	Въртящи се електрически машини, електродвигатели
05.01	.02.01	Въртящи се електрически машини - генератори за променлив или постоянен ток
05.01	.02.02	Електродвигатели
05.01	.03.00	Електрически трансформатори
05.01	.04.00	Компресори, помпи, вентилатори
05.01	.04.01	Нагнетателни помпи
05.01	.04.02	Хладилно оборудване
05.01	.05.00	Генератори на лъчения
05.01	.05.01	Генератори на X-лъчения, скенери
05.01	.05.02	Ускорители на частици
05.01	.05.03	Генератори на лазерни лъчи
05.01	.99.00	Други двигатели, генератори на енергия

Код		Наименование
05.02	.00.00	Системи за пренос и съхранение на енергия (механични, пневматични, хидравлични, електрически, включително батерии и акумулатори)
05.02	.01.00	Механични предавки
05.02	.01.01	Трансмисионно въже
05.02	.01.02	Трансмисионен ремък
05.02	.01.03	Трансмисионна ролка
05.02	.01.04	Верига
05.02	.01.05	Зъбно колело
05.02	.01.06	Редуктор
05.02	.01.07	Трансмисионен вал, съединител, шпонка
05.02	.01.08	Цилиндър, задвижващ конус
05.02	.01.09	Волан
05.02	.02.00	Пневматични предавки
05.02	.03.00	Хидравлични предавки
05.02	.04.00	Пренос на електроенергия (електрически мрежи)
05.02	.04.01	Електрически инсталации (ниско напрежение, неподвижни)
05.02	.04.02	Преносими лампи, кабели и удължители
05.02	.04.03	Подземни кабели и мрежи, високочестотно оборудване
05.02	.04.04	Изпитателен стенд, осветителна инсталация
05.02	.04.05	Електроснабдителни мрежи (трансформаторни постове, въздушни линии)
05.02	.04.06	Батерии, акумулатори
05.02	.99.00	Други системи за пренос на енергия
05.99	.00.00	Други двигатели и системи за пренос и акумулиране на енергия, неklasифицирани другаде, в група 05
06.00	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател
06.01	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане с трион
06.01	.01.00	Триони - ръчни
06.01	.01.01	Трион - дърводелски
06.01	.01.02	Трион - за трупи
06.01	.01.03	Трион - за метал (ножовка)
06.01	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за рязане с трион
06.02	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
06.02	.01.00	Ножици за дървета, ножици за жив плет, плоски клеци, клеци, ножици за тел, градинарски ножици
06.02	.02.00	Нож, кухненски нож, резци
06.02	.03.00	Обущарски нож, седларски нож, лозарски нож, овощарско ножче (косер), тесла, брадва и други
06.02	.99.00	Други от група 06.02 ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за рязане, отделяне
06.03	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване
06.03	.01.00	Длето за гравирание, шило, замба
06.03	.02.00	Ковашки секач, длето за жлебове, длето за дърво
06.03	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за подкастриане, дълбаене, дълбаене с длето, изрязване, подрязване

Код		Наименование
06.04	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за стъргане, полиране, шлайфане
06.04	.01.00	Пили, рашипили, цикла
06.04	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за стъргане, полиране, шлайфане
06.05	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за пробиване, завиване, завинтване
06.05	.01.00	Гаечни ключове
06.05	.02.00	Отвертки
06.05	.03.00	Свредла
06.05	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за пробиване, завиване, завинтване
06.06	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за заковаване, занитване, захващане със скоби
06.06	.01.00	Чукове, обуцарски чукове, каменарски чукове
06.06	.02.00	Инструмент за захващане със скоби
06.06	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за заковаване, занитване, захващане със скоби
06.07	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за шиене, плетене
06.07	.01.00	Шевни игли
06.07	.02.00	Плетачни игли
06.07	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за шиене, плетене
06.08	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за заваряване, спояване, залепване
06.09	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за добив на суровини и обработване на земя (включително инструменти за селското стопанство)
06.09	.01.00	Белове, лопати
06.09	.02.00	Кирки, търнокопи
06.09	.03.00	Мотики, мотички
06.09	.04.00	Вили
06.09	.05.00	Гребла
06.09	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за добив на суровини и обработка на почвата
06.10	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за парафиниране, смазване, измиване, почистване
06.10	.01.00	Четка
06.10	.02.00	Гъба
06.10	.03.00	Масльонка
06.10	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за парафиниране, смазване, измиване, почистване
06.11	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за боядисване
06.11	.01.00	Бояджийска четка, плоска четка
06.11	.02.00	Бояджийски валяк
06.11	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за боядисване
06.12	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за закрепване, хващане
06.12	.01.00	Лостове, стягащи клеци, зъбчат лом, железен лост, инструмент за изваждане на пирони

Код		Наименование
06.12	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за закрепване, хващане
06.13	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
06.13	.01.00	Вилици, лъжици, черпаци
06.13	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно за кухненска употреба
06.14	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
06.14	.01.00	Спринцовки, игли
06.14	.02.00	Скалпели, хирургически ножове
06.14	.03.00	Зъболекарски инструменти
06.14	.99.00	Други ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
06.15	.00.00	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - нарежещи, други
06.15	.01.00	Пинцети, форцепси
06.15	.99.00	Други от група 06.15 ръчни инструменти, задвижвани ръчно - за медицинска и хирургическа употреба
06.99	.00.00	Други ръчни инструменти, без двигател, неklasифицирани другаде, в група 06
07.00	.00.00	Ръчно държани или ръчно водими механични инструменти
07.01	.00.00	Механични ръчни инструменти - за рязане с трион
07.01	.01.00	Триони с възвратно-постъпателно движение
07.01	.01.0X	Триони с възвратно-постъпателно движение
07.01	.02.00	Циркуляри
07.01	.02.0X	Циркуляри
07.01	.03.00	Островърхи триони (ножовки)
07.01	.03.0X	Островърхи триони (ножовки)
07.01	.04.00	Верижни триони
07.01	.04.0X	Верижни триони, преносими
07.01	.99.00	Други механични ръчни инструменти – за рязане с триони
07.02	.00.00	Механични ръчни инструменти - за рязане, отделяне (включително ножици, лозарски ножици, градинарски ножици)
07.02	.01.00	Ножици, ръчно преносими (електрически, термични и други)
07.02	.01.0X	Пластинкови ножици, ръчно преносими (електрически, термични и други)
07.02	.02.00	Механични ръчни инструменти за разделяне, преносими
07.02	.02.0X	Механични ръчни инструменти за разделяне и разцепване, преносими
07.02	.03.00	Градинарски механични ножици
07.02	.03.0X	Градинарски механични ножици
07.02	.04.00	Инструменти за освобождаване на захванат от нещо човек
07.02	.04.0X	Инструменти за освобождаване на захванат от нещо човек
07.02	.05.00	Ножици за жив плет
07.02	.05.0C	Ножици за жив плет
07.02	.06.00	Електрически ножове
07.02	.06.0X	Електрически ножове

Код		Наименование
07.02	.99.00	Други от група 07.02 механични ръчни инструменти – за рязане, отделяне
07.03	.00.00	Механични ръчни инструменти - дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване (с изключение на тези за кастрене на жив плет - вж. 09.02)
07.03	.01.00	Длета (с двигател ...)
07.03	.01.0X	Длета (с двигател ...), чук за забиване на гвоздеи, каменарски чук
07.03	.02.00	Машина за прорязване на канали, машина за дълбаене
07.03	.02.0X	Машина за прорязване на канали, машина за дълбаене
07.03	.03.00	Зъболекарска бормашина
07.03	.99.00	Други механични инструменти - за подкастриане, дълбаене, дълбаене с длето
07.04	.00.00	Механични ръчни инструменти - за стъргане, полиране, шлайфане (включително дискови резачки)
07.04	.01.00	Шлайфмашини, ръчно държани шлайфмашини
07.04	.01.0X	Шлайфмашини, ръчно държани шлайфмашини
07.04	.02.00	Полиращи машини, машини за мокро полиране, лентошлифовъчни машини, дискови резачки, надлъжно-стъргателни (хобел) машини
07.04	.02.0X	Полиращи машини, машини за мокро полиране, лентошлифовъчни машини, дискови резачки, надлъжно-стъргателни (хобел) машини
07.04	.03.00	Машини за обелване на кората на дървета, подвижни
07.04	.03.0C	Машини за обелване на кората на дървета, подвижни
07.04	.04.00	Ръчни шлифовъчно-отрезни машини
07.04	.04.0X	Ръчни шлифовъчно-отрезни машини
07.04	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за стъргане, полиране, шлайфане
07.05	.00.00	Механични ръчни инструменти - за пробиване, завиване, завинтване
07.05	.01.00	Ръчна бормашина
07.05	.02.00	Машина за завинтване на винтове, на болтове, затягаща машина, машина за свързване с болтове, машина за развиване на болтове, винтове
07.05	.03.00	Инструмент (пистолет) за завиване на болтове и гайки
07.05	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за пробиване, завиване, завинтване
07.06	.00.00	Механични ръчни инструменти - за заковаване, занитване, захващане със скоби
07.06	.01.00	Трамбовки, леярски чукове
07.06	.02.00	Пневматични чукове (не точно определени инструменти)
07.06	.03.00	Пистолети за гвоздеи
07.06	.04.00	Машини за подшиване с тел, пистолети (пневматични и други) за скоби
07.06	.05.00	Инструменти за отстраняване на нитове, чукове за занитване, клещи за занитване
07.06	.06.00	Инструменти (пистолети) за занитване, закрепване с помощта на детониращ патрон
07.06	.07.00	Механизми за задвижване на устройства за закрепване

Код		Наименование
07.06	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за заковаване, занитване, захващане със скоби
07.07	.00.00	Механични ръчни инструменти - за шиене, плетене
07.07	.01.00	Кетел машина, преносима
07.07	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за шиене, плетене
07.08	.00.00	Механични инструменти за ръчна работа - за заваряване, спояване, залепване
07.08	.01.00	Електрически поялник
07.08	.02.00	Пистолет за лепило
07.08	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за заваряване, спояване, залепване
07.09	.00.00	Механични ръчни инструменти - за добив на суровини и обработка на почвата (включително инструменти за селското стопанство, бетонокъртачи)
07.09	.01.00	Пневматични чукове, пробивни чукове, бетонокъртачи
07.09	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за добив на суровини и обработка на почвата
07.10	.00.00	Механични ръчни инструменти - за парафиниране, смазване, измиване, почистване (включително уреди за почистване, работещи с високо налягане или вакуум)
07.10	.01.00	Прахосмукачки
07.10	.02.00	Машини за лъскане на под
07.10	.03.00	Машини за почистване с високо налягане
07.10	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за парафиниране, смазване, измиване, почистване
07.11	.00.00	Механични ръчни инструменти - за боядисване
07.11	.01.00	Ръчен бояджийски пистолет
07.11	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за боядисване
07.12	.00.00	Механични ръчни инструменти - за закрепване, хващане
07.12	.01.00	Пневматични менгемета
07.12	.02.00	Огъващи преси
07.12	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за закрепване, хващане
07.13	.00.00	Механични ръчни инструменти - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
07.14	.00.00	Механични ръчни инструменти - за нагряване (включително сешоари, пистолети с горещ въздух, ютии)
07.14	.01.00	Сешоар за коса - ръчен
07.14	.02.00	Сешоар за коса - на стойка
07.14	.03.00	Пистолет с горещ въздух
07.14	.04.00	Ютия
07.14	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за нагряване
07.15	.00.00	Механични ръчни инструменти - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
07.15	.01.00	Електрически хирургически нож
07.15	.99.00	Други механични ръчни инструменти - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
07.16	.00.00	Механични ръчни инструменти - за медицинска и хирургическа употреба - нерезежи, други

Код		Наименование
07.17	.00.00	Пневматични пистолети (без уточнение на инструмента)
07.99	.00.00	Други ръчно държани или ръчно водими механични инструменти, неклассифицирани другаде, в група 07
08.00	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия
08.01	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за рязане с трион
08.02	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
08.03	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за дърворезба, дълбане, обработване с длето, почистване, подрязване, отрязване
08.04	.00.00	Инструменти за ръчна работа с неуточнен източник на енергия - за стъргане, полиране, шлайфане
08.05	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за пробиване, завъртане, завинтване
08.06	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за заковаване, занитване, захващане със скоби
08.07	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за шиене, плетене
08.08	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за заваряване, спояване, залепване
08.09	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за добив на суровини и обработка на почвата (включително селскостопански инструменти)
08.10	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за парафиниране, смазване, измиване, почистване
08.11	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за боядисване
08.12	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за закрепване, хващане
08.13	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за кухненска употреба (с изключение на ножове)
08.14	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
08.15	.00.00	Ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия - за медицинска и хирургическа употреба - нережещи, други
08.99	.00.00	Други ръчни инструменти с неуточнен източник на енергия, неклассифицирани другаде, в група 08
09.00	.00.00	Машини и оборудване - несамоходни или самоходни
09.01	.00.00	Несамоходни или самоходни машини - за добив на суровини или земни работи - мини, кариери, строителни обекти
09.01	.01.00	Оборудване за набиване и изтегляне на пилоти
09.01	.01.01	Машини за набиване и пробиване. Машини за набиване по задание
09.01	.02.00	Машини за изкопаване и преместване на земни маси
09.01	.02.01	Минитоварачи, самосвали
09.01	.02.02	Минибагери
09.01	.02.03	Механични товарачи, „товарачни механични лопати”

Код		Наименование
09.01	.02.04	Въжени багери (екскаваторни, роторни)
09.01	.02.05	Булдозери, товарачи
09.01	.02.06	Хидравлични багери
09.01	.02.07	Грейдери
09.01	.03.00	<i>Вибрационни трамбовъчни машини</i>
09.01	.03.01	Колесни валяци
09.01	.03.02	Уплътнители за насипи (валяци гладки, с шипове)
09.01	.03.03	Уплътнители вибрационни
09.01	.04.00	<i>Машини за пътно строителство и поддържане</i>
09.01	.04.01	Скрепери, машини за повърхностна обработка на пътища, багери за канавки
09.01	.04.02	Машини за топене, разстилане на асфалт
09.01	.04.03	Самоходен агрегат за раздробяване
09.01	.05.00	<i>Машини за производство и полагане на бетон</i>
09.01	.05.01	Финишер (бетонообработваща машина), пълзящ кофраж
09.01	.06.00	<i>Плаващо съоръжение за речни и морски работи</i>
09.01	.06.01	Машини за подводна работа: драги, земесмукачки
09.01	.07.00	<i>Оборудване за сондиране, пробиване</i>
09.01	.07.01	Сонда
09.01	.08.00	<i>Оборудване за полагане на тръби</i>
09.01	.09.00	<i>Оборудване за подземна работа</i>
09.01	.09.01	Машини за тунели
09.01	.09.02	Шлюзова камера
09.01	.10.00	<i>Оборудване за разрушаване</i>
09.01	.10.01	Бетонотрошачка и пневматичен чук, монтирани на багери
09.01	.10.02	Копие за огнево пробиване
09.01	.11.00	<i>Машини за повърхностна обработка на бетона</i>
09.01	.11.01	Машини за подравняване с острие (нож, резец)
09.01	.12.00	<i>Оборудване за полагане и поддържане на релсов път</i>
09.01	.99.00	<i>Други машини, несамходни или самоходни, за обработка на земни маси</i>
09.02	.00.00	Несамходни или самоходни машини - за обработка на почвата - селскостопански
09.02	.01.00	<i>Мотокултиватори</i>
09.02	.02.00	<i>Сенокосачки, косачки за тревни площи, машини за почистване на храсти</i>
09.02	.02.01	Сенокосачки
09.02	.02.02	Косачки за тревни площи
09.02	.02.03	Машини за почистване на храсти, теглени от трактор или ръчноводими, машини с неподвижен нож за подрязване на бордюри от трева
09.02	.02.04	Машини за почистване на храсти (с трион, с острие и други), градинарски ножици (електрически, пневматични)
09.02	.02.05	Нагнетяващ вентилатор
09.02	.03.00	<i>Самоходно селскостопанско оборудване, трактори</i>
09.02	.03.01	Селскостопански трактори
09.02	.03.02	Селскостопански машини
09.02	.04.00	<i>Несамходно селскостопанско оборудване</i>

Код		Наименование
09.02	.04.01	Несамоходни селскостопански превозни средства, колесари, ремаркета
09.02	.04.99	Друго несамоходно селскостопанско оборудване
09.02	.05.00	<i>Селскостопанско оборудване за третиране на културите (с пестициди-инсектициди-хербициди)</i>
09.02	.99.00	<i>Друго селскостопанско оборудване</i>
09.03	.00.00	Несамоходни или самоходни машини (без тези за обработка на почвата) - за строителни площадки
09.03	.01.00	<i>Машини за рязане с трион на строителни площадки</i>
09.03	.99.00	<i>Други несамоходни или самоходни машини (без тези за обработка на почвата) - за строителни площадки</i>
09.04	.00.00	Самоходни машини за почистване на подове, настилки и други
09.04	.01.00	<i>Машини за метене</i>
09.04	.02.00	<i>Машини за измиване на пода</i>
09.04	.03.00	<i>Машини за почистване на земя и подове, управлявани от водачи, които се движат ходом заедно с тях</i>
09.04	.04.00	<i>Самоходни машини за почистване на земя и подове с място за водач</i>
09.04	.99.00	<i>Други самоходни машини за почистване на земя и подове</i>
09.99	.00.00	Други несамоходни или самоходни машини и оборудване, неklasифицирани другаде, в група 09
10.00	.00.00	Машини и оборудване, неподвижни
10.01	.00.00	Неподвижни машини за добив на суровини, земни работи или обработка на почвата
10.01	.01.00	<i>Неподвижни машини за добив на суровини в мини и кариери</i>
10.01	.02.00	<i>Неподвижни машини за обработка на почвата в селското стопанство</i>
10.01	.03.00	<i>Неподвижни машини за земни работи в строителството</i>
10.01	.99.00	<i>Други неподвижни машини за добив на суровини</i>
10.02	.00.00	Машини за подготовка на материали, раздробяване, пулверизиране, филтриране, разделяне, разбъркване, смесване
10.02	.01.00	<i>Мелници и трошачки с челюсти, пръти, дискове, камъни</i>
10.02	.01.0X	Мелница за ...
10.02	.01.0X	Трошачка
10.02	.01.0X	Мелница за стриване (с неподвижни или подвижни пръти)
10.02	.01.0X	Прътова мелница
10.02	.01.0X	Барабанна трошачка
10.02	.01.0X	Колерганг
10.02	.02.00	<i>Топкови мелници</i>
10.02	.02.0X	Топкови мелници
10.02	.03.00	<i>Цилиндрови трошачки и мелници</i>
10.02	.03.0X	Машини за разкъсване, машини за накъсване с цилиндри
10.02	.03.0X	Валцови мелници
10.02	.04.00	<i>Мелница с витло, ножова мелница</i>
10.02	.04.0X	Мелница с витло за ...
10.02	.04.0X	Машина за насичане (нарязване) за ...
10.02	.04.0X	Машина за смилане с витло за ...
10.02	.04.0X	Дефибратор за ...

Код		Наименование
10.02	.04.0D	Холендър, чук за стриване, пулпер
10.02	.04.0X	Смесител, режещ инструмент
10.02	.04.0X	Преса за ... (мелене, разкъсване)
10.02	.04.0X	Трошачка за едро раздробяване
10.02	.04.0X	Гранулятор
10.02	.05.00	<i>Ударно-отражателни трошачки</i>
10.02	.05.0B	Сонетка-трошачка
10.02	.05.0X	Чукова трошачка
10.02	.05.0X	Чук с падаща ударна част
10.02	.05.0X	Трамбовка
10.02	.06.00	<i>Машини за филтриране, разделяне чрез вибриране</i>
10.02	.06.0B	Избивна (изтръскваща) решетка, устройство за изпразване на форми (в леярството)
10.02	.06.0X	Сортировъчна машина
10.02	.06.0X	Трептящо сито
10.02	.06.0X	Планзихтер (машина за сортиране с плоско сито)
10.02	.06.0X	Вибрираща преса, вибриращо сито с кръгли отвори
10.02	.06.0X	Машина за пресяване
10.02	.06.0X	Вибриращо сито с правоъгълни отвори
10.02	.06.0X	Машина за почистване с въздушна струя
10.02	.07.00	<i>Машини за филтриране, разделяне чрез въртене</i>
10.02	.07.0H	Роторно-бутална машина за получаване на дражета (гранули)
10.02	.07.0X	Цилиндрично (сортировъчно) сито
10.02	.07.0X	Въртящо се (ротационно) сито
10.02	.07.0X	Барабанно сито
10.02	.07.0X	Цилиндрична филтър-преса
10.02	.08.00	<i>Машини за филтриране, разделяне чрез центрофугиране</i>
10.02	.08.0X	Центрофуга
10.02	.08.0X	Центрофуга за сушене
10.02	.09.00	<i>Машини за филтриране, разделяне чрез пресоване (филтър-преси)</i>
10.02	.09.0X	Филтър-преси
10.02	.10.00	<i>Машини за филтриране, разделяне, декантиране</i>
10.02	.10.0X	Утайник
10.02	.11.00	<i>Машини за снемане (отнемане) на външен слой</i>
10.02	.11.0G	Машини за скубане на пера
10.02	.11.0G	Машини за щавене (обезкосмяване)
10.02	.11.0H	Машини за лющене
10.02	.11.0H	Машини за белене
10.02	.11.0X	Машини за снемане на външен слой
10.02	.12.00	<i>Машини за разтваряне</i>
10.02	.12.0F	Машини за оронване на зърно
10.02	.12.0F	Балоразтваряч
10.02	.12.0F	Дарак
10.02	.12.0F	Дарак с два пенъора
10.02	.12.0F	Апарат за захранване
10.02	.12.0F	Разделител на влакна, машина за разплитане
10.02	.12.0F	Шардон

Код		Наименование
10.02	.12.0F	Чепкало за парцали
10.02	.12.0F	Декален дарак (изтеглителна машина)
10.02	.12.0F	Тупачка (дарачен вълк, разчепкваща машина)
10.02	.12.0F	Машини за кардиране
10.02	.12.0F	Разтваряч, разтваряща машина
10.02	.12.0F	Меланжоза
10.02	.12.0F	Машина за очукване (мънене) на лен (коноп)
10.02	.13.00	<i>Гребенно-решеща машина</i>
10.02	.13.0F	Изтеглителна машина
10.02	.13.0F	Гребенно-решеща машина
10.02	.14.00	<i>Машини за смесване, омесване (с рамо или биеща рамка)</i>
10.02	.14.0H	Машини за пълнене на тортени форми
10.02	.14.0H	Тестомесачна машина
10.02	.14.0X	Смесител пластификатор
10.02	.14.0H	Смесител (за шоколад)
10.02	.14.0X	Машини за биене на мляко
10.02	.14.0X	Смесител с овални валци тип „Бенбъри”
10.02	.14.0X	Вернер тестомесачка
10.02	.14.0X	Машина за омесване (с рамо)
10.02	.15.00	<i>Машини за смесване, омесване с подвижен съд</i>
10.02	.15.0A	Бетонобъркачка (включително на превозно средство)
10.02	.15.0A	Бетонен център
10.02	.15.0A	Бетонен смесител
10.02	.16.00	<i>Машини за разбъркване, омесване в неподвижен съд с бъркалка</i>
10.02	.16.0F	Багрилна вана, багрилен казан
10.02	.16.0F	Вана за пране
10.02	.16.0H	Машина за забъркване (на сладкарски и захарни изделия)
10.02	.16.0H	Пивоварен съд (с бъркалка)
10.02	.16.0H	Изтегляща машина (за сладкарски и захарни изделия)
10.02	.16.0H	Уред за приготвяне на сладолед, миксер за шербет
10.02	.16.0X	Смесител, електрически миксер
10.02	.16.0X	Кристализатор
10.02	.16.0X	Машина за разтваряне, миксер
10.02	.16.0X	Машина за хомогенизиране, хомогенизатор
10.02	.16.0X	Миксер (с фиксиран, неподвижен съд)
10.02	.16.0X	Турбостриваща машина с накрайник
10.02	.17.00	<i>Цилиндрични машини за смесване, размесване</i>
10.02	.17.0X	Цилиндрични миксери
10.02	.99.00	<i>Други машини за раздробяване, пулверизиране, филтриране, разделяне, разбъркване, смесване</i>
10.03	.00.00	Машини за обработка на материали - чрез химични процеси (реактори, ферментатори)
10.03	.01.00	<i>Машини за обработка на материали чрез химични процеси, промишлени реактори, ферментатори</i>
10.03	.01.01	Неподвижно оборудване за обработване с пестициди
10.03	.01.02	Реактори, ферментатори, дестилационно оборудване
10.03	.01.03	Вани и друго оборудване за химична обработка

Код		Наименование
10.03	.02.00	Лабораторно оборудване за обработка на материали чрез химични процеси
10.03	.02.01	Лабораторно оборудване (за химични и биологични анализи)
10.03	.02.02	Лабораторна стъклария
10.03	.99.00	Друго оборудване за химични процеси
10.04	.00.00	Машини за обработка на материали - чрез термична обработка (сушилни, пещи, фурни)
10.04	.01.00	Пещи за изпичане (цимент, керамика и други)
10.04	.01.0X	Уреди за термична обработка
10.04	.01.0B	Пещи за термична обработка на метал
10.04	.01.0A	Пещи за цимент, вар, тухли, керемиди, керамика, стъкларски изделия, порцелан
10.04	.02.00	Сушилни апарати (инсталации)
10.04	.02.01	Сушилна камера
10.04	.02.02	Сушилен апарат
10.04	.02.03	Апарат за регулиране и поддържане на температурата
10.04	.02.04	Съоръжения и машини за загряване и повторно загряване
10.04	.02.05	Парен котел, водонагревателен котел, котел за изпаряване (изваряване)
10.04	.02.06	Нагревателен (отоплителен) уред
10.04	.02.07	Терморегулатор
10.04	.02.08	Паронагревател (не за храна), изпарител
10.04	.03.00	Стерилизатори, пастъоризатори, автоклави
10.04	.03.01	Автоклави
10.04	.03.02	Оборудване за пастъоризиране (пастъоризатори)
10.04	.03.03	Оборудване за стерилизиране (стерилизатори)
10.04	.04.00	Уреди за готвене на храна
10.04	.04.01	Уреди за готвене и затопляне на храна
10.04	.99.00	Други видове машини за термична обработка
10.05	.00.00	Машини за обработка на материали - чрез охлаждане (хладилно оборудване)
10.05	.01.00	Машини за дълбоко замразяване и охлаждане
10.05	.01.01	Съоръжение за охлаждане
10.05	.01.02	Хладилни инсталации
10.05	.01.03	Хладилник
10.05	.99.00	Други машини за охлаждане
10.06	.00.00	Машини за обработка на материали - друга обработка
10.07	.00.00	Формувъчни машини - чрез пресоване, натиск, раздробяване
10.07	.01.00	Деформиращи преси
10.07	.01.0B	Машина за огъване на ламарина
10.07	.01.0X	Преса за шамповане
10.07	.01.0B	Преса за формуване на болтове, винтове, гвоздеи, пружини
10.07	.01.0X	Машина за подгъване на краища, фалцоогъвачка
10.07	.01.0H	Инжектор (струйна помпа) за солен разтвор
10.07	.01.0H	Машина за пресоване и формуване на шунка
10.07	.01.0H	Преса за хранителни продукти
10.07	.01.0X	Шнекова преса
10.07	.01.0X	Двувърха наковалня

Код		Наименование
10.07	.01.0X	Преса с вретено (уред с отделящо се водещо стъбло)
10.07	.01.0X	Машина за развалцоване и разширяване на тръби
10.07	.01.0X	Шлифовъчна и полираща машина, неподвижна
10.07	.01.0X	Твърдомер по Бринел
10.07	.01.0X	Машина за формуване (щампмашина)
10.07	.01.0X	Махаловиден чук
10.07	.01.0X	Машина за огъване, преса за огъване, абкантпреса
10.07	.01.0X	Преса за огъване на ръка
10.07	.01.0X	Преса със сводеста рама
10.07	.01.0X	Притискащ винт (фрикционна вретенна преса)
10.07	.01.0X	Калибровъчна преса
10.07	.01.0X	Клинова (шпонкова) преса
10.07	.01.0X	Преса S-образна, едноколонна отворена преса
10.07	.01.0X	Фрикционна преса
10.07	.01.0X	Преса за студено пресоване
10.07	.01.0X	Преса с крачно (педално) задвижване
10.07	.01.0X	Многоетажна преса
10.07	.01.0X	Преса с подвижен мост
10.07	.01.0X	Преса за подгъване на краища един в друг (фалцпреса), разгъваща преса
10.07	.01.0X	Електрическа преса (електромагнитна)
10.07	.01.0X	Пневматична преса
10.07	.01.0X	Сбиваща преса
10.07	.02.00	<i>Ковашка преса</i>
10.07	.02.0B	Машина за коване
10.07	.03.00	<i>Машинни чукове</i>
10.07	.03.0B	Чук с падаща ударна част
10.07	.03.0B	Машинен чук
10.07	.03.0B	Малък (бързоходен) чук
10.07	.03.0B	Преса за пресоване в горещо състояние
10.07	.04.00	<i>Балиращи преси</i>
10.07	.04.0X	Преси за отпадъци, преси за бали (хартия, текстил, метални отпадъци и други)
10.07	.05.00	<i>Други видове преси за формуване на материалите</i>
10.07	.05.0E	Преса за гланциране (за фотографията)
10.07	.05.0E	Изправяща (заглаждаща) преса, фалцоваща с ниско налягане преса (за свързване и броширане)
10.07	.05.0E	Преса за сглобяване на гърбове, преса за поставяне на гърбове на книжно тяло
10.07	.05.0E	Преса за релефен отпечатък, за позлатяване
10.07	.05.0X	Преса за нанасяне на лепило или лак
10.07	.05.0E	Машина за гланциране, на хартия
10.07	.05.0F	Гладачна машина, нагъваща машина, гладачна преса (за пералня), парна преса с плочи за пералня
10.07	.05.0G	Машина за придаване на блясък на кожухарска кожа
10.07	.05.0X	Машина за заключителна релефна обработка
10.07	.05.0X	Машина за промиване със струя в посока, обратна на движението на материала (лисъза) (текстилна промишленост)

Код		Наименование
10.07	.05.0X	Машина за изтегляне през дюзи
10.07	.05.0X	Преса за закръгляне
10.07	.05.0X	Преса за уплътняване
10.07	.05.0X	Преса за отпечатване
10.07	.05.0X	Матрична преса
10.07	.05.0X	Преса за нагряване
10.07	.05.0X	Преса за полиране
10.07	.05.0X	Преса за изпитване
10.07	.05.0X	Преса хидравлична, не точно определена
10.07	.99.00	<i>Други машини за формуване - чрез пресоване</i>
10.08	.00.00	Формувъчни машини - чрез каландриране, валцуване, преси с цилиндри (включително преси за хартия)
10.08	.01.00	<i>Машина за валцуване, валцуващ стан (агрегат)</i>
10.08	.01.0B	Блуминг
10.08	.01.0B	Студеновалцуващ стан (агрегат), студеновалцуваща машина
10.08	.02.00	<i>Машина за изтегляне на тел (с цилиндри)</i>
10.08	.02.0B	Машина за изтегляне, изтегляща маса, изтегляща рама (машина за изтегляне на ленти)
10.08	.02.0B	Машина за изтегляне на тел
10.08	.03.00	<i>Машини за изправяне на деформации, огъващи машини (с цилиндри)</i>
10.08	.03.0B	Огъваща машина (за тръби, пръти, профили и други)
10.08	.03.0B	Машина за изправяне на ламарина, тръби и тел, машина за заглаждане
10.08	.03.0B	Машина за рязане на ламарина
10.08	.03.0B	Машина за навиване на ламарина
10.08	.03.0B	Формуваща машина, профилираща машина
10.08	.03.0B	Машина за формуване на тръби
10.08	.03.0B	Профилираща машина
10.08	.03.0B	Машина намотвачка
10.08	.04.00	<i>Каландри</i>
10.08	.04.0D	Машини за каландриране на пластмасови листа
10.08	.04.0E	Каландри за нанасяне на лепилен слой или гумиране на хартия
10.08	.04.0X	Машина за назърняване с цилиндри
10.08	.04.0X	Каландър, валцуваща машина за мачкане
10.08	.05.00	<i>Цилиндрични машини за хартиеното производство</i>
10.08	.05.0E	Машина за развиване и навиване на хартия или картон (ролапарат)
10.08	.05.0E	Машина за нанасяне на покритие върху хартия
10.08	.05.0E	Машина за производство на картонени кутии
10.08	.05.0E	Машина за производство на книжни торби
10.08	.05.0E	Машина за производство на опаковки
10.08	.05.0E	Машина за производство на хартия и машини употребявани в производството на хартия, не точно определени
10.08	.05.0E	Режеща машина за вълнообразен картон
10.08	.05.0E	Машина за очертаване на прегъвка (фалц) чрез притискане (слотер)
10.08	.05.0E	Машина за производство на тръби от картон (мукава) (притискане, обмазване с лепило и разкрояване по дължина)

Код		Наименование
10.08	.05.0E	Машина за навиване на гилза, машина за рязане на хартия, машина за навиване на роли
10.08	.05.0E	Машина за развиване
10.08	.05.0E	Заглаждащи цилиндри
10.08	.05.0E	Навлажняващо устройство (с цилиндри)
10.08	.05.0E	Машина за разкъсване (раздробяване) на хартия
10.08	.05.0E	Машина за нанасяне на лепило
10.08	.05.0E	Машина за обозначение (маркиране) на прегъвка (фалц)
10.08	.05.0E	Огъваща машина (биговална машина)
10.08	.05.0E	Гланцираща машина
10.08	.05.0E	Апарат за автоматично подаване на листа
10.08	.05.0E	Калибрираща преса (с цилиндри)
10.08	.05.0E	Производствена маса
10.08	.06.00	<i>Цилиндри (валци), за друга употреба (освен в печатниците)</i>
10.08	.06.0B	Машини за полиране на метални листове
10.08	.06.0B	Машини за почистване с четки или измиване на превозни средства и жп вагони
10.08	.06.0F	Цилиндрична преса за пералня, цилиндрична гладачна преса
10.08	.06.0G	Машина за опъване на кожи
10.08	.06.0G	Цилиндрични машини за дъбене
10.08	.06.0H	Въртяща се тестомесачка за хлебопекарството
10.08	.06.0H	Цилиндри за формуване на тестени изделия и бонбони
10.08	.06.0H	Машина за формуване на хляб
10.08	.06.0H	Валцуваща машина за тестени изделия
10.08	.06.0H	Цилиндрични машини за зърнени култури
10.08	.06.0H	Смесител
10.08	.06.0X	Машина за нанасяне на покритие на плат или дърво
10.08	.06.0X	Машина за изсушаване, центрофужна сушилня
10.08	.99.00	<i>Други машини за формуване чрез каландриране</i>
10.09	.00.00	Формувъчни машини - чрез шприцоване, екструдиране, раздуване, изтегляне, отливане, топене, леене
10.09	.01.00	<i>Шприцоващи машини, екструдери</i>
10.09	.01.0A	Екструдер за керемиди и тухли
10.09	.01.0A	Машина за производство на кухи блокове
10.09	.01.0A	Преса за керемиди и тухли
10.09	.01.0B	Екструдер или преса за шприцоване за металургията
10.09	.01.0B	Синтеровъчна (агломерираща) машина
10.09	.01.0X	Шприцоваща машина, преса за шприцоване, екструзионна преса, шприцоваща машина или екструдер за отливане във форма
10.09	.01.0H	Шприцоваща машина за тесто
10.09	.01.0H	Машина за отливане на масло
10.09	.01.0H	Машина за пълнене на колбаси
10.09	.01.0X	Шприцоваща машина, екструдер, машини за вдухване
10.09	.01.0X	Екструдер
10.09	.01.0X	Машина за разпенване, пеногенератор (за латекс)
10.09	.01.0X	Машина за екструзия (пресоване, изтласкване) или надуване (напомпване)
10.09	.01.0X	Щрангпреса

Код		Наименование
10.09	.02.00	<i>Машини за пресоване, формуване под налягане</i>
10.09	.02.0X	Машина за формуване, формувъчни преси
10.09	.02.0D	Машина за регенериране на автомобилни гуми
10.09	.02.0D	Машина за производство на композитни материали
10.09	.02.0D	Преса за вулканизация
10.09	.02.0H	Преса за формуване на хранителни продукти
10.09	.02.0X	Машина за леене в калъп с охлаждане
10.09	.02.0X	Машина за леене под налягане, машина за центробежно леене
10.09	.02.0X	Машина за термично формуване
10.09	.02.0X	Гранулятор, гранулираща машина
10.09	.02.0X	Бласт машина (преса с раздуване)
10.09	.03.00	<i>Други машини за формуване</i>
10.09	.04.00	<i>Висока пещ, конвертори</i>
10.09	.05.00	<i>Вагрянка</i>
10.09	.06.00	<i>Топилна пещ</i>
10.09	.07.00	<i>Леярска кофа, тигел, кофа за разливане на метал</i>
10.09	.08.00	<i>Машини за отливане на стъкло</i>
10.09	.09.00	<i>Други апарати за топене</i>
10.09	.09.0B	Пещ за топене за буквоотливаща машина
10.09	.09.0B	Линотип
10.09	.99.00	<i>Други формувъчни машини - чрез иприцоване, екструдиране, раздуване, изтегляне, отливане, топене, леене</i>
10.10	.00.00	Обработващи машини - за заглаждане или стъргане, фрезоване, повърхностно обработване, шлифоване, полиране, струговане, пробиване
10.10	.01.00	<i>Фрезмашина (фреза)</i>
10.10	.01.0X	Хобелмашина
10.10	.01.0X	Машина за подгъване на ръбове, абкантмашина
10.10	.01.0X	Фрезмашина (фреза)
10.10	.01.0B	Делителна машина
10.10	.01.0B	Калибрираща машина
10.10	.01.0B	Центрираща машина
10.10	.01.0B	Зъбонарезна машина
10.10	.02.00	<i>Стъргателна машина (надлъжно-стъргателна, хобелмашина)</i>
10.10	.02.0B	Стъргателна машина (напречно-стъргателна, шепингмашина)
10.10	.02.0X	Фасонно-стъргателна машина
10.10	.02.0X	Дълбачна, щосмашина, машина за изработване на канали чрез рязане
10.10	.02.0X	Надлъжно-стъргателна машина с маса, надлъжно-стъргателна машина, хобелмашина
10.10	.02.0X	Универсална машина (преса) за обрязване на ръбове (четиристранно)
10.10	.03.00	<i>Вертикално-дълбачна машина</i>
10.10	.03.0X	Шлицпрорезна машина
10.10	.03.0X	Протяжна машина
10.10	.03.0X	Вертикално-дълбачна машина
10.10	.03.0X	Дълбачна машина с верига
10.10	.04.00	<i>Плоскошлифовъчни машини, заточващи, обрязващи</i>

Код		Наименование
10.10	.04.0A	Затиловъчна машина (стъкло)
10.10	.04.0A	Циркуляр (трион) за рязане на камъни, машина за рязане на стъкло
10.10	.04.0X	Дискова шлифовъчна машина
10.10	.04.0X	Универсална машина за обрязване на ръбове (обрязна машина), машина за почистване (зачистване) на мустаци
10.10	.04.0X	Заточваща машина (ножозаточваща шлифовъчна машина), шлифовъчен (точилен) камък
10.10	.04.0X	Шмиргел машина, шлифовъчен (абразивен) диск
10.10	.04.0X	Махаловидна шлифовъчна машина
10.10	.04.0X	Шлифовъчна машина, отрезна машина
10.10	.04.0X	Неподвижна шлифовъчно-отрезна машина
10.10	.05.00	<i>Машина за прецизно (фино) шлифоване, шлифовъчна машина за повърхностно обработване</i>
10.10	.05.0X	Шлифовъчни центри
10.10	.05.0X	Машина за почистване на ръбове или мустаци
10.10	.05.0X	Плоскошлифовъчна машина, кръглошлифовъчна машина
10.10	.05.0X	Шлифовъчна машина за повърхностно обработване
10.10	.06.00	<i>Машина за полиране, машина за полиране с филц, текстил или кожа</i>
10.10	.06.0D	Шлифовъчна машина за повърхностно обработване на каучук
10.10	.06.0G	Машина за маслено дъбене на кожи
10.10	.06.0X	Четкова машина
10.10	.06.0X	Машина за полиране (неподвижна)
10.10	.06.0X	Четков полиращ кръг
10.10	.06.0X	Полиращ кръг, диск за полиране (книгопечатане)
10.10	.06.0X	Диск за довършително, повърхностно обработване
10.10	.06.0X	Полиращ кръг (диск)
10.10	.06.0X	Машина за полиране с филц, текстил или кожа, полиращ кръг (диск за полиране)
10.10	.06.0X	Машина за шлифоване с шкурка
10.10	.06.0X	Машина за полиране с филц, текстил или кожа (неподвижна)
10.10	.06.0X	Лентова шлифовъчна машина (неподвижна)
10.10	.07.00	<i>Барабанна полираща машина</i>
10.10	.07.0X	Дробометна машина за почистване и полиране
10.10	.07.0X	Барабан (полиране, пясъкоструйно обработване)
10.10	.08.00	<i>Хобелмашина за повърхностно обработване</i>
10.10	.08.0C	Хобелмашина за повърхностно обработване
10.10	.09.00	<i>Стругови центри</i>
10.10	.09.0X	Струг с шейна
10.10	.09.0X	Струг с ресор (пружина)
10.10	.09.0X	Хоризонтален струг
10.10	.09.0X	Стругови центри (надлъжно струговане, нарязване на резба, усукване, спининговане, с пружини и други)
10.10	.09.0X	Вертикален струг (каруселен)
10.10	.10.00	<i>Автоматичен струг и струг за изработване на дребни изделия</i>
10.10	.10.0C	Машина за полагане на паркет
10.10	.10.0G	Фрезмашина (фреза) за обувки
10.10	.10.0X	Машина за нарязване на външна резба

Код		Наименование
10.10	.10.0X	Струг за изработване на дребни изделия
10.10	.10.0X	Автоматичен струг
10.10	.10.0X	Прецизен струг
10.10	.10.0X	Револверен струг с двойна шейна
10.10	.10.0X	Машина за свързване, съединяване
10.10	.11.00	<i>Струг с въртящ инструмент</i>
10.10	.11.0X	Машина с въртящ инструмент
10.10	.11.0X	Струг с въртящ инструмент
10.10	.12.00	<i>Фрезмашина (фреза) с долно разположение на вретеното, машина за производство на цифтове, шпилки</i>
10.10	.13.00	<i>Пробивна машина, машина за нарязване на вътрешна резба</i>
10.10	.13.0X	Машина за нарязване на вътрешна резба
10.10	.13.0X	Пробивна машина (вертикално-стояща, радиално-пробивна, едно- и многовретенна и други)
10.10	.14.00	<i>Разстъргваща машина</i>
10.10	.14.0X	Разстъргваща машина (вертикална, хоризонтална и други)
10.10	.14.0X	Машина за полиране и притриване (вертикална, хоризонтална и други)
10.10	.15.00	<i>Други устройства за заглаждане или стъргане, фрезование, повърхностно обработване, шлифоване, полиране, струговане, пробиване</i>
10.10	.15.0A	Грънчарско колело
10.10	.15.0B	Електрическа машина за полиране
10.10	.15.0D	Струг за повърхностно обработване
10.10	.15.0X	Струг за дърво, струг за кожа (гъон)
10.10	.99.00	<i>Други машини за заглаждане или стъргане, фрезование, повърхностно обработване, шлифоване, полиране, струговане, пробиване</i>
10.11	.00.00	Обработващи машини - за рязане с трион, циркуляр
10.11	.01.00	<i>Циркуляр</i>
10.11	.01.0X	Циркуляр
10.11	.01.0X	Прорезна, шлицева фреза (оберфреза)
10.11	.01.0X	Циркуляр за форматно рязане
10.11	.01.0X	Махален циркуляр
10.11	.02.00	<i>Банциг</i>
10.11	.02.0X	Банциг (с изключение на блок банциг за трупи)
10.11	.02.0X	Банциг за разбичване по дължина или разцепване
10.11	.03.00	<i>Гатер</i>
10.11	.03.0X	Гатер, гатер с механизирано подаване
10.11	.03.0X	Машина с вибриращ трион
10.11	.03.0X	Трион с тясна лента (неподвижен)
10.11	.04.00	<i>Други видове триони</i>
10.11	.04.0C	Машина за надлъжно рязане
10.11	.04.0C	Блок банциг за трупи
10.11	.99.00	<i>Други машини за рязане</i>

Код		Наименование
10.12	.00.00	Обработващи машини - за отрязване, цепене, обрязване (включително щанци за рязане, машини за рязане на хартия, ножици за рязане на ламарина, устройства за газокислородно рязане)
10.12	.01.00	<i>Преса за обрязване (щанцово), щамповъчна преса</i>
10.12	.01.0X	Преса за обрязване (щанцово)
10.12	.01.0E	Перфоратор за хартия
10.12	.01.0E	Преса за изрязване и фалцоване на картон
10.12	.01.0X	Дисков нож
10.12	.01.0X	Машина за назъбване
10.12	.01.0X	Машина за перфориране
10.12	.01.0X	Машина (преса) за пробиване, щанца
10.12	.01.0X	Преса за обрязване (щанцово) (етажна преса и други подобни)
10.12	.01.0X	Щанцова преса, пробивачка
10.12	.02.00	<i>Гилотинни ножици, машина за рязане на хартия</i>
10.12	.02.0X	Гилотина
10.12	.02.0X	Универсална машина (преса) за обрязване, машина за рязане на хартия
10.12	.02.0H	Машина за отстраняване на мазнини
10.12	.02.0X	Гилотинни ножици
10.12	.02.0X	Машина за отрязване на ...
10.12	.02.0H	Тестоделителна машина
10.12	.02.0X	Машина за белене
10.12	.02.0X	Машина за цепене
10.12	.02.0H	Машина за рибно филе
10.12	.02.0H	Машина за отстраняване на кожа, машина за одиране
10.12	.02.0X	Машина за насичане
10.12	.02.0X	Машина за стъргане (с рашпила)
10.12	.02.0H	Машина за отстраняване на сухожилия и нерви
10.12	.02.0X	Машина за рязане, нарязване на шайби (прав нож)
10.12	.02.0H	Претегляща машина за хлебопроизводството
10.12	.02.0X	Цилиндрична резачка
10.12	.02.0X	Делителна и претегляща машина
10.12	.02.0X	Машина за разрязване чрез пробиване на последователни, припокриващи се отвори
10.12	.02.0X	Машина за разделяне на порции
10.12	.02.0X	Машина за изрязване на канали, улеи
10.12	.02.0X	Машина за обрязване
10.12	.03.00	<i>Лостова (алигаторна) ножица (със затягаща се челюст)</i>
10.12	.03.0X	Машина за подгъване на ръбове, абкантмашина, ръчно водима
10.12	.03.0X	Ножица за рязане на скрап
10.12	.03.0X	Лостова (алигаторна) ножица
10.12	.03.0X	Немеханична ножица с лост или педал
10.12	.04.00	<i>Ножица с въртящо се острие</i>
10.12	.04.0X	Дискова машина за рязане и нарязване на шайби
10.12	.04.0X	Ножица с режещ диск
10.12	.04.0X	Машина за отрязване с ролки, ролкови ножици, дискова ножица
10.12	.05.00	<i>Ножици (други и непреносими)</i>

Код		Наименование
10.12	.06.00	Трион за надлъжно бичене
10.12	.07.00	Вериген трион
10.12	.07.0X	Неподвижен вериген трион
10.12	.08.00	Машина за отрязване
10.12	.08.0C	Машина за рязане на фурнир
10.12	.08.0C	Машина за цепене на трупи
10.12	.08.0C	Машина за рязане на дърво и подобни материали
10.12	.08.0X	Машина за обработване на дълги валове с въртяща се ножова глава
10.12	.09.00	Дефибратор
10.12	.09.0C	Дефибратор за дърво и подобни материали
10.12	.09.0C	Машина за обелване на кората
10.12	.09.0X	Машина за разрязване чрез пробиване на последователни, припокриващи се отвори
10.12	.10.00	Машина за разцепване
10.12	.10.0G	Машина за обезлешване
10.12	.10.0G	Машина за отрязване (разслояване) на кожа на слоеве
10.12	.10.0G	Машина за подстригване на кожухарска кожа
10.12	.10.0G	Машина за цепене на кожа
10.12	.10.0G	Машина за подстригване на кожухарска кожа и на четки
10.12	.10.0X	Шевингмашина, машина за подгъване на краищата
10.12	.10.0X	Машина за шлифование с шмиргел
10.12	.10.0X	Машина за обезкосмяване
10.12	.10.0X	Машина за шагрениране (набраздяване) на кожа
10.12	.11.00	Машина за газоокислородно рязане
10.12	.11.0X	Газоокислородна горелка
10.12	.11.0X	Машина за газоокислородно рязане
10.12	.11.0X	Машина за рязане на метали чрез термичен метод (чрез плазмена дъга)
10.12	.12.00	Машина за лазерно рязане
10.12	.12.0X	Устройство за лазерно рязане
10.12	.12.0X	Машина за обработка с лазер
10.12	.13.00	Машина за рязане с водна струя
10.12	.13.0X	Машина за рязане с течност
10.12	.14.00	Машина за плазмено рязане
10.12	.15.00	Други устройства за рязане
10.12	.15.0X	Резачка
10.12	.15.0X	Искрова ерозионна машина, машина работеща чрез електроерозия
10.12	.15.0X	Машина за рязане чрез искра
10.12	.99.00	Други машини за отрязване, цепене
10.13	.00.00	Машини за повърхностно обработване - почистване, измиване, изсушаване, боядисване, шамповане
10.13	.01.00	Пясъкоструйна машина, машина за сачмоструйно обработване
10.13	.01.0X	Топчета или блокчета от стъкло за пясъкоструен апарат
10.13	.01.0X	Пясъкоструйна камера
10.13	.01.0X	Машина за назърняване (офсет)
10.13	.01.0X	Машина за сачмоструйно обработване
10.13	.01.0X	Пясъкоструйна машина
10.13	.02.00	Миялна машина

Код		Наименование
10.13	.02.0A	Машина за миене на бутилки
10.13	.02.0X	Машина за миене, обезмасляване, сушене
10.13	.02.0F	Машина за химическо чистене, машина за чистене на текстил с разтворители
10.13	.02.0H	Машина за миене на зеленчуци
10.13	.02.0X	Миялна машина
10.13	.02.0X	Автоматична линия за измиване
10.13	.02.0X	Машина за почистване на инструменти
10.13	.02.0X	Машина за почистване на контейнери
10.13	.02.0X	Почистващо оборудване
<i>10.13</i>	<i>.03.00</i>	<i>Машини за сушене, с изключение на сушилни</i>
<i>10.13</i>	<i>.04.00</i>	<i>Машина за боядисване, печатане с плоско нанасяне на боята</i>
10.13	.04.0X	Печатна машина (тигелна печатна машина)
10.13	.04.0X	Лакировъчна машина за плоско нанасяне на лака
10.13	.04.0E	Минерва, тигелна печатна машина
10.13	.04.0E	Голдпреса
10.13	.04.0E	Преса за пробни отпечатъци
10.13	.04.0E	Тигелна печатна преса
10.13	.04.0E	Гаучпреса
10.13	.04.0E	Обратна преса
10.13	.04.0E	Офсетова печатна машина
10.13	.04.0E	Типографска печатна машина
<i>10.13</i>	<i>.05.00</i>	<i>Машини за боядисване и печатане с цилиндри</i>
10.13	.05.0X	Машина за лакиране с цилиндри
10.13	.05.0X	Плоскопечатна машина
10.13	.05.0X	Машина за ситопечат (ситопечатна машина)
10.13	.05.0X	Машина за печатане на кодове върху опаковки
10.13	.05.0X	Машина за сваляне на защитно покритие
10.13	.05.0X	Овлажнителна машина
10.13	.05.0X	Прекопиращ апарат (често във флексопечата)
10.13	.05.0X	Ротационен, ролков нож (надлъжно печатане и рязане)
10.13	.05.0E	Хелиографна машина
<i>10.13</i>	<i>.06.00</i>	<i>Кабина за боядисване чрез пулверизиране</i>
10.13	.06.0X	Кабина за боядисване чрез пулверизиране
10.13	.06.0X	Инсталация за боядисване
10.13	.06.0X	Пистолет за боядисване, автоматична инсталация
<i>10.13</i>	<i>.07.00</i>	<i>Машина за боядисване чрез потапяне</i>
<i>10.13</i>	<i>.08.00</i>	<i>Машина за багрене, дообработка</i>
10.13	.08.0F	Машина за декатиране
10.13	.08.0F	Машина за изравняване
10.13	.08.0F	Сушилно-ширилна машина
10.13	.08.0F	Машина за шмиргеловане (шкурковане)
10.13	.08.0F	Машина за нанасяне на лепило
10.13	.08.0F	Машина за омасляване, машина за гресиране (текстилна промишленост)
10.13	.08.0F	Машина за пърлене (текстилна промишленост)
10.13	.08.0F	Фулар за апретиране (текстилна промишленост)

Код		Наименование
10.13	.08.0F	Машина за навиване (текстилна промишленост)
10.13	.08.0F	Машина за поръбване
10.13	.08.0F	Машина за боядисване с въртележка (хаспелбарка)
10.13	.08.0F	Мерсеризирна машина (текстилна промишленост)
10.13	.08.0F	Полимеризационна машина (текстилна промишленост)
10.13	.08.0F	Машина за апретиране (рамка)
10.13	.08.0F	Машина за санфоризиране
10.13	.08.0G	Тепавична машина (дъбене, миене)
10.13	.08.0G	Барабанна машина (дъбене)
10.13	.08.0G	Работно колело за тепане
10.13	.08.0G	Барабан (дъбене, миене)
10.13	.08.0X	Печатна машина
10.13	.08.0X	Машина за боядисване
10.13	.08.0X	Машина за пране чрез барбутиране
10.13	.08.0X	Тепавична машина (апретиране)
10.13	.08.0X	Машина за импрегниране
10.13	.99.00	<i>Други устройства за почистване, измиване, изсушаване, боядисване, щамповане, импрегниране</i>
10.14	.00.00	Машини за повърхностно обработване - галванизирание, електролитно повърхностно обработване
10.14	.01.00	<i>Машина за електролитно повърхностно обработване</i>
10.14	.01.0X	Оборудване за повърхностно обработване (за хромиране, кадмиране, никелиране, цианиране и други)
10.14	.02.00	<i>Машини за нанасяне на покритие чрез пулверизиране или потапяне</i>
10.14	.02.0X	Оборудване за повърхностно обработване (галванизирание, калайдисване, полиране и други)
10.14	.02.0X	Машина за нанасяне на метално покритие
10.14	.99.00	<i>Други машини за повърхностно обработване</i>
10.15	.00.00	Машини за съединяване (заваряване, залепване, заковаване, завинтване, нитоване, оплитане на кабели и телени мрежи, подшиване, захващане със скоби)
10.15	.01.00	<i>Машина за електросъпротивително (контактно) заваряване</i>
10.15	.01.0X	Машина за електросъпротивително (контактно) заваряване, електросъпротивителен апарат за заваряване
10.15	.01.0X	Машина за заваряване
10.15	.01.0X	Клещи за електросъпротивително точково заваряване, пистолет за точково заваряване
10.15	.01.0X	Точкова заваръчна машина с вертикален ход на горния електрод
10.15	.02.00	<i>Газокислородно заваряваща машина, ацетиленокислородно заваряваща машина</i>
10.15	.02.0X	Горелка за газово и бензиново рязане (газова и бензинова резачка)
10.15	.02.0X	Горелка и тръби (маркучи)
10.15	.02.0X	Регулатор на налягане (за горелка за газово рязане)
10.15	.02.0X	Поялна лампа за спояване с твърд или мек припой
10.15	.02.0X	Заваръчна машина с горелка за рязане
10.15	.02.0X	Апарат за газокислородно заваряване, апарат за ацетиленокислородно заваряване
10.15	.03.00	<i>Електрически заваръчни машини</i>

Код		Наименование
10.15	.03.0X	Електродържател за дъгово заваряване (ръкохватка) и кабели
10.15	.03.0X	Апарат за електродъгово заваряване
10.15	.04.00	<i>Машини за заваряване чрез потапяне</i>
10.15	.04.0X	Машини за заваряване чрез потапяне
10.15	.05.00	<i>Машини за залепяне</i>
10.15	.05.0X	Машина за свързване (сглобяване) и залепяне
10.15	.05.0X	Машина за залепяне
10.15	.05.0X	Машина за заваряване във вакуум
10.15	.06.00	<i>Машини за поставяне на скоби, телови шивачни машини</i>
10.15	.06.0X	Машина за поставяне на скоби, телова шивачна машина (с изключение на пакетиращи поточни линии)
10.15	.06.0X	Машина за захващане със скоби или конец
10.15	.06.0X	Машина за поставяне на халки, метални гарнитури на дупки (капси) (с изключение на пакетиращи поточни линии)
10.15	.07.00	<i>Машина за заковаване, занитване</i>
10.15	.07.0X	Машина за занитване (неподвижна)
10.15	.08.00	<i>Предачни машини</i>
10.15	.08.0F	Машина за свързване и пресукване
10.15	.08.0F	Предпредачна (флайер) машина с непрекъснато предене
10.15	.08.0F	Рамка (станок) за предене
10.15	.08.0F	Машина за пресукване
10.15	.08.0F	Машина за скатяване
10.15	.08.0F	Предачна машина, рамка за предене
10.15	.08.0X	Машина за производство на телени въжета
10.15	.09.00	<i>Бобинарки (текстилна промишленост)</i>
10.15	.09.0F	Шпулмашина (текстилна промишленост)
10.15	.09.0F	Машина за отмотаване на текстилна прежда (текстилна промишленост)
10.15	.09.0F	Машина за намотаване и отмотаване на промазани или непромазани платове
10.15	.09.0F	Машина за измерване
10.15	.09.0F	Сновачна машина (текстилна промишленост)
10.15	.09.0F	Предачна машина, селфактор
10.15	.09.0F	Машина за преглеждане на плата (текстилна промишленост)
10.15	.09.0F	Бобинарка
10.15	.09.0F	Машина за крепяне
10.15	.09.0F	Машина за обвиване на тръби и кабели
10.15	.09.0F	Машина за получаване на релефен отпечатък (прегване)
10.15	.09.0X	Машина за навиване на руло на ламарина и тел
10.15	.09.0B	Машина за развиване на ламарина и тел
10.15	.10.00	<i>Машини за усукване на въжета (оплитане на кабели)</i>
10.15	.10.0X	Машина за усукване на въжета
10.15	.10.0X	Сортираща машина (сортировачка)
10.15	.10.0X	Машина за оплитане (на кабели, проводници)
10.15	.10.0X	Машина за плетене на телени мрежи
10.15	.10.0X	Машина за навиване на спирални кабели
10.15	.10.0X	Машина за усукване на дебели кабели
10.15	.11.00	<i>Тъкачни и плетачни машини</i>

Код		Наименование
10.15	.11.0B	Машина за телени мрежи (решетки, скари)
10.15	.11.0B	Тъкачна машина (за метал)
10.15	.11.0F	Тъкачна машина, тъкачен стан (за текстил)
10.15	.11.0F	Плетачна машина
10.15	.11.0F	Кетелова машина (текстилна промишленост)
10.15	.11.0F	Трикотажноплетачна машина
10.15	.12.00	<i>Шевни машини</i>
10.15	.12.0E	Машини за броширане, за шиене или подшиване
10.15	.12.0X	Машина за огъване, изкривяване (тепавица)
10.15	.12.0X	Машина за сглобяване, монтаж и придаване на форма
10.15	.12.0X	Машина за поставяне на капачки на обувки (обувна промишленост)
10.15	.12.0X	Машина за лепене на капачки на обувки (обувна промишленост)
10.15	.12.0X	Машина за поставяне на спирали на тетрадки
10.15	.12.0X	Устройство за броширане с тел
10.15	.12.0X	Шевна машина (с изключение на пакетиращи поточни линии)
10.15	.12.0X	Възловръзвачна (навързваща) машина (текстилна промишленост)
10.15	.12.0X	Пикираща (подшиваща) машина (с изключение на пакетиращи поточни линии)
10.15	.99.00	<i>Други апарати, устройства за заваряване, залепване, сглобяване</i>
10.15	.99.0D	Машини за заваряване на пластмаси по различни начини
10.16	.00.00	Машини за пакетиране, машини за опаковане (пълнене, етикетиране, затваряне и други)
10.16	.01.00	<i>Машини за дозиране и пълнене</i>
10.16	.01.0Y	Апарати за газирание на течности
10.16	.01.0Y	Везни, машина за претегляне (за пакетиращи поточни линии)
10.16	.01.0Y	Регулатор на ниво
10.16	.01.0Y	Подаваща (захранваща) машина
10.16	.01.0Y	Съоръжение (машина) за отлежаване на вино
10.16	.01.0Y	Машина за сортиране на продукти по размер или качество (калиброване)
10.16	.01.0Y	Машина за сгъстяване, свиване, намаляване на обема
10.16	.01.0Y	Машина за броене на продукти
10.16	.01.0Y	Машина за кондициониране (херметизиране)
10.16	.01.0Y	Машина за регулиране на ниво
10.16	.01.0Y	Машина за отваряне на бутилки
10.16	.01.0Y	Машина за отрязване, машина за изрязване на опаковки (съдове)
10.16	.01.0Y	Машина за отваряне
10.16	.01.0Y	Машина за развинтване, отвинтване
10.16	.01.0Y	Разпределителна машина
10.16	.01.0Y	Машина за дозиране на продукти
10.16	.01.0Y	Машина за наливане в бутилки
10.16	.01.0Y	Машина за пакетиране
10.16	.01.0Y	Машина за нанасяне на покритие върху опаковки (съдове)
10.16	.01.0Y	Машина за оформяне, придаване на форма на продукти
10.16	.01.0Y	Миялна машина, машина за изплакване (за пакетиращи поточни линии)
10.16	.01.0Y	Машина за преглеждане със светлина (на яйца и др.), апарат за рентгенодефектоскопия

Код		Наименование
10.16	.01.0Y	Машина за отливане на продукти на калъпи
10.16	.01.0Y	Машина за отваряне на опаковки (съдове)
10.16	.01.0Y	Машина за парафиниране
10.16	.01.0Y	Машина за претегляне на продукти
10.16	.01.0Y	Машина за позициониране
10.16	.01.0Y	Машина за вземане на проби (част от пакетиращи поточни линии)
10.16	.01.0Y	Машина за изработване на канали чрез рязане
10.16	.01.0Y	Машина за манипулиране на опаковки
10.16	.01.0Y	Машина за пълнене на бутилки и флакони
10.16	.01.0Y	Машина за газирание на метални кутии, бутилки и флакони
10.16	.01.0Y	Сушилна машина за опаковки
10.16	.01.0Y	Машина за пълнене, бутилираща машина
10.16	.01.0Y	Сортировъчна машина за продукти
10.16	.01.0Y	Машина за опаковане и херметизиране
10.16	.01.0Y	Машина за навинтване, завинтване
10.16	.01.0Y	Машина за пълнене
10.16	.01.0Y	Апарат за пълнене
10.16	.02.00	<i>Машини за опаковане и етикетирание</i>
10.16	.02.0Y	Машина за затваряне на бутилки, машина за поставяне на капачки на бутилки
10.16	.02.0Y	Машина за запушване с коркови запушалки
10.16	.02.0Y	Машина за херметизиране на бутилки
10.16	.02.0Y	Устройство за броширане
10.16	.02.0Y	Машина за броене и подреждане
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне във и изваждане от каси (сандъци)
10.16	.02.0Y	Машина за шприцоване на хлебни и сладкарски изделия
10.16	.02.0Y	Машина за етикетирание, лепачка на етикети
10.16	.02.0Y	Машина за опаковане на връзки, на бали, на пачки
10.16	.02.0Y	Машина за съединяване
10.16	.02.0Y	Устройство за разчитане на линейни или цифрови кодове
10.16	.02.0Y	Връзваща машина
10.16	.02.0Y	Машина за запушване на бутилки и флакони
10.16	.02.0Y	Машина за херметизиране на бутилки и флакони
10.16	.02.0Y	Машина за опаковане с целофан
10.16	.02.0Y	Машина за кодиране
10.16	.02.0Y	Машина за лепене и сгъване на етикети
10.16	.02.0Y	Машина за залепване на капаци на кутии и торби
10.16	.02.0Y	Машина за маркиране, номериране
10.16	.02.0Y	Машина за херметизиране и опаковане с термосвиваемо фолио
10.16	.02.0Y	Машина за опаковане на храни в тавички с прозрачна опаковка
10.16	.02.0Y	Машина за изваждане от каси (сандъци)
10.16	.02.0Y	Машина за декодиране, дешифриране
10.16	.02.0Y	Машина за депалетизиране
10.16	.02.0Y	Машина за развиване и залепяне на етикети във вид на лента
10.16	.02.0Y	Дозировъчна машина за картонени кутии
10.16	.02.0Y	Дозировъчна машина за метални кутии
10.16	.02.0Y	Дозировъчна машина за бутилки и флакони

Код		Наименование
10.16	.02.0Y	Машина за пълнене на кутии (поставяне в кутии)
10.16	.02.0Y	Машина за отваряне и затваряне на кутии
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне в каси или изваждане от каси (сандъци)
10.16	.02.0Y	Машина за закрепване върху картон на копчета, игли
10.16	.02.0Y	Машина за намазване с лепило на кутии и торби
10.16	.02.0Y	Машина за намазване с лепило на етикети
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на лента
10.16	.02.0Y	Машина за обвиване в хартия
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на етикети
10.16	.02.0Y	Машина за запечатване (често с фалцоване)
10.16	.02.0Y	Машина за запечатване на метални кутии
10.16	.02.0Y	Машина за запечатване на бутилки и флакони
10.16	.02.0Y	Машина за запечатване на картонени кутии и хартиени торби
10.16	.02.0Y	Машина за завързване с канап
10.16	.02.0Y	Машина за оформяне, пълнене и затваряне на картонени кутии и хартиени торби
10.16	.02.0Y	Машина за покриване на бутилки
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на защитно, предпазно покритие
10.16	.02.0Y	Печатарска машина (пакетиращи поточни линии)
10.16	.02.0Y	Маркировъчна машина (поставяне на знаци, марки)
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на бандерол
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на метални капачки
10.16	.02.0Y	Машина за палетизация
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на прозрачно фолио
10.16	.02.0Y	Машина за сгъване на картонени кутии и торби
10.16	.02.0Y	Машина за сгъване на листа (проспекти, реклами)
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на ленти и капсули, пръстени за отваряне
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на крайници за изливане
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на стикери
10.16	.02.0Y	Машина за пълнене (често с фалцоване)
10.16	.02.0Y	Машина за пълнене на метални кутии
10.16	.02.0Y	Машина за пълнене на бонбони - фуре, бонбони с мек пълнеж
10.16	.02.0Y	Машина за пълнене на картонени кутии и хартиени торби
10.16	.02.0Y	Машина за опаковане (увиване) с термосвиваемо фолио в тръба
10.16	.02.0Y	Машина за опаковане с термосвиваемо фолио
10.16	.02.0Y	Машина за подгъване на ръбове, фалцова (пакетиращи поточни линии)
10.16	.02.0Y	Машина за двойно (допълнително) капсуловане
10.16	.02.0Y	Машина за повторно опаковане
10.16	.02.0Y	Машина за завинтване на капачки на бутилки и флакони
10.16	.02.0Y	Машина за капсуловане
10.16	.02.0Y	Машина за лепене на етикети
10.16	.02.0Y	Машина за разкапсуловане
10.16	.02.0Y	Машина за затваряне
10.16	.02.0Y	Клеймовъчна машина
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на телени оплетки върху запушалки
10.16	.02.0Y	Машина за запечатване

Код		Наименование
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне на метални капачки на бутилки и флакони
10.16	.02.0Y	Палетизатор, товарач за нареждане на палетизирани товари
10.16	.02.0Y	Машина за поставяне и сгъване
10.16	.02.0Y	Машина за подгъване на ръбове (без пълнене)
10.16	.02.0Y	Машина за подгъване на ръбове при опаковане
10.16	.02.0Y	Машина за стифиране и обръщане
10.16	.03.00	<i>Машини за пълнене на торби</i>
10.16	.03.0Y	Машина за опаковане в торби
10.16	.04.00	<i>Машина за заковаване и затваряне на малки пакети</i>
10.16	.04.0Y	Машина за подшиване със скоби или конец, използвана при опаковане
10.16	.04.0Y	Машина за опаковане, навиване върху гилза
10.16	.04.0Y	Машина за обшиване, поставяне на обръчи
10.16	.04.0Y	Машина за плътно затваряне със скоби (щипки)
10.16	.04.0Y	Машина за затваряне (запечатване) със скоби (щипки)
10.16	.04.0Y	Машина за заковаване с пирони (сандъци)
10.16	.04.0Y	Шевна машина, използвана при опаковане
10.16	.04.0Y	Машина за съединяване с щифтове
10.16	.04.0Y	Машина за подшиване, използвана при опаковане
10.16	.04.0Y	Машина за поставяне на ленти за носене (дръжки)
10.16	.04.0Y	Машина за поставяне на отвори (дупки) за свързване
10.16	.99.00	<i>Други машини за пакетиране и опаковане</i>
10.17	.00.00	Други машини за специфични промишлености (разнообразни машини за контрол и изпитване)
10.17	.01.00	<i>Машини за непрекъснат контрол и изпитване</i>
10.17	.01.01	Машина за претегляне, дозиране (автоматично или ръчно), везни (с изключение на тези, използвани при опаковане)
10.17	.01.02	Детектор за метал
10.17	.01.03	Машина за измерване, машина за изпитване
10.17	.01.04	Измервателен инструмент
10.17	.02.00	<i>Разнообразни машини</i>
10.17	.02.01	Обработващ център
10.17	.02.02	Машина за зачистване на изолацията на линейни проводници
10.17	.02.03	Машина за производство на електрически лампи с нажежаема жичка
10.17	.02.04	Обработваща машина (не точно определена), разнообразни обработващи машини
10.17	.02.05	Автоматична машина
10.17	.02.06	Автоматична поточна линия
10.17	.02.07	Робот
10.17	.99.00	<i>Други видове машини за специфични промишлености</i>
10.18	.00.00	Специфични машини за селското стопанство, които не са включени в изброените по-горе машини
10.18	.01.00	<i>Доилна машина</i>
10.18	.99.00	<i>Други машини за селското стопанство</i>
10.99	.00.00	Други неподвижни машини и оборудване, неklasифицирани другаде, в група 10

Код		Наименование
11.00	.00.00	Подемно-транспортни машини, съоръжения и устройства за складиране
11.01	.00.00	Неподвижни транспортъори, системи и оборудване за обработка с непрекъснато действие - транспортни ленти, ескалатори, възжени линии, конвейери и други
<i>11.01</i>	<i>.01.00</i>	<i>Верижен транспортъор, ролков транспортъор</i>
11.01	.01.01	Верижен транспортъор
11.01	.01.02	Верижен транспортъор (теглещ или носещ)
11.01	.01.03	Ролков транспортъор
11.01	.01.04	Ролганг
<i>11.01</i>	<i>.02.00</i>	<i>Лентов транспортъор, транспортна лента</i>
11.01	.02.01	Конвейерна линия
11.01	.02.02	Лентов транспортъор
11.01	.02.03	Подвижни лентови транспортъори
<i>11.01</i>	<i>.03.00</i>	<i>Винтов (шнеков) транспортъор</i>
11.01	.03.01	Винтов транспортъор
11.01	.03.02	Машини с шнеково зареждане
<i>11.01</i>	<i>.04.00</i>	<i>Ескалатори, движещи се пътеки</i>
11.01	.04.01	Ескалатори
11.01	.04.02	Движещи се пътеки
<i>11.01</i>	<i>.05.00</i>	<i>Въжени линии</i>
11.01	.05.01	Въжени линии (лифтове), влекове, седалкови възжени линии за превоз на хора
11.01	.05.02	Въжена линия за транспорт на товари
<i>11.01</i>	<i>.06.00</i>	<i>Други видове транспортъори</i>
11.01	.06.01	Пластинчат транспортъор
11.01	.06.02	Ролганг, ролков транспортъор
11.01	.06.03	Пневматичен транспортъор, пневматичен плъзгач
11.01	.06.04	Транспортъор висящ на въже
11.01	.06.05	Монорелсов транспортъор
11.01	.06.07	Вибрационен транспортъор
11.01	.06.08	Инерционен транспортъор
11.01	.06.09	Транспортъорна машина, конвейерна машина
<i>11.01</i>	<i>.99.00</i>	<i>Други неподвижни транспортъори</i>
11.02	.00.00	Елеватори, асансьори - подемници, кофъчни елеватори, крикове и други
<i>11.02</i>	<i>.01.00</i>	<i>Подемници - асансьори</i>
11.02	.01.01	Пътнически асансьори
11.02	.01.02	Товарен асансьор
11.02	.01.03	Подвижни работни площадки (люлки, платформи)
<i>11.02</i>	<i>.02.00</i>	<i>Подемни устройства</i>
11.02	.02.01	Оборудване за повдигане на превозни средства, подемник за превозни средства, хидравличен подемник
11.02	.02.02	Крик, хидравличен крик
<i>11.02</i>	<i>.03.00</i>	<i>Други видове подемници</i>
11.02	.03.01	Кофъчен елеватор
11.02	.03.02	Елеватор товарач
11.02	.03.03	Машина за спускане

Код		Наименование
11.02	.03.04	Подемни машини
11.02	.03.05	Машина за издигане на контейнери във вертикално положение
11.02	.03.06	Машина за завъртане на контейнери
11.02	.99.00	<i>Други подемни устройства</i>
11.03	.00.00	Неподвижни кранове, подвижни кранове, кранове, монтирани върху превозни средства, мостови кранове, подемни устройства с окачен товар
11.03	.01.00	<i>Кранове, мостови кранове, портални кранове</i>
11.03	.01.01	Кранове
11.03	.01.02	Захващащи устройства за товарене/разтоварване
11.03	.01.03	Мостови и портални кранове, козлови кранове
11.03	.01.04	Товарно рамо на превозно средство
11.03	.02.00	<i>Лебедки, полиспасти, макари, балансьори</i>
11.03	.02.01	Лебедки, полиспасти, повдигателни макари, макари и полиспасти, балансьори
11.03	.99.00	<i>Други подемни устройства с окачен товар</i>
11.04	.00.00	Подвижни устройства за обработка на товари, кари (със или без двигател) - ръчни колички, кари нископовдигачи с вилица за палетизирани товари и други
11.04	.01.00	<i>Приспособления за транспорт и товарене без подемни устройства</i>
11.04	.01.01	Ръчни колички с едно колело
11.04	.01.02	Ръчни колички
11.04	.01.03	Контейнер с ходови колела (ролки), вагонетки, колички, багажни колички
11.04	.01.04	Кар нископовдигач с вилица за палети
11.04	.02.00	<i>Вилични кари високоповдигачи</i>
11.04	.02.01	Кари с двигатели за подреждане, елеватори, подреждачи, с място за водач
11.04	.02.02	Кари с двигатели за подреждане, елеватори, подреждачи, управлявани от водачи, които се движат ходом заедно с тях
11.04	.99.00	<i>Други подвижни устройства за обработка на товари</i>
11.05	.00.00	Подемни механизми, обезопасяващи, привързващи, захващащи и други устройства (включително сапани, куки, въжета)
11.05	.01.00	<i>Вериги, стоманени въжета, текстилни въжета, сапани, ленти, колани, еластични опъвачи</i>
11.05	.02.00	<i>Повдигателни лостове, грайфери и щипки, електромагнити, пневматични подемници</i>
11.05	.03.00	<i>Куки, S-куки, зъби</i>
11.05	.99.00	<i>Други подемни механизми</i>
11.06	.00.00	Неподвижни съоръжения за складиране и съхранение - силози, резервоари, контейнери и други
11.06	.01.00	<i>Силози, събирателни резервоари, неподвижни табани</i>
11.06	.02.00	<i>Неподвижни отворени резервоари, контейнери</i>
11.06	.02.01	Басейни, флотационни басейни, басейни с неподвижни вани
11.06	.03.00	<i>Неподвижни затворени резервоари, контейнери</i>
11.06	.03.01	Резервоари и цистерни (без тези за газ)
11.06	.03.02	Резервоари и цистерни за газ
11.06	.99.00	<i>Други неподвижни съоръжения за складиране, съхранение</i>

Код		Наименование
11.07	.00.00	Подвижни съоръжения за складиране и съхранение
11.07	.01.00	Контейнери, скипове
11.07	.01.0Y	Подвижни контейнери, скипове
11.07	.99.00	Други подвижни съоръжения за складиране и съхранение
11.08	.00.00	Спомагателни устройства за складиране и съхранение, стелажи, стелажи за палети, палети
11.08	.01.00	Стелажи, стелажи за палети
11.08	.01.0Y	Стелажи, стелажи за палети
11.08	.02.00	Палети
11.08	.02.0Y	Палети
11.08	.99.00	Други спомагателни устройства за складиране
11.09	.00.00	Различни видове опаковки, с малки и средни размери, подвижни (кошове, различни видове кутии, бутилки, щайги, пожарогасители и други)
11.09	.01.00	Малки контейнери (с изключение на тези върху превозни средства)
11.09	.01.0Y	Малки контейнери (с изключение на тези върху превозни средства)
11.09	.02.00	Съдове, бидони, варели, бутилки (с изключение на тези за газ)
11.09	.02.0Y	Съдове, бидони, варели, бутилки (с изключение на тези за газ)
11.09	.03.00	Бутилки за сгъстен газ, аерозоли, пожарогасители
11.09	.03.0Y	Бутилки за сгъстен газ, аерозоли, пожарогасители
11.09	.04.00	Гъвкави опаковки
11.09	.04.0Y	Меки, пластични опаковки, големи торби
11.09	.05.00	Съдове за съхранение (на студено)
11.09	.05.0Y	Съдове за съхранение (на студено)
11.09	.06.00	Кофи за смет, съдове за отпадъци
11.09	.06.0Y	Кофи за смет, съдове за отпадъци
11.09	.99.00	Други видове опаковки (включително празни или пълни картонени кутии)
11.99	.00.00	Други подемно-транспортни машини, съоръжения и устройства за складиране, неклассифицирани другаде, в група 11
12.00	.00.00	Сухопътни превозни средства
12.01	.00.00	Тежкотоварни превозни средства - товарни автомобили, автобуси
12.01	.01.00	Товарни автомобили, ремаркета, полуремаркета за товари
12.01	.02.00	Автобуси, превоз на пътници
12.01	.99.00	Други видове тежкотоварни превозни средства
12.02	.00.00	Лекотоварни превозни средства - товарни или пътнически
12.02	.01.00	Леки автомобили
12.02	.02.00	Лекотоварни автомобили, открити и закрити
12.02	.03.00	Пътни влекачи без ремаркета
12.02	.99.00	Други видове лекотоварни превозни средства
12.03	.00.00	Превозни средства - на две или три колела, със или без двигател
12.03	.01.00	Мотоциклети, мотопеди със запазена педална предавка, скутери
12.03	.02.00	Велосипеди, тротинетки
12.03	.99.00	Други видове превозни средства на две или три колела
12.04	.00.00	Други средства за придвижване: ски, ролкови кънки
12.04	.01.00	Средства за придвижване с крака (ски, летни кънки и други)

Код		Наименование
12.04	.99.00	Други средства за придвижване по земя
12.99	.00.00	Други сухопътни превозни средства, неклассифицирани другаде, в група 12
13.00	.00.00	Други превозни средства
13.01	.00.00	Релсови превозни средства, включително висящ еднорелсов път: товарни
13.01	.01.00	Влакове, вагони и други: товарни
13.01	.02.00	Еднорелсови железници: товарни
13.01	.99.00	Други релсови превозни средства: товарни
13.02	.00.00	Релсови превозни средства, включително висящ еднорелсов път: пътнически
13.02	.01.00	Влакове, градски подземни железници, трамваи и други: пътнически
13.02	.02.00	Еднорелсови железници: пътнически
13.02	.99.00	Други релсови превозни средства: пътнически
13.03	.00.00	Плавателни съдове: товарни
13.03	.01.00	Товарни кораби
13.03	.02.00	Самоходни шлепове, кораби-тласкачи, кораби-влекачи: товарни
13.03	.03.00	Лихтери (баржи): товарни
13.03	.99.00	Други плавателни съдове: товарни
13.04	.00.00	Плавателни съдове: пътнически
13.04	.01.00	Фериботи: пътнически
13.04	.02.00	Пътнически кораби
13.04	.99.00	Други плавателни съдове: пътнически
13.05	.00.00	Плавателни съдове: риболовни
13.05	.01.00	Кораби за промишлен риболов
13.05	.02.00	Кораби за занаятчийски риболов
13.05	.03.00	Кораби за промишлен и занаятчийски риболов, не точно определени
13.05	.99.00	Други плавателни съдове: риболовни
13.06	.00.00	Въздухоплавателни превозни средства: товарни
13.06	.01.00	Самолети: товарни
13.06	.02.00	Хеликоптери, вертолетни: товарни
13.06	.03.00	Въздушни балони, аеростати: товарни
13.06	.99.00	Други въздухоплавателни превозни средства: товарни
13.07	.00.00	Въздухоплавателни превозни средства: пътнически
13.07	.01.00	Самолети: пътнически
13.07	.02.00	Хеликоптери, вертолетни: пътнически
13.07	.03.00	Въздушни балони, аеростати: пътнически
13.07	.99.00	Други въздухоплавателни превозни средства: пътнически
13.99	.00.00	Други превозни средства, неклассифицирани другаде, в група 13
14.00	.00.00	Материали, предмети, продукти, части на машини или превозни средства, отломки, прах
14.01	.00.00	Строителни материали - големи и малки: сглобяеми елементи, кофраж, носещи греди, греди, тухли, керемиди и други
14.01	.01.00	Големи строителни материали
14.01	.01.01	Сглобяеми строителни елементи (врати, преградни стени, прозорци)

Код		Наименование
14.01	.01.02	Кофражни платна, кофражи
14.01	.01.03	Греди, носещи греди
14.01	.02.00	<i>Малки строителни материали</i>
14.01	.02.01	Тухли, керемиди
14.01	.03.00	<i>Разнообразни строителни елементи</i>
14.01	.99.00	<i>Други строителни материали</i>
14.02	.00.00	Части на машини и превозни средства: шасита, картери, лостове, колела и други
14.02	.01.00	<i>Шасита, картери, корпуси</i>
14.02	.02.00	<i>Механизми за управление</i>
14.02	.03.00	<i>Лостове, ръчки</i>
14.02	.04.00	<i>Колела</i>
14.02	.05.00	<i>Външни гуми</i>
14.02	.99.00	<i>Други детайли на машини и превозни средства</i>
14.03	.00.00	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
14.03	.01.00	<i>Механично обработени детайли и части</i>
14.03	.02.00	<i>Инструмент, детайл от машина</i>
14.03	.02.01	<i>Стружка, отломка от шлайфмашина</i>
14.03	.02.02	<i>Стружка, отломка от инструмент</i>
14.03	.99.00	<i>Други части от детайли или инструменти</i>
14.04	.00.00	Свързващи елементи: гайки, болтове, винтове, гвоздеи и други
14.04	.01.00	<i>Винтове, болтове</i>
14.04	.02.00	<i>Гвоздеи, скоби, нитове</i>
14.04	.99.00	<i>Други свързващи елементи</i>
14.05	.00.00	Частици, прах, трески, парчета, пръски, стружки и други отломки
14.05	.01.00	<i>Стружки, парчета, трески, стъклени парчета</i>
14.05	.02.00	<i>Частици, прах</i>
14.05	.99.00	<i>Други видове частици, прах, трески</i>
14.06	.00.00	Селскостопански продукти (включително семена, слама и други)
14.07	.00.00	Продукти, използвани в растениевъдството и животновъдството (включително торове, храни за животни)
14.07	.01.00	<i>Торове</i>
14.07	.02.00	<i>Фуражи (храни за животни)</i>
14.07	.03.00	<i>Средства за борба с вредители (хербициди, пестициди, фунгициди)</i>
14.07	.99.00	<i>Други продукти, използвани в растениевъдството и животновъдството</i>
14.08	.00.00	Складиранни продукти - включително предмети и опаковки в района на склада
14.08	.01.00	<i>Складиранни материали (вещества) и предмети</i>
14.08	.02.00	<i>Кутии, разнообразни видове опаковки</i>
14.08	.99.00	<i>Други складиранни продукти</i>
14.09	.00.00	Складиранни продукти - на роли, на рулони
14.10	.00.00	Товари - пренасяни чрез механични подемници или конвейери

Код		Наименование
14.11	.00.00	Товари - пренасяни чрез окачване на подедни устройства, кранове
14.12	.00.00	Товари - обработени ръчно
14.99	.00.00	Други материали, предмети, продукти, части на машини, неклассифицирани другаде в група 14
15.00	.00.00	Химични, взривни, радиоактивни, биологични вещества
15.01	.00.00	Вещества - корозивни (твърди, течни или газообразни)
15.02	.00.00	Вещества - вредни, токсични (твърди, течни или газообразни)
15.03	.00.00	Вещества - запалими (твърди, течни или газообразни)
15.03	.01.00	<i>Изключително запалими вещества</i>
15.03	.02.00	<i>Силно запалими вещества, които образуват възпламеними газове въз основа на реакции с вода или други вещества</i>
15.03	.03.00	<i>Горива</i>
15.03	.99.00	<i>Други силно запалими вещества</i>
15.04	.00.00	Вещества - експлозивни, химически активни (твърди, течни или газообразни)
15.04	.01.00	<i>Експлозивни смеси</i>
15.04	.02.00	<i>Вещества, естествени експлозиви или пиротехнически материали</i>
15.04	.03.00	<i>Вещества, реагиращи бурно при контакт с вода</i>
15.04	.99.00	<i>Други експлозивни вещества</i>
15.05	.00.00	Газове, пари без специфични въздействия (биологично инертни, задушливи)
15.05	.01.00	<i>Газове, пари без специфични въздействия</i>
15.05	.02.00	<i>Газове, пари без специфични въздействия (биологически инертни, задушливи)</i>
15.05	.99.00	<i>Други газове без специфични въздействия</i>
15.06	.00.00	Вещества - радиоактивни
15.07	.00.00	Вещества - биологични
15.07	.01.00	<i>Урина</i>
15.07	.02.00	<i>Изпращения</i>
15.07	.03.00	<i>Кръв, плазма, серум</i>
15.07	.04.00	<i>Биологически течности, сперма, храрчки, слуз, колоиди и други</i>
15.07	.05.00	<i>Алергени с биологичен произход</i>
15.07	.06.00	<i>Токсини</i>
15.07	.99.00	<i>Други биологични вещества</i>
15.08	.00.00	Вещества, материали - без специфичен риск (вода, инертни материали и други)
15.99	.00.00	Други химични, експлозивни, радиоактивни, биологични вещества, неклассифицирани другаде, в група 15
16.00	.00.00	Предпазни средства и устройства за безопасност
16.01	.00.00	Защитно оборудване на машини
16.02	.00.00	Лични предпазни средства
16.02	.01.00	<i>Предпазно средство за защита на главата</i>
16.02	.02.00	<i>Предпазно средство за защита на дихателните органи</i>
16.02	.03.00	<i>Предпазно средство за защита на очите</i>
16.02	.04.00	<i>Предпазно средство за защита на тялото</i>
16.02	.05.00	<i>Предпазно средство за защита на горните крайници</i>
16.02	.06.00	<i>Предпазно средство за защита на долните крайници</i>

Код		Наименование
16.02	.99.00	Други лични предпазни средства
16.03	.00.00	Аварийни устройства и съоръжения
16.99	.00.00	Други устройства и оборудване за безопасност, некласифицирани другаде, в група 16
17.00	.00.00	Офис оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, домакински уреди
17.01	.00.00	Мебели
17.02	.00.00	Техника - компютърна, копирна, размножителна, съобщителна
17.02	.01.00	Компютър
17.02	.02.00	Монитор
17.02	.03.00	Принтер
17.02	.04.00	Скенер (за компютър)
17.02	.05.00	Фотокопирен апарат
17.02	.06.00	Телефонни апарати, факс, телекс, телефакс
17.02	.99.00	Друга компютърна и канцеларска техника
17.03	.00.00	Оборудване за обучение, писане, чертане (включително пишещи машини, машини за поставяне на печати, апарати за увеличаване, апарати за регистриране на време)
17.03	.01.00	Копирни апарати
17.03	.01.01	Репродукционен апарат (електрическа дъга или ксенонова лампа)
17.03	.02.00	Фотографска техника
17.03	.02.01	Фотоувеличител
17.03	.02.02	Машина за навиване на фотографски филм
17.03	.03.00	Пишеща машина, принтер и други
17.03	.03.01	Пишеща машина
17.03	.03.02	Машина за отпечатване на адреси
17.03	.03.03	Машина за залепване на пощенски марки
17.03	.03.04	Апарат за регистриране на време
17.03	.99.00	Друго оборудване за писане и чертане
17.04	.00.00	Изделия и оборудване за спорт и игри
17.05	.00.00	Оръжия
17.05	.01.00	Огнестрелни оръжия
17.05	.02.00	Хладни оръжия
17.05	.99.00	Други видове оръжия
17.06	.00.00	Лични вещи, облекло
17.06	.01.00	Разнообразни предмети, моливи, химикалки, очила
17.06	.02.00	Облекло
17.06	.99.00	Други лични вещи
17.07	.00.00	Музикални инструменти
17.08	.00.00	Домакински уреди, прибори, предмети и спално бельо (при професионалната им употреба)
17.99	.00.00	Други видове офис оборудване, лично оборудване, спортно оборудване, оръжия, некласифицирани другаде, в група 17
18.00	.00.00	Живи организми и хора
18.01	.00.00	Дървета, растения, земеделски култури
18.01	.01.00	Клони, стебла
18.01	.02.00	Гъби
18.01	.99.00	Други растения

Код		Наименование
18.02	.00.00	Домашни и селскостопански животни
18.02	.01.00	Безгръбначни животни
18.02	.02.00	Риби
18.02	.03.00	Земноводни животни
18.02	.04.00	Птици
18.02	.05.00	Бозайници (домашни животни)
18.02	.05.01	Свине
18.02	.05.02	Говеда
18.02	.05.03	Овце
18.02	.05.04	Коне
18.02	.05.05	Кучета, котки
18.02	.05.06	Мишки, плъхове
18.02	.99.00	Други домашни и селскостопански животни, включително за разплод
18.03	.00.00	Диви животни, насекоми, змии
18.03	.01.00	Многоклетъчни паразити
18.03	.02.00	Насекоми
18.03	.03.00	Паякообразни
18.03	.04.00	Змии
18.03	.05.00	Безгръбначни животни, медузи, корали и други
18.03	.06.00	Риби
18.03	.07.00	Земноводни животни
18.03	.08.00	Птици
18.03	.09.00	Бозайници
18.03	.99.00	Други диви животни
18.04	.00.00	Микроорганизми
18.04	.01.00	Едноклетъчни паразити
18.04	.02.00	Бактерии и подобни
18.04	.03.00	Плесени и дрожди
18.04	.99.00	Други микроорганизми
18.05	.00.00	Инфекциозни вирусни агенти
18.06	.00.00	Хора
18.99	.00.00	Други живи организми и хора, неklasифицирани другаде, в група 18
19.00	.00.00	Насипни отпадъци
19.01	.00.00	Насипни отпадъци - от суровини, продукти, материали, предмети
19.02	.00.00	Насипни отпадъци - от химикали
19.03	.00.00	Насипни отпадъци - от биологични вещества, растения, животни
19.03	.01.00	Отпадъци от лаборатории, болници и други
19.03	.01.01	Кръв, урина, изпражнения
19.03	.01.02	Остатъци, утайки от клетъчни и бактериологични култури
19.03	.01.99	Други отпадъци от лаборатории и болници
19.03	.02.00	Животински остатъци
19.03	.03.00	Растителни остатъци
19.03	.99.00	Други биологични отпадъци
19.99	.00.00	Други насипни отпадъци, неklasифицирани другаде, в група 19

Код		Наименование
20.00	.00.00	Физични и природни явления
20.01	.00.00	Физични явления - шум, естествена радиация, светлина, светлинни дъги, въздушна компресия, декомпресия, налягане
20.02	.00.00	Природни и атмосферни явления (включително водни пространства, кал, дъжд, градушка, сняг, поледица, вятър и други)
20.03	.00.00	Природни бедствия (включително наводнения, вулканични изригвания, земетресения, приливни вълни, пожари)
20.03	.01.00	Природни бедствия (мълнии, наводнения, торнадо, вихрушки) и атмосферни стихии
20.03	.02.00	Земетресения, вулканични изригвания
20.03	.03.00	Пожари
20.03	.99.00	Други природни бедствия
20.99	.00.00	Други физични и природни явления, неклассифицирани другаде, в група 20
99.00	.00.00	Други материални фактори, неклассифицирани другаде

Общ трудов стаж и стаж по професията

Код	Наименование
1	До 1 година
2	Над 1 - до 3 години
3	Над 3 - до 5 години
4	Над 5 - до 10 години
5	Над 10 - до 20 години
6	Над 20 - до 30 години
7	Над 30 - до 40 години
8	Над 40 години
9	Няма данни

Продължителност на работа в предприятието

Код	Наименование
01	До 1 месец
02	Над 1 - до 3 месеца
03	Над 3 месеца - до 1 година
04	Над 1 - до 3 години
05	Над 3 - до 5 години
06	Над 5 - до 10 години
07	Над 10 - до 20 години
08	Над 20 - до 30 години
09	Над 30 - до 40 години
10	Над 40 години
99	Няма данни

Категория труд

Код	Наименование
1	Първа
2	Втора
3	Трета
9	Няма данни

Правоспособност

Код	Наименование
1	Правоспособен
2	Неправоспособен
3	Не се изисква
9	Няма данни

Вид злополука (по КСО)

Код	Наименование
1	По чл. 55, ал. 1 от КСО
2	По чл. 55, ал. 2 от КСО
3	Не се приема за трудова злополука
9	Няма данни

Набелязани мерки

Код	Наименование	Описание на мерките
00	Няма информация	
10	Мерки, свързани с човешкия фактор	
11	Организация на работата	Мерките, свързани с организацията на работа на работното място (без мерките, свързани с материалния фактор)
12	Обучение	Мерки по провеждане на различни видове инструктажи, специализирани обучения и такива за придобиване и повишаване на квалификацията
13	Преглед на правилата	Преглед и преработване, създаване на нови, отстраняване на пропуски, допълване и т.н. на вътрешните правила, инструкции и други
14	Контрол на методите на работа	Мерки, свързани с осигуряване и провеждане на контрол по спазване на правилата, нормите, инструкциите и други

Код	Наименование	Описание на мерките
15	Физическо и психическо приспособяване към работното място	Мерки, свързани със създаване и осигуряване на условия за адаптиране на човека към работното място
19	Други мерки, свързани с човешкия фактор	
20	Мерки, свързани с материалния фактор	
21	Проверки	Провеждане на различни видове прегледи, технически надзор, технически изпитвания, измервания и т.н. на сгради, съоръжения, оборудване, предпазни средства и други
22	Поддържане	Мерки, свързани с осигуряване, възстановяване и т.н. на безопасно състояние на сгради, съоръжения, оборудване, предпазни средства и други
23	Материали и работно оборудване	Мерки, свързани с подмяна на вредни материали и опасно работно оборудване с безвредни и безопасни такива
24	Средства за колективна защита	Мерки, свързани с доставяне, осигуряване, монтиране, променяне, допълване и т.н. на необходимите средства за колективна защита
25	Лични предпазни средства	Мерки, свързани с доставяне, осигуряване, променяне, допълване и т.н. на необходимите лични предпазни средства
26	Работна среда	Мерки, свързани с осигуряване на средства за измерване, контрол и управление на параметрите на работната среда
29	Други мерки, свързани с материалния фактор	

**РЪКОВОДСТВО ЗА
КЛАСИФИЦИРАНЕ В ССТЗ**

I. Вид на увреждането

Общовалиден принцип на кодиране: В случай на множествени увреждания при една злополука, където едно от уврежданията е очевидно по-тежко от останалите, тази злополука трябва да се класифицира в групата, съответстваща на естеството (характера) на по-тежкото увреждане. Само в случаите, когато пострадалият е получил две или повече увреждания от различен вид и за нито едно от тях не може да се каже, че е по-сериозно от останалите, трябва да се използва код 120 „Множествени травми“.

В таблицата по-долу са посочени уврежданията, които се включват и се изключват от всеки код на класификацията. Таблицата включва още препратки към Международната класификация на болестите, ревизия 10 (МКБ) на Световната здравна организация (СЗО) и към кодовете, използвани от Международната организация на труда (МОТ).

Вид на увреждането

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
000	Видът на увреждането неизвестно или неопределено	Липсваща информация			10
010	Рани и повърхностни наранявания				1
011	Повърхностни наранявания	Контузии (натъртвания), охлузвания, одрасквания, хематоми, ожулвания, драскотини, мехури (мазоли), ухапвания от неотровни насекоми, повърхностни наранявания; включват се също наранявания на скалпа и повърхностни наранявания от външно тяло, попаднало в окото, ухото и т.н.	Ухапвания от отровни животни (код 071)	S00, S10, S20, S30, S40, S50, S60, S70, S80, S90, T00, T15-T19	1.01

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
012	Открити рани	Разкъсвания, открити наранявания, порязвания, контузии с рани като например загуба на нокти; открити наранявания на мускули, сухожилия и нерви	Травматични ампутации, енукеации; травматична загуба на око (код 040); фрактури, придружени с рани, т.е. с разкъсване на кожата (код 022); изгаряния с рани (код 061); повърхностни наранявания (код 011)	S01, S11, S21, S31, S41, S51, S61, S71, S81, S91, T01	1.02
019	Други видове рани и повърхностни наранявания				-
020	Счупвания на кости (фрактури)				2
021	Закрити счупвания	Прости фрактури; фрактури с увреждания на ставите (изкълчвания и т.н.); фрактури с вътрешни травми или увреждания на нерви (усложнени фрактури)		S020, S120, S220, S320, S420, S520, S620, S720, S820, S920, T020, S080, T100, T120 (0=закрити фрактури)	2.01
022	Открити счупвания	Фрактури с увреждане на меките тъкани на тялото (фрактури, придружени с рани)		S021, S121, S221, S321, S421, S521, S621, S721, S821, S921, T021, S081, T101, T121 (1=открити фрактури)	2.02

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
029	Други видове счупвания на кости				2.03
030	Изкълчвания (луксации), навяхвания (дисторзии) и разтягания	Всички остри случаи на увреждане на костно-мускулната система (опорно-двигателния апарат) вследствие на претоварване, пренапрежение на мускули, сухожилия и стави			3
031	Луксации и сублуксации	Луксации (пълни размествания) и сублуксации (непълни размествания) на костите в местата на свързване (ставите)	Разместване при счупване на кости (луксация с фрактура) (код 021)	(S03, S13, S23, S33, S43, S53, S63, S73, S83, S93, T03, T11.2, T13.2, T14.3)	3.01
032	Навяхвания и разтягания	Претоварване, пренапрежение, водещо до разтягания, преразтягания, разкъсвания и откъсвания на мускули, сухожилия, и стави (капсулолигаментарния апарат на ставите), както и хернии вследствие на претоварване	Всякакви размествания на кости в местата на свързване (ставите) трябва да се кодират в 031; ако това е свързано с рана (открито нараняване), трябва да се кодират в 012	(S03, S13, S16, S23, S29.0, S33, S39.0, S43, S46, S53, S56, S63, S66, S73, S76, S83, S86, S93, S96, T03, T06.4, T09.5, T11.2, T11.5, T13.2, T13.5, T14.3, T14.6, T73.3)	3.02
039	Други видове изкълчвания, навяхвания и разтягания				-

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
040	Травматични ампутации (загуба на части от тялото)	Ампутации и увреждания, свързани със смазване, смачкване енуклеации, включително травматична загуба на око и загуба на ухо/уши		S07, S08, S17, S18, S28, S38, S47, S48, S57, S58, S77, S78, S87, S88, S97, S98, T04, T05	4
050	Мозъчно сътресение и вътрешни травми	Всички вътрешни травми без фрактури, т.е. всички вътрешни контузии, кръвоизливи, наранявания и разкъсвания на главния мозък и вътрешните органи	Рани (открити наранявания) (код 012) и увреждания, които са свързани с фрактури (кодове в група 020)		5
051	Мозъчно сътресение и вътречерепни травми	Вътречерепни травми		S06	(5)
052	Вътрешни травми	Увреждане на органите в гръдния кош, в коремната и тазовата област		S15-S16, S25-S27, S35-S37, S45-S46, S55-S56, S65-S66, S75-S76, S85-S86, S95-S96	(5)
059	Други видове сътресения и вътрешни травми				-
060	Изгаряния и измръзвания				6

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
061	Термични изгаряния, включително от нагорещени течности и пари	Изгаряния от горещи предмети и обекти или от открит пламък; изгаряния от нагорещени течности и пари; изгаряния, предизвикани от триене; изгаряния, предизвикани от топлинно лъчение (инфрачервено); слънчеви изгаряния; последици от въздействие на мълния; електрически изгаряния, изгаряния с рана	Ефекти от лъчение, различни от изгаряния (код 102)	(T20-T32, T95) T75.4, L55	6.01, 6.03
062	Химични изгаряния (разяждания)	Химични изгаряния (само външни изгаряния)	Изгаряния вследствие на поглъщане на корозивно действащи (химически разяждащи) вещества (код 071)	(T20-T32, T95)	6.02
063	Измръзвания	Последици от въздействие на ниски температури (измръзвания); загуба на слой на кожата, измръзване със загуба на кожа и подкожни тъкани (с некрози)	Неестествено ниска телесна температура (хипотермия) и други последици от прекомерно ниски температури (код 103)	T33-T35, (T95)	6.04
069	Други видове изгаряния и измръзвания				-
070	Отравяния и инфекции				7

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
071	Остри отравяния	Остри последици от поглъщане, проникване през кожата или вдишване на токсични, корозивно действащи вещества; ухапвания от отровни животни; задушаване от въглероден оксид или други токсични газове	Външни химични изгаряния (код 062); анафилактичен шок с код 119	T36-T65, T96, T97	7.01
072	Остри инфекции	Вирусни, бактериални инфекции, както и инфекции, предизвикани от други заразни агенти		A00 - B99	7.02
079	Други видове отравяния и инфекции				-
080	Удавяне и задушаване (асфиксия)				(8)
081	Задушаване	Задушаване или удушаване чрез натиск, притискане или стягане; включва също задушаване чрез спиране или намаляване на притока на кислород в заобикалящата среда и задушаване чрез попадане на чужди тела в дихателния тракт	Задушаване от въглероден оксид или други токсични газове (код 071)	T17, T71	8.05

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
082	Удавяне и давяне, недовело до смърт		Задушаване както е дефинирано в код 081; затрупване под материал или други нетечни маси, например сняг, земна маса и т.н.	T75.1	8.08
089	Други видове удавяне и задушаване				-
090	Последици от въздействие на шум, вибрации и налягане				(8)
091	Остра загуба на слуха	Частична или пълна загуба на слуха		(H83.3)	(8.09)
092	Последици от въздействие на налягане (баротравма)	Последици от въздействие на налягане и налягане под водата (баротравма)		T70	8.04
099	Други остри последици от въздействие на шум, вибрации и налягане	Последици от високи шумови нива (звукови травми, синдром на пневматичния чук и т.н.)		(H83.3), T75.2	(8.09)
100	Последици от въздействие на екстремни температури, светлина и лъчения				(8)
101	Топлинен и слънчев удар	Последици от екстремни нива на естествена топлина и облъчване със слънчеви лъчи (топлинен удар, слънчев удар) или изкуствена топлина	Шок, причинен от мълния (код 112); слънчеви изгаряния (код 061)	T67	8.02

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
102	Последици от въздействие на лъчения (нетоплинни)	Последици от въздействие на рентгенови лъчи, радиоактивни вещества, ултравиолетово излъчване, йонизираща радиация, фотокератит при заварчици		(T66)	8.01
103	Последици от въздействие на ниски температури	Внезапна хипотермия и други последици от въздействие на ниски температури	Измръзвания (код 063)	T68 - T69	8.03
109	Други последици от въздействия на екстремни температури, светлина и лъчения				-
110	Шок				(8)
111	Шок вследствие на нападение и заплахи (психотравми)	Шок след нападение и заплаха от страна на хора; например шок след нападение на банка с цел грабеж, нападение от страна на купувачи и клиенти; „социални конфликти“	Анафилактичен шок (код 119); шок след травматични увреждания (код 112)	(F43.0), (T74)	8.06
112	Травматичен шок	Шок в резултат на електрически ток (електрошок), шок, причинен от мълния, шок, появил се веднага или със закъснение след увреждането	Анафилактичен шок (код 119); шок след нападение и заплахи от хора (код 111); всички случаи без преки, непосредствени физически травми	(T75.0), T75.4, T79.4	8.07, 8.10

Код	Наименование на позицията	Включва	Не включва	Код МКБ, ревизия 10	Код МОТ
119	Други видове шок	Нападения от животни без непосредствена физическа травма за пострадалия; природни бедствия и други събития, непричинени пряко от човека и непредизвикващи пряко физическо увреждане на пострадалия; анафилактичен шок		(F43.0),(T78.0, T78.2)	-
120	Множествени травми	Тази група е с ограничена употреба само за случаите, когато пострадалият е получил две или повече <i>еднакво тежки</i> увреждания от различен вид			-
999	Други определени увреждания, неклафицирани другаде	Тази група трябва да се използва само за класифициране на увреждания, които не са отнесени към други групи от класификацията: увреждания на нерви и гръбначен мозък; увреждания на кръвоносните съдове; чужди тела, попаднали през естествените отвори и т.н.		(S09), S19, S29, S39, S49, S59, S69, S79, S89, S99, T07-T14, T73, T75, T78, T79-T94, T98 S04, S14, S24, S34, S44, S54, S64, S74, S84, S94; T15-T19; T69; T75.3; (T78)	8.19

II. Общи бележки относно променливите за причините и обстоятелствата

Организация на променливите

Променливите за причините и обстоятелствата на трудовите злополуки дават допълнителна информация, с която да се определи къде и по-специално как настъпват злополуките с оглед създаването на политика за превенция. Променливите „Работно място“, „Място на злополуката“ и „Вид работа“ описват обстоятелствата, при които е настъпила злополуката. Различните етапи на събитието се регистрират с помощта на следните три двойки променливи:

- а) „Специфична физическа дейност“ и свързаният с нея „Материален фактор“;
- б) „Отклонение“ и свързаният с него „Материален фактор“;
- в) „Начин на увреждане“ и свързаният с него „Материален фактор“.

Всяка двойка съчетава действие (съществително, но може да се опише и с глагол) и предмет. Тази система осигурява изключително гъвкаво и точно класифициране благодарение на многобройните възможни комбинации, без да са необходими твърде големи класификационни системи. На всяко от трите нива се кодира материален фактор, като се използва единна номенклатура на материалните фактори. Това не означава, че един и същ материален фактор трябва да се кодира три пъти. В повечето случаи се кодират различни материални фактори, поради което се налага установяването на различните материални фактори, участващи в последователността от събития. Целта е да се постигне по-добра превенция на злополуките оправдава допълнителната работа.

а) С променливата „Специфична физическа дейност“ и свързаният с нея материален фактор се описва какво е правил пострадалият, когато е настъпила злополуката. Дейността е много точно дефинирана и се отличава от променливата „Вид работа“, която дава по-общо описание на извършваната работа.

Пример: Докато *почиства* (вид работа 53), пострадалият *изкачва* (специфична физическа дейност 61) *стълби* (материален фактор 02.01).

Пример: Докато произвежда мебел (вид работа 11), пострадалият използва ръцете си, за да повдигне (специфична физическа дейност 51) парче дървен материал (материален фактор 14.11).

б) С променливата „Отклонение“ и свързаният с нея материален фактор се описва необичайното събитие, довело до злополуката. Разликата спрямо нормалната практика не описва основната причина за злополуката, нито отговорностите. Тя следва просто да опише необичайното събитие или последния елемент в поредицата от необичайни събития.

Пример: Пострадалият *пада* (отклонение 51) по *стълбите* (свързан материален фактор 02.01).

Пример: Пострадалият *губи контрол* (отклонение 43) над *ръчна отвертка* (свързан материален фактор 07.05).

в) С променливата „Начин на увреждане“ и свързаният с нея материален фактор се описва как пострадалият е влязъл в контакт с материалния фактор, причинил увреждането. Тази променлива описва точно как е настъпило увреждането на пострадалия.

Пример: Пострадалият *пада и се удря* (начин на увреждане 31) в *пода* (материален фактор 01.02).

Пример: Пострадалият е *ударен* (начин на увреждане 42) от *падаща отвертка* (материален фактор 07.05).

Уточнения относно използването на кодове 00 и 99

Използването на кодове 00 или 000 означава „неизвестен“, т.е. протоколът за злополуката не дава информация, която да позволи класифицирането на злополуката. Във всяка класификация първият ред (код 00 или 000) е „няма информация“.

Код 99 или 999 означава, че има налични данни, но в списъка не фигурира подходящ код. Във всеки списък последният ред (код 99 или 999) е „Други [наименование на променлива], неклассифицирани другаде“.

По същия начин за групи 10, 20, 30 (или 010, 020, 030 и т.н.) завършващият на „0“ код означава, че наличната информация е достатъчна, за да позволи избора на група, но не е достатъчно подробна за допълнителни уточнения. Кодове 19, 29, 39 (или 019, 029, 039 и т.н.) означават, че е налична точна информация, но в списъка не фигурира съответстващ код. Например за променливата „Място на злополуката“ при прочитане на протокола за злополуката разбираме, че тя е настъпила на територията на промишлено предприятие. Ако няма допълнителни уточнения, ще се използва код 010 „Промислен обект“. Ако обаче при прочитането на протокола за злополуката може да се уточни по-подробно видът на промишления обект, но този вид обект не е включен в списъка, ще се използва код 019 „Други места, неклассифицирани другаде, в група 010“.

Специфични аспекти във връзка с материалния фактор

Има случаи, при които материалният фактор е еднакъв за трите променливи, с които е свързан, но той може също така да е различен за всяка от тях (три различни фактора). Необходимо е за всяка променлива да се опише най-подходящият фактор, т.е. този, който позволява обстоятелствата на злополуката да бъдат възстановени най-пълно, най-точно и по най-целесъобразния начин с оглед на бъдещата превенция. Извън този общ контекст е необходимо също да се спазват правилата за използване на променливите: кодираният материален фактор за специфичната физическа дейност трябва да бъде този, който е най-тясно свързан със злополуката или увреждането, материалният фактор за отклонението трябва да бъде най-близкият във времето до контакта, причинил увреждането, а материалният фактор за начина на увреждане трябва да бъде факторът, свързан с най-тежкото увреждане. По правило един „по-конкретен“ фактор съгласно тези критерии е по-полезен с оглед на разбирането и превенцията в сравнение с един по-общ фактор.

В някои случаи няма материален фактор, който да се регистрира или кодира. Например продавачка стои права и се обръща, за да обслужи клиент, но движението предизвиква вътрешно увреждане и причинява невъзможност за движение. Това е случай на нараняване без външна причина. Пострадалата се е наранила без какъвто и да е контакт или повдигане на товар. Следователно това е движение на пострадалия (специфична физическа дейност - „Движение на място“ - код 67), резултатът от което се изразява под формата на отклонение („Извиване, обръщане, завъртане“ - код 74), водещо до начин на увреждане („Физическо натоварване - върху скелетно-мускулната система“ - код 71). При никоя от тези три променливи няма материален фактор и за всеки от факторите трябва да се въведе код 00.01 „Няма материален фактор“.

Възможно е също „Специфична физическа дейност“, „Отклонение“ или „Начин на увреждане“ да настъпят при наличие на материален фактор или използване на

материален фактор, но протоколът за злополуката да не съдържа информация, която да позволи установяването или кодирането на материалния фактор. В този случай се използва код 00.00 „Няма материален фактор или няма информация“. При открити рани обаче се налага използването на код 00.02 „Няма информация“, тъй като задължително е присъствал материален фактор.

На последно място, за държави членки, които искат да класифицират материалните фактори по-подробно, за публично ползване в CIRCA е предоставена 8-значна цифрова класификация (въпреки че в Евростат се използва само 4-значна цифрова класификация).

III. Място на злополуката

Припомняне на определението

Място на злополуката е работното място, работното помещение или средата, където е настъпила злополуката. Това означава работното място, работният участък или местоположението, където се е намирал или където е работил пострадалият непосредствено преди злополуката.

Подход

Видът на действието, извършвано от пострадалия, не следва да се взема под внимание освен при строителни обекти (кодове 020-029). В този случай основното предназначение на мястото не е от значение; това, което е от значение, е строителната дейност. Например „ремонтни работи в танцова зала“ се класифицират в код 021. Но „текущо поддържане в търговска зона“ се класифицира като 043 за място на злополуката и като 52 за вид работа (вж. по-долу). Или още един пример - дейности като „подмяна на крушка в магазин“ или „ремонт и поддържане на хладилник в супермаркет“ (например ремонт или смяна на охлаждащо вещество) се класифицират като място на злополуката 043; когато обаче се извършва подмяна на електрически кабели или се отстранява азбест в същите търговски помещения, мястото на злополуката се класифицира като 021.

Входове, коридори, стълбища и други части за общо ползване и пристройки към описаните по-долу места се считат за неделими части от тези места и се кодират по същия начин. Коридорът в болница се кодира като 051, а стълбищата в завод - като 011.

Класификацията на мястото на злополуката е организирана в следните раздели:

Група 010 „Промислен обект“ (подгрупи 011-019)

Това са места, които се използват основно за производството на всякакви видове продукти (011). Предприятията за преработка на хранителни продукти (включително на селскостопански) в по-широк смисъл - всички райони, в които се произвеждат стоки и предмети, следва да се класифицират в код 011. Групата 010 включва районите за поддържане и ремонт - в смисъл на работилници за ремонт на двигатели, машини или летателни апарати (012). Няма ограничения относно мащаба/размера на материалния фактор, който се ремонтира, стига да може районът ясно да се класифицира като район за техническо обслужване (за разлика от производствен район). По аналогия в 012 се включват промишлени перални. Тази група кодове включва също помещения за складиране и товаро-разтоварни зони (013).

Група 020 „Строителен обект, открита мина и кариера“ (подгрупи 021-029)

Строителни обекти на сгради и обекти на строителни съоръжения. Прави се разграничение между нови строителни обекти (021) и други обекти (ремонт, поддържане и т.н., 022). В тази група се включват също открити мини и кариери в

експлоатация (023), подземни обекти (024) и обекти на/или над вода (025), когато те са сградостроителни обекти или обекти на строителни съоръжения. Подводните обекти (океан, море, езеро) се класифицират в 026.

Група 030 „Селскостопански, горски или рибовъден обект“ (подгрупи 031-039)

Обекти, предназначени главно за селско или горско стопанство и рибовъдство на закрито или на открито, например обори (031), парници, оранжерии и ниви (032), лозя и овощни градини (033), разсадници за дървета (034), паркове и градини (036).

Група 040 „Офиси, магазини, места за забавления и други“ (подгрупи 041-049)

Места, използвани предимно за офис дейности, интелектуални дейности или услуги. Офисите на държавното управление се класифицират в 041. Фризьорските салони и обществените перални се класифицират в 043. Подгрупа 044 обхваща местата за артистична и творческа дейност, включително радио-телевизионни и филмови студия. Полицейските и противопожарните служби и други подобни се класифицират в 049.

Група 050 „Лечебни и социални заведения“ (подгрупи 051-059)

Заведения (лечебни или не) - включително домове за стари хора, детски ясли, санаториуми, възстановителни комплекси и заведения за морелечение (таласотерапия).

Група 060 „Обществени места“ (подгрупи 061-069)

Обществените места са местата, отворени за обществено преминаване. Коридори, стълбища и паркинги се класифицират в 061 само ако са отворени за обществено преминаване и не могат да се класифицират в друг по-конкретен код за място на злополуката.

Сухопътните превозни средства (автомобилни или релсови), независимо дали са обществени или частни, се класифицират в тази група (062), ако злополуката е станала „върху“ или „вътре във“ превозното средство (а не върху инфраструктурата за превозното средство, вж. 063). Ако обаче злополуката е настъпила в тунел, мястото на злополуката следва да се класифицира в 101. Злополуки, станали на борда на въздухоплатателно средство или плавателни съдове по море или вътрешни водни пътища, се класифицират съответно в 093, 111 и 112.

Накрая, някои обществени места могат да включват зони с ограничен достъп, които попадат в обхвата на 063 - например поддържане на релсов път (който не е подземен) се вписва в 063. Зареждането на въздухоплатателно средство на пистата или в хангара се класифицира в 063. Смяната на осветителни тела на железопътна гара е работа на височина по 092, а почистването на гарите - в 062, докато почистване на релсовия път - в 063.

Група 070 „В жилища“ (подгрупи 071-079)

Тази група се прилага за злополуки в частно жилище (071) - това на пострадалия или на друго лице (тук се включват лица, работещи вкъщи, както и лица като водопроводчици и бояджии, които работят в частните жилища на своите клиенти).

Група 080 „Места за спортуване“ (подгрупи 081-089)

Това са спортни игрища и зали, като се прави разлика между спортове на закрито и на открито. Тук се включват всички места за спортове на открито (ски писти,

автомобилни писти, колодруми и т.н.) и всички зали, в които се практикуват спортове на закрито.

Групи 090, 100, 110 „Във въздуха или на височина, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 091-099); „Под земята, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 101-109); „На/над водата, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 110-119)

Тези групи се използват винаги, когато са подходящи за условията на труд, с изключение на строителни обекти (които следва да се класифицират в група 020). Група 090 се използва най-често, когато има опасност от падане, с изключение на въздухоплавателните превозни средства.

Група 120 „В среда с налягане по-високо от атмосферното, с изключение на строителни обекти“ (подгрупи 121-129)

Пострадалият е в среда с налягане по-високо от атмосферното: камери, кесони, водолазни апарати и т.н.

Общи бележки

В някои случаи за кодиране на мястото на злополуката може да изглеждат подходящи няколко кода. Следващите примери разясняват как да се постъпва в такива случаи:

№ по ред	Описание на мястото на злополуката	Класифициране	
		код	наименование
1	спортна зала в учебно заведение	081	Закрити места за спортуване - спортна зала ...
2	работилница в учебно заведение	011	Място на производство, завод, работилници
3	библиотека в болница	041	Офиси, зали за срещи, библиотеки ...
4	склад в завод	013	Места, използвани предимно за складиране ...
5а	работа по текущото поддържане на подземния релсов път...	101	Под земята - ...
5б	изграждане на тунел за релсов път или за канализация	024	Строителен обект - подземен
6	работа по възстановяване на сградата на обществена библиотека	022	Строителен обект - ...
7	място за приемане на стоката в хипермаркет	013	Места, използвани предимно за складиране, товарене и разтоварване

Например местата за обучение, независимо дали става дума за класна стая в гимназия, театрална школа в театър или зала за обучение в завод, се класифицират като учебни сгради в 042, докато обучението на работник на машина в работилница се класифицира в 011.

Корабостроителниците (за строителство или ремонт) се класифицират в 011/012, когато тази дейност се осъществява на сушата, но ако същата дейност се осъществява в морето - в 111.

Избраните кодове трябва да бъдат за това място, което е най-тясно свързано с действителния риск по време на злополуката - например човек отива на работа с метрото и се подхлъзва в една от станциите, мястото на злополуката се класифицира като 061; човек, който разлепя афиши, пада от стълба в същата станция на метрото, също се класифицира в 061. Ако обаче уличен чистач бъде блъснат от кола, докато мете тротоара в пътен тунел, кодът за мястото на злополуката ще бъде 101.

Същият подход трябва да се прилага към родовите понятия, които могат да се отнасят до няколко различни места. Учебна лаборатория се класифицира в 042, а медицинска лаборатория - в 059. Местата за приготвяне на месни заготовки в супермаркетите се класифицират в 011, както и цеховете за производство на месни продукти във фабриките.

Възможно е на един и същ обект да има няколко пострадали и всеки от тях да бъде с различен код за място за злополуката.

Пример: при строителство на мост се обръща кран и части от него падат на пътя: за оператора на крана мястото на злополуката е „строителен обект“ (021), а за автомобилиста, ударен от падналите части на пътя, е „превозно средство“ (062).

IV. Вид работа

Припомняне на определението

Това е основната дейност или задача, която пострадалият е изпълнявал по време на злополуката. Това не е професията на пострадалия или специфичната физическа дейност в момента на злополуката. Определението описва общо вида работа, т.е. задачата, с която се е занимавал пострадалият през определен период от време, който завършва в момента на злополуката.

Подход

Трудовата дейност се подразделя на различни задачи с общи характеристики. Всяка задача отговаря на голяма група различни трудови дейности и задачи на по-ниско ниво. Друг начин за разбиране на понятието за вид работа е да се разгледа производството на даден продукт през различните етапи от проектирането му до готовата продукция. Производството на даден продукт е поредица от събития и всеки от тези етапи се класифицира в различен код за вид работа. Разбивката на тази поредица от събития не зависи от размера на продукта, произведеното количество и от това дали е материален продукт, или не (дали е стока или услуга).

Един и същ работник може да изпълнява различни задачи през работния ден и това са задачите, които се класифицират като вид работа. Видът работа описва задача, която се изпълнява в продължение на някакъв период от време. Специфичната физическа дейност е много по-точна и може да се отдели от поредицата събития, довели до злополуката. За да се опише правилно злополуката, при всеки отделен случай трябва да се прилага двойката променливи за вид работа и специфична физическа дейност.

Специфичната физическа дейност уточнява първоначалното по-общо описание на злополуката, получено чрез кода за вид работа.

Ако специфичната физическа дейност е изолирано действие в момента на злополуката, то видът работа не трябва да се разбира твърде общо. Както вече беше посочено, това не е икономическата дейност на предприятието или професията на пострадалия и затова е необходимо ясно да се разграничат задачите от различно естество. Например ако работник е претърпял злополука по пътя към служебната столова по време на обедната почивка, не следва трудовият процес да се класифицира като почистване (53), само защото този работник е прекарал цялата сутрин в почистване на машина. Когато е настъпила злополуката, работникът се е придвижвал (61), което няма нищо общо с неговата професия или с икономическата дейност на предприятието или с предприятието, в чиито помещения е бил, когато е настъпила злополуката. От друга страна, за хигиенист в административна сграда, който навяхва глезена си, докато се движи по коридора между два офиса, следва да се счита, че по време на злополуката извършва почистване (53), а не придвижване.

Група 10 „Произвеждане, обработване, преработване, складиране - всички видове“ (подгрупи 11-19)

Група 10 обхваща промишлената дейност, както и преработката на селскостопански продукти, независимо от размера на предприятието или работилницата. Всички задачи, отнасящи се директно до предмет или продукт или неговото складиране, се класифицират в тази група. Например промишленото или занаятчийското производство на колбаси се класифицира в група 11 „Произвеждане, обработване, преработване - всички видове“, но свиневъдството се класифицира в 33 „Селскостопанска работа - животновъдство“. Всички видове складови дейности, включително присъщите ѝ товаро-разтоварни работи, се класифицират отделно в 12 „Складиране - всички видове“.

Група 20 „Земни работи, строителни и монтажни работи, събаряне“ (подгрупи 21-29)

Група 20 обхваща всички земни работи, строителство на сгради - временни или постоянни, както и работи по ремонт и поддържане на сгради и комунални работи. Всички изкопни работи и работи по нивелиране се класифицират в подгрупа 21. Всички работи по ново строителство на къщи, жилищни блокове, хангари, складови помещения, покрити пазари (всякакви конструкции с покрив, но не е задължително да имат стени) следва да се класифицират в 22. Строителството на мостове, язовири, пътища и прокопаването на тунели и канали се класифицират в 23 - това са открити строителни съоръжения, които обикновено не са обитаеми.

Например при строителство на ново летище: изкопните/земните работи се класифицират в 21, строителството на терминала и на хангарите - в 22, строителството на самолетните писти и полагането на асфалтовата настилка - в 23, а реконструкцията и приспособяването на стария терминал в музей - в 24. Преобоядисването на стена или таван не представлява поддържане на машина, инструмент или оборудване (52), а се класифицира като поддържане на сгради в 24. Подгрупа 24 включва и извършване на основни ремонтни дейности например на музеи, многоетажни сгради, частни къщи и постройки. Подгрупа 25 включва всички работи по разрушаване на сгради и строителни съоръжения. Подгрупи 24 и 25 включват всички видове работи, респективно по възстановяване и разрушаване на сгради и строителни съоръжения, за разлика от разграничението, което се прави в 22 и 23.

Група 30 „Селскостопанска и горскостопанска работа, рибарство“ (подгрупи 31-39)

Подгрупа 31 обхваща всякаква работа, свързана с обработка на почвата: оране, наторяване и други. Подгрупа 32 включва всички земеделски работи, свързани със земеделски култури (засаждане, отглеждане или прибиране на плодове, пшеница или цветя). Подгрупа 33 включва работите, свързани с живи животни (например развъждане, отглеждане). Горскостопанската работа се класифицира в 34. Всички дейности, свързани с рибовъдство и риболов в морета, езера или реки, се класифицират в 35.

Група 40 „Предоставяне на услуги на предприятия и/или на населението; интелектуален труд“ (подгрупи 41-49)

Група 40 обхваща всички дейности, които не водят до производство на реален, материален продукт - например създаването на софтуер се класифицира в 42, неговото производство под формата на компакт диск или дискета се класифицира в 10, а търговията с него - в 43.

Група 50 „Друга работа, свързана с видовете работа от групи 10, 20, 30 и 40“ (подгрупи 51-59)

Група 50 включва всички спомагателни задачи към дейностите, обхванати в групите 10, 20, 30 и 40. Най-важното за тази група е, че изпълнението на задачата не води директно до производството на предмет или продукт - например монтирането върху поточна линия на карбуратор в двигател се класифицира в 11. Подмяната на карбуратор при ремонта на двигател в сервиз се класифицира в 52 дори ако карбураторът и двигателят са идентични, тъй като пострадалият е изпълнявал различна задача. Първият пример се класифицира в група 11, защото има повторяем производствен процес. Вторият пример се класифицира в 52, защото има еднократна работа, която може да се определи като занаятчийска. Следователно трябва да се направи разграничение между същински „производствени“ дейности, които могат да са „промишлени“ (група 10), „строителни“ (група 20), „селскостопански“ (група 30) или „услуги“ (група 40). Следващите примери ще изяснят тази разлика.

Подготовката на строителна площадка за нова сграда се класифицира в 51, но последващите изкопни и нивелационни работи се класифицират в 21 „Земни работи“. На същия принцип монтажът на кран на строителната площадка се класифицира в 51 „Подготвяне, инсталиране, монтиране, демонтиране, разглобяване“, но поддържането и ремонта на крана на място са в 52 „Поддържане, ремонт, настройване, регулиране“. Същинските строителни работи се класифицират предимно в 22 „Строителни и монтажни работи - изграждане на сгради“, или в някоя друга подгрупа от 20-29 според вида строителство. След приключване на строителните работи, екип от предприятието почиства строителната площадка (53) и натоварва отпадъците в контейнери (54). Различните строителни дейности и задачи са разделени на подгрупи, като всяка от тях е вид работа.

Работите по поддържане на компютърна техника включва поставяне на кабели в помещенията (24), търговия с тази техника (43), инсталиране на ново компютърно оборудване (51) и текущо поддържане на съществуващо компютърно оборудване (52).

Ежедневните дейности в ресторант започват с много подготвителни задачи като приемане на продукти и първоначалното им приготвяне в кухнята (почистване, нарязване и други) и подготовка на салона за хранене (подреждане на масите и други), които се класифицират в 51. Работите по посрещане на клиенти за обяд или вечеря,

както и обслужването на масите и приготвянето на блюдата в кухнята се класифицират в 41. Дейностите в ресторанта в края на деня, свързани с почистване на салона за хранене и кухнята и измиване на съдовете, се класифицират в 53.

Трябва да се прави разлика между поддържане, ремонт, настройване, регулиране (52) и контрол и наблюдение (55). На практика поддържането може да започне с тестване или проверка, но ако пострадалият докосва, носи или борави с материалния фактор, тогава трябва да се използва подгрупа 52. Подгрупа 55 се използва, когато пострадалият наблюдава и проверява материалния фактор, без да го докосва, носи или борави с него.

Група 60 „Движение, спортна и артистична дейност“ (подгрупи 61-69)

Подгрупа 61 се прилага за лица, които не са ангажирани със задачи, включени в групи 10-59 или 62-69 придвижват се пеша или са пътници/водачи на превозни средства.

V. Специфична физическа дейност

Припомняне на определението

Класификацията „Специфична физическа дейност“ има за цел да опише дейността на пострадалия непосредствено преди злополуката. Описват се обмислените и целенасочени действия на пострадалия непосредствено преди злополуката. Например: Какво е правил пострадалият? Работил е с ръчна електрическа бормашина.

Подход

Класификацията „Специфична физическа дейност“ включва следните групи“:

Код	Название	С работни инструменти	С предмети, свързани с работата
10	Работа с машина	+	+
20	Работа с ръчни инструменти	+	+
30	Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства	+	+
40	Боравене с предмети	-	+
50	Пренасяне на ръка	-	+
60	Движение	-	-
70	Присъствие	-	-

В тази таблица са описани следните случаи:

Групи 10, 20 и 30 се отнасят за действия, при които пострадалият използва работен инструмент и заготовки.

Групи 40 и 50 се отнасят за действия, при които пострадалият борави със или пренася предмет, без да използва какъвто и да е инструмент или подемно-транспортно оборудване.

Групи 60 и 70 се отнасят за действия, при които не се използват инструменти, не се борави със или не се пренася какъвто и да е предмет. Специфичната физическа дейност на пострадалия са неговите собствени движения.

Разграничение между инструмент и машина - подвижна и неподвижна машина

Инструментът е оръдие на труда, използвано за обработване на материали и извършване на дадена работа. Той може да бъде или да не бъде захранван с енергия (материални фактори 06-08). Може да се пренася от един човек на ръце или с тялото му, без да е необходимо да се търкаля или тегли.

Машината е устройство, механизъм, сложен комплекс, предназначен да преобразува енергия, материали или информация и да изпълнява дадена задача. Понятието „машина“ задължително се свързва с енергия, необходима за нейната работа.

Машините могат да бъдат неподвижни или подвижни. Неподвижна е машината, която не може да бъде преместена по време на работа (материални фактори от група 10). Подвижните машини (материални фактори от група 09), от своя страна, могат да бъдат несамоходни или самоходни. Несамоходните не могат да се пренасят от един човек на ръце или с тялото му - това са машини, които могат да бъдат премествани с помощта на втори човек или с подемно устройство чрез бутане (машини за почистване) или чрез теглене (редосеялки, брани). Самоходни са тези машини, които използват собствена енергия за придвижване (строителни или селскостопански машини).

Група 10 „Работа с машина“ (подгрупи 11-19)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият работи с машина съгласно предписанията на производителя за безопасна употреба. Те не трябва да се използват например когато пострадалият повдига или ремонтира машина (в класификацията за променливата „Вид работа“ - подгрупа 52, се разглеждат понятията „поддържане“, „ремонт“, „настройване“ и „регулиране“). Съответната специфична физическа дейност, ако е известна, отразява точно какво се прави за извършване на ремонта - например „Работа с ръчни инструменти“ (20-29), ако се използва отвертка, бормашина и други, или „Боравене с предмети“ (40-49), ако в момента работникът повдига определена част от машина (например картера, за да стигне до вътрешността на машината).

Подгрупа 11 „Пускане на машина, спиране на машина“ трябва да се използва например при спиране на машина.

Подгрупа 12 „Зареждане на машина, сваляне на обработени изделия“ се използва и за непредвидени случаи - например операторът трябва да отстрани нещо, което пречи на нормалния ход на машината (отстраняване на предмет, заседнал в машината). Когато намесата върху машината се отнася за превозно средство или управление на конвейер, трябва да се използват подгрупи 31-39.

Подгрупа 13 се използва, когато единствената дейност на пострадалия е да контролира (в смисъл да управлява) машината чрез лостове, прекъсвачи и бутони. Пострадалият не зарежда машината със суровини и не сваля готовите изделия от нея. Тази подгрупа се използва и за управление на печатарска машина, поточна линия или робот. Обратно, стационарното видеонаблюдение (видеодисплей/монитор), при което няма възможност за намеса върху машината (например в отделна наблюдателна кабина) се класифицира в група 70 „Присъствие“. Група 70 не се прилага за управление на превозни или подемно-транспортни средства.

Група 20 „Работа с ръчни инструменти“ (подгрупи 21-29)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият е работил с ръчен инструмент съгласно предписанията на производителя за безопасна употреба и го използва за целите, за които е предназначен.

Когато пострадалият се премества, докато използва ръчен инструмент и това използване продължава, а преместването е малко, тогава работата с ръчния инструмент има предимство пред движението. В случаите, когато лицето прекъсва работата си с инструмента, за да се премести (например за да премине от единия край на работилницата или помещението в другия или за да влезе или излезе от помещение) преди отново да заработи с инструмента, и злополуката настъпи в този момент, тогава група 60 „Движение“ има предимство пред работата с ръчен инструмент.

Нека си припомним примерите от началото на класификацията „Вид работа“:

1. За хигиенист в административна сграда, който навяхва глезена си, докато се движи по коридора между два офиса, следва да се счита, че по време на злополуката извършва задача по почистване (подгрупа 53).

2. Обратно, лице, което цяла сутрин е почиствало машината си, но е претърпяло злополука по пътя към служебната столова по време на обедната почивка, в момента на злополуката извършва движение (подгрупа 61).

И в двата случая обаче специфичната физическа дейност в точния момент на злополуката е свързана с движение - например ходене (подгрупа 61), влизане или излизане (подгрупа 62).

3. Ако обаче лицето, което при миенето на прозорци с гъба и други инструменти за миене на прозорци, се удари в прозорец при изместването си леко встрани, видът работа е почистване (подгрупа 53), докато специфичната физическа дейност е „Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно“ (подгрупа 21).

В група 20 „Работа с ръчни инструменти“ се прави разграничение между два вида инструменти - задвижвани ръчно или с двигател. *Инструментите, задвижвани ръчно*, са тези, за чието задвижване е необходимо физическо усилие (например ръчна отвертка или чук). *Инструментите, задвижвани с двигател*, са тези, които се задвижват с електричество, бензин или по друг начин - например електрическа бормашина или електрическа отвертка.

Ако съзнателно или несъзнателно лицето не използва по предназначение ръчния инструмент (например отвертка се използва за каквито и да е други дейности, различни от завиване или отвиване на винтове), тогава специфичната физическа дейност се класифицира в група 40 „Боравене с предмети“.

Трябва да има връзка между специфичната физическа дейност и материалния фактор - например за специфичното физическо действие от група 20 разрешените групи от материалния фактор са 06, 07 и 08.

Когато настройва машина чрез завинтване или отвинтване на регулиращ винт с помощта на отвертка, специфичната физическа дейност в момента на злополуката е работа с ръчен инструмент (подгрупа 21 за отвертката), а не работа с машина. Понятието за настройване на машина се използва в класификацията „Вид работа“ - подгрупа 52 „Поддържане, ремонт, настройване, регулиране“ и свързания с тази дейност материален фактор, обозначаващ машината.

Група 30 „Управление на/пътуване с превозни или подемно-транспортни средства“ (подгрупи 31-39)

Тази група обхваща случаите, когато пострадалият използва превозно или подемно-транспортно средство съгласно предписанията на производителя за безопасна употреба. В тях се включват моторните превозни средства, както и такива, при които се използва мускулна сила (например ръчна количка).

Тази група включва всички случаи на управление на моторни превозни средства (тежкотоварни и лекотоварни автомобили, самолети, кораби с двигател и други), на превозни средства без двигател (велосипед, ръчна количка, кораби без двигател и други) или присъствие на борда на тези превозни средства. Включва също и управлението на подвижни приспособления за обработка на товари (например кари) със или без двигател. За разлика от тях неподвижните приспособления за обработка на товари се разглеждат като неподвижни машини и се класифицират в група 10.

Използването на рудан за зареждане на машина се класифицира в подгрупа 11. Управлението на транспортна лента за пренос на материали също е в подгрупа 11, тъй като транспортната лента е неподвижно оборудване. Управлението на кари, които се разглеждат като подвижни, тъй като променят местоположението си, ще се класифицира в подгрупа 31 „Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни и самоходни“ или 32 „Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни, но несамоходни“ в зависимост от това дали карите са самоходни или несамоходни. Пътниците в превозно средство (автобус, самолет, влак, кораб и други), мобилно (в движение) или фиксирано (спряло) се класифицират в подгрупа 33 „Пътуване с превозно средство“.

Група 40 „Боравене с предмети“ (подгрупи 41-49)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият си служи с предмети. Има възможност машината, ръчният инструмент или транспортното оборудване да се използват за други цели, различни от предназначението им. Когато длетото се използва по предназначение за отнемане на стружки от предмет, тогава специфичната физическа дейност се класифицира в подгрупа 21 „Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно“. Ако длетото се използва за други цели се класифицира в група 40 „Боравене с предмети“ - например ако пострадалият хвърля длетото (подгрупа 44), ако го използва за отваряне на бутилка бира (подгрупа 45) или просто го държи в ръка (подгрупа 41) и т.н.

Подгрупа 41 „Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално“ се използва, когато пострадалият държи предмет в ръката си или пострадалият протяга ръка към него и го хваща (за разлика от подгрупа 67 „Движение на място“, когато пострадалият не хваща предмета).

Това действие не следва да се смесва с пренасяне на ръка - група 50. Има някои признаци, по които могат да се разграничат тези две действия:

Когато боравенето е свързано с пренасяне, това боравене се осъществява по-скоро „преди“ (или „след“) отколкото „по време“ на пренасянето. Например когато работник хваща ръкохватката на сандък, за да го премести, и се наранява, като се удря в близък предмет или се порязва на остър метален ръб в близост до ръкохватката. Специфичната физическа дейност по време на злополуката се класифицира в подгрупа 41 „Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално“. Обратно, ако след хващане на ръкохватките, лицето се наранява, докато вдига сандъка, специфичната физическа

дейност по време на злополуката е „Вертикално пренасяне - вдигане, повдигане, спускане на предмет“ (подгрупа 51).

- Когато става дума за придвижване с предмет в ръката, може да се използва подгрупа 41 „Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално“, ако се пренася малък предмет. В този случай размерът или тежестта на предмета е показателят, който позволява да се направи разграничение между боравене с „малък“ предмет и пренасяне на ръка на „по-голям“ или „по-тежък“ предмет. Например работник се наранява с отвертка, когато я премества, тогава специфичната физическа дейност в момента на злополуката се класифицира в подгрупа 41 „Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално“ (или подгрупа 61 „Ходене, тичане, качване, слизане и други“, ако работникът се движи в ръка с отвертката). Обратно, ако по време на злополуката пострадалият премества пълен кашон, тогава специфичната физическа дейност е или в подгрупа 51 „Вертикално пренасяне - вдигане, повдигане, спускане на предмет“, ако пренасянето е вертикално; или в подгрупа 52 „Хоризонтално пренасяне - теглене, бутане, търкаляне на предмет“ ако е хоризонтално; или в подгрупа 53 „Пренасяне на товар - от човек“, ако пострадалият ходи с кашона в ръце.

Също така има показатели, които позволяват да се прави разлика между боравенето с предмет и работата с ръчни инструменти (група 20):

- При един и същ вид работа - например ремонт (виж. подгрупа 52 на класификация „Вид работа“), имаме различна специфична физическа дейност - ръчно. Задачата може да бъде изпълнена по различен начин с ръчен инструмент (например да се завие нещо с отвертка - подгрупа 21) или на ръка, без употребата на ръчен инструмент - подгрупа 42.
- И в двата случая работникът може да държи инструмент в ръка (например отвертка), но в първия случай той я използва за завинтване (подгрупа 21), докато във втория, само е взета и задържана в ръка, без да се използва в момента на злополуката - подгрупа 41.

При боравенето с предмети може да се използват освен ръцете и други части на тялото - например краката.

Група 50 „Пренасяне на ръка“ (подгрупи 50-59)

Тази група се използва, когато предмет или предмети се пренасят на ръка, без помощта на превозно средство или друго подемно-транспортно оборудване. Посоката на движение на предмета определя коя подгрупа да бъде използвана. Например подреждане върху етажерка или рафтове - вертикално пренасяне (подгрупа 51); бутане на лек автомобил в гараж - хоризонтално пренасяне (подгрупа 52). Ако се носи нещо на ръка или на рамо - например носилка с болен, фотьойл, или пренасяне на кашон (кутия) от едно място на друго, може да използва подгрупа 53.

Пример за разликата между групите 40 и 50 - механик в гараж демонтира колело на автомобил. След като е развил гайките и преди да премести колелото, той го взема в ръка - подгрупа 41 „Вземане в ръка - хващане“. След като колелото е освободено от щифтовете, то трябва да бъде свалено и поставено на земята - 51 „Вертикално пренасяне“. Тази подгрупа показва движение отгоре надолу. След като колелото е сменено, то трябва да се повдигне, за да се постави на щифтовете - подгрупа 51. След като колелото вече е на щифтовете - подгрупа 43 „Закрепване, закачване, издигане, монтиране - вертикално“.

Група 60 „Движение“ (подгрупи 60-69)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият е в движение по време на злополуката.

Подгрупа 61 се използва само когато пострадалият се придвижва със собствени сили - ходи или тича, дори да е направил само една крачка. Тази подгрупа също се използва, когато пострадалият върви или тича, слиза или се качва по стълбище.

Подгрупа 62 се използва, когато пострадалият се качва или слиза от автомобил, влак, кабината на машина или оборудване.

Подгрупа 63 трябва да се използва, когато пострадалият се движи като подскача, прескача или скача, докато подгрупа 64 се използва, когато пострадалият пълзи или се катери по подвижна стълба, дърво или въже.

Подгрупа 67 се използва, когато пострадалият движи ръцете и краката си на място, оглежда се наоколо, повдига глава или извършва по-сложни серии физически действия, без да променя местоположението си - например облича се, съблича се, къпе се, мие се. Тази подгрупа трябва също да се използва, когато пострадалият се опитва безуспешно да хване нещо (предмет). Обратно, когато пострадалият взема или хваща предмет - подгрупа 41 „Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално“.

Група 70 „Присъствие“

Тази група се използва само тогава когато пострадалият не прави физически нищо друго, освен да присъства на работното си място: седи зад бюро, присъства на събрание, провежда разговор с клиент, храни се на масата и т.н.

Присъствието като пътник в превозно средство обаче се класифицира в подгрупа 33 „Пътуване с превозно средство“.

Когато се определя специфичната физическа дейност на човек, който играе с деца в детска градина или училище, или се грижи за пациент в болница, трябва да се подходи индивидуално, тъй като по правило има специфична физическа дейност - например той взема в ръка играчка (подгрупа 41), носи изморено или болно дете (подгрупа 53), повдига пациент в леглото (подгрупа 51) и т.н.

VI. Отклонение

Припомняне на определението

Тази класификация описва отклоненията от нормалните действия (условия), т.е. описва необичайното събитие като например пълна или частична загуба на контрол над машина или падане върху/от нещо.

Подход

Ако са настъпили няколко взаимосвързани последователни събития, тогава се регистрира последното отклонение (това, което е станало най-близко във времето до контакта, причинил увреждането). Да си представим лаборант, който държи стъклена колба с корозивно действаща течност. Лаборантът изпуска колбата (отклонение 44 „Загуба на контрол (пълна или частична) върху предмет“). Колбата се счупва (отклонение 32 „Счупване, разрушаване, водещи до изхвърляне на отломки и парчета от дърво, стъкло, метал, камък, пластмаса и други“). Корозивно действащата течност се

излива и опръсква пострадалия (отклонение 22 „Течно състояние - протичане, прокапване, изтичане, изплискване, изпръскване“), който получава изгаряния (начин на увреждане 16 „Контакт с опасни вещества - по/през кожата или очите“). Има три последователни отклонения с еднаква важност, но злополуката ще се класифицира по последното от тях (подгрупа 22), защото то е най-близко до контакта, причинил увреждането. Логично е, че опръскването с течността е причинило изгаряния на пострадалия.

Класификацията има следната структура:

Групи 10 - 30	Отклонението обикновено е извън контрола на пострадалия и се дължи главно на проблеми в оборудването
Групи 40 - 50	Пострадалият загубва, пълно или частично, контрол върху нещо (включително паданията)
Групи 60 - 70	Движение на тялото
Група 80	Пострадалият, друг човек или животно са активни участници в злополуката

Необходимостта от ясни и недвусмислени критерии е причина от класификацията да се премахнат групи като „обемисто, тежко, несъразмерно оборудване“.

Група 10 „Отклонение поради проблеми с електричество, експлозия, пожар“ (подгрупи 11-19)

Тази група трябва да се използва при отклонение поради проблем с електричеството (включително статично електричество), експлозия или пожар. Тази група включва всички видове електрически изправвания (разряди), както и смущенията, причинени от статично електричество.

Подгрупа 11 трябва да се използва, когато отклонението поради неизправност в електрическите уредби или съоръжения създава електрическа дъга, което води до индиректен допир с опасен електрически ток (включително мълния). Пострадалият не е във физически допир с материалния фактор, който при нормален режим или при отклонение от този режим е под напрежение.

Подгрупа 12 трябва да се използва, когато отклонението поради проблем с електричеството води до директен допир с предмети или съоръжения, които обикновено не са под напрежение. При тези случаи пострадалият влиза във физически (директен) допир с материалния фактор.

Класифицираният материален фактор е обектът, през който протича електрически ток, а не самият електрически ток. По същия начин при експлозия и пожар се класифицира материалният фактор, който експлодира или се запалва.

Тази група не трябва да не се използва, ако последното отклонение е изпаряване, образуване на дим и т.н., тогава се използва група 20 (подгрупи 21-29).

Група 20 „Отклонения поради препълване, преобръщане, протичане, изтичане, изпаряване, емисия“ (подгрупи 21-29)

Тази група трябва да се използва, когато отклонението се дължи на изтичане, изпаряване, емисии на газове, течности, пари или прах и т.н., които или не е трябвало да се случат, или не е трябвало да влизат в контакт с хората.

Подгрупа 22 трябва да се използва, когато отклонението се дължи на изпръскване или протичане на течности или различни вещества. Подгрупа 23 се използва при отделяне (емисия) на пари. Подгрупа 24 трябва да се използва само в случаите на емисии на прах и фини частици, но не и за камъни или други подобни (за тях трябва да се използват подгрупи 21 или подгрупи 41-49).

Група 30 „Счупване, разрушаване, разцепване, плъзгане, падане, срутване на материалния фактор“ (подгрупи 31-39)

Тази група се използва предимно за плъзгане, падане, срутване на предмети и други, когато злополуката е извън контрола на пострадалия.

Подгрупи 31-32 трябва да се използват, когато настъпва физическа промяна в материалния фактор.

Подгрупи 33-34 трябва да се използват в случаите на плъзгане, падане, срутване на предмети и други, т.е. плъзгане, падане или срутване, които са извън контрола на пострадалия.

Подгрупа 33 трябва да се използва за падане на предмет, когато предметът пада от по-високо ниво (например от рафт или от кран). Пострадалият е неподвижен по отношение на материалния фактор, който пада върху него от по-високо. Ако натрупани (в несигурно равновесие) папки които се намират на горния рафт на шкафа, паднат върху главата на пострадалия, когато той отворя вратата на шкафа, отклонението се класифицира в тази подгрупа 33.

Подгрупа 34 трябва да се използва, когато основата (например земя, чакъл, скеле) или предметът (например стълба), върху които стои пострадалият, се плъзнат (земя, чакъл, скеле) или се срутят (стълба). Пострадалият е този, който пада надолу. Слягането на земен насип може да причини отклонение, което се класифицира в 34. Ако се счупи стъпалото на стълбата, отклонението счупване на стъпало на стълба се класифицира в 31 „Счупване на материалния фактор на местата за свързване и присъединяване“.

Подгрупа 35 се използва, когато материалният фактор пада върху пострадалия и изцяло остава на същото ниво - например мебел се преобръща върху пострадалия. Ако тази мебел се преобърне върху пострадалия, когато той я натоварва или която се премества, тогава отклонението се класифицира в 44 „Загуба на контрол (пълна или частична) върху предмет“.

Група 40 „Загуба на контрол (пълна или частична) върху машина, превозни или транспортно-подемни средства, инструменти за ръчна работа, предмети, животни“ (подгрупи 41-49)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият или друго лице губи контрол върху машина, превозно или подемно-транспортно средство или ръчен инструмент, докато ги управлява, превозва или борави с тях. Пострадалият или друго лице не могат напълно или частично да овладеят въпросния материален фактор. Загубата на контрол може да бъде пълна (без възможност за възстановяване) или частична (в ограничена

степен, но въпреки това водеща до увреждане, или ограничена във времето с възстановяване на контрола от пострадалия, но твърде късно за предотвратяване на увреждането). Например вземайки много бързо завоя, камионът се преобръща и водачът се наранява, това е пълна загуба на контрол, която се класифицира в 42. Обратното, ако отвертка се плъзне върху главата на винт, без работникът да я изпусне, тогава загубата на контрол върху ръчния инструмент е само „частична“. Ако ръката на работник, която държи ръчния инструмент, се нарани в предмета, който се завинтва, това отклонение се класифицира в 43. Също така, ако човек носи сандък, който се изплъзва от ръцете му, но той го задържа с коляното си и после пак го хваща в ръце, но междуременно си е наранил крака, отклонението се класифицира в 44 - частична загуба на контрол върху предмет.

Подгрупа 41 трябва да се използва за случайно задействане на машина или управлението ѝ чрез неволно действие или движение. Използва се също, когато машинно обработван детайл, технологични отпадъци от машинно обработван детайл или съставна част на машина изхвърчат или извършат непредвидени движения – например при рязане на дърво с неподвижен циркуляр изхвърчат трески (същият принцип се използва и за подгрупа 43) или диск се отделя и изхвърча от фрезмашина. Подгрупа 41 трябва също да се използва, когато отклонението при зареждане на машина със суровини или в самия материален фактор се дължи на износени механизми (части), а не на действията на работника.

Подгрупа 42 се използва, когато пострадалият или друго лице изцяло или частично губи контрол върху движещо се превозно средство, подемно-транспортно оборудване или движеща се транспортна лента. Тази подгрупа трябва да се използва за пълна или частична загуба на контрол върху превозни средства от всякакъв вид (ръчни, механизирани или автоматизирани).

Пример с превозни средства: камион, поднася на заледен участък на завой и удря пощенски автомобил, който се движи нормално в противоположното платно - подгрупа 42 се използва както за водача на камиона, така и за пощальона. Но ако пощальонът, за да раздаде пощата, е спрял на пътното платно точно след завоя, където няма видимост, и е блъснат от камиона, който се движи нормално и не успява да избегне изненадата, отклонението се класифицира в 85 „Присъствие на пострадал или на трето лице, което само по себе си създава опасност за него или за другите“ както за пощальона, така и за водача на камиона.

Подобен пример - самоходен кар, който се преобръща, също се класифицира в подгрупа 42. Ако обаче пълната или частичната загуба на контрол се отнася до превозвания предмет - например товар, който пада от кран, тогава отклонението се класифицира в подгрупа 33 „Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - от високо (падане върху пострадалия)“.

Подгрупа 43 трябва да се използва, когато ръчен инструмент (със или без двигател) напълно или частично се изплъзва от контрола на пострадалия или друго лице или изхвърчат отломки, които причиняват увреждане.

Подгрупа 44 се използва, когато пострадалият или друго лице изпуска предмет като чук или кутия с инструменти върху нечий крак. Подобен е случаят, когато съдържанието на чанта наранява даден човек. Това трябва да се разглежда като пълна или частична загуба на контрол върху материалния фактор, който се пренася. Например ако при пренасянето на мебел, неработеща машина или топ хартия, те се изплъзнат от ръцете на пострадалия, отклонението се класифицира в 44. Тази подгрупа се използва, когато материалният фактор се изплъзва от ръцете на пострадалия. Ако

обаче предметът падне и се счупи, като отломките наранят пострадалия, правилната подгрупа е 32.

Пълната или частична загуба на контрол над животно (подгрупа 45) означава, че пострадалият е наранен от животно, за което той или някой друг се е грижил, независимо дали животното е домашно, селскостопанско или диво. Съответното животно излиза от контрола на своя стопанин, пазач или превозвач.

Група 50 „Подхлъзване или спъване с падане, падане на човек“ (подгрупи 51-59)

Подгрупа 51 се използва, когато пострадалият се подхлъзва, спъва или пада на пониско ниво спрямо положението си преди да настъпи събитието, довело до отклонение. Тази подгрупа се използва независимо от каква височина е падането - от стол, от подвижна или неподвижна стълба, от скеле или по стълбище.

Подгрупа 52 се използва, когато пострадалият се подхлъзва, спъва или пада на същото ниво, измерено по отношение на положението на пострадалия преди да се случи събитието, довело до отклонение. Тази подгрупа включва неравен терен (под). Подгрупа 52 обаче винаги е свързана с падане за разлика от подгрупа 75, която се използва, когато няма падане, а неправилно стъпване, причинило изкълчване или навяхване (вътрешни травми).

Когато пострадалият е наранен вследствие падането на друго лице, трябва да се използва подгрупа 59.

Общи бележки за използване на групи 60 и 70

Разграничението между движения на тялото без физическо натоварване и движения на тялото под или с физическо натоварване е според степента на физическото усилие на пострадалия по време на отклонението. Например за подгрупа 61 „Настъпване на остър предмет“ при ходене може да се каже, че усилието е нормално, докато носенето на товар в подгрупа 71 „Повдигане, носене, изправяне“ изисква по-голямо мускулно усилие.

Не само работите с тежести изискват по-голямо физическо натоварване, тук се отнасят и някои собствени действия (без товар) на лицата - например увреждания вследствие изправяне или завъртане (усукване).

За правилното класифициране на отклонението се прилага следната група показатели:

- първият показател се отнася до приложеното мускулно усилие;
- вторият показател се отнася до това дали увреждането е външно или вътрешно;
- третият показател е наличието или отсъствието на материален фактор за начина на увреждане.

Група 70 се използва при сравнително голямо мускулно усилие (тежък физически труд). Външните увреждания обикновено изискват използването на група 60, а вътрешните травми - група 70. Липсата на материален фактор за начина на увреждане като правило изисква класифициране в група 70.

Група 60 „Движение на тялото без физическо натоварване (обикновено водещо до външно увреждане)“ (подгрупи 61-69)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият, при движения на тялото си (без особено физическо усилие), обикновено получава външно увреждане. Движението на тялото може да бъде съзнателно или не.

Ходенето, включено в подгрупа 61, не изисква особени усилия и обикновено е съзнателно движение, каквото е и колениченето (подгрупа 62), което не изисква много повече усилия. Това означава, че е необходимо да се преценят вложените усилия, като няма значение дали движението е съзнателно, или не. При настъпване на остър предмет при ходене се получава външно увреждане, което се класифицира в подгрупа 61.

Пример за класифициране в подгрупа 62 - при сядане зад бюрото пострадалият може да си нарани коляното от отворено чекмедже. В този случай също имаме съзнателно движение без усилие, което води до външно увреждане.

Движението, описано в подгрупа 63, в повечето случаи е несъзнателно, но това няма голямо значение, по-важното е, че не изисква физически усилия (не се отчитат съпротивителните усилия) и води до външно увреждане. Подгрупа 63 разглежда и понятието „увличане по инерция“, при което част от тялото е в контакт с материалния фактор, който причинява увреждане.

Подгрупа 64 се отнася до случаите, когато пострадалият в повечето случаи се наранява сам, без участието на трето лице; при тези отклонения не е необходима намеса на материален фактор или друго лице. Тя включва случаи, при които увреждането е външно и е причинено от некоординирани движения, прибързани/неуместни действия. Общо правило за тази група е наличието на материален фактор за настъпване на увреждането - например пострадалият при ставане, при навеждане или при завъртане се удря в предмет и получава натъртване (контузия) или рана.

Друг случай, при който се използва подгрупа 64, е когато по невнимание лице поставя ръка или крак на място или върху предмет, което води до увреждане - например в кухня на ресторант, без да внимава лице допира ръка до гореща плоча на готварска печка. Подобен случай, при който лице без да внимава хвърля предмет в кош за отпадъци и се убожда на остър предмет, се класифицира в подгрупа 64 за „Отклонение“ и в 52 за „Начин на увреждане“. Пример може да се посочи с медицинска сестра, която изхвърля замърсени превързочни материали в съд за отпадъци и се наранява на вече изхвърлена там игла от спринцовка.

В този случай (с медицинската сестра) за целите на превенцията представлява интерес да се класифицира материалният фактор (ако има такъв) на отклонението, което е точно едно просто движение, в допълнение към материалния фактор на начина на увреждане.

При посочените по-горе примери материалният фактор за начина на увреждане е нагревателният уред - 10.04, или респективно иглата - 06.14. Няма материален фактор за отклонението при първия случай, когато кухненският работник изгаря ръката си на горещата плоча - той просто движи ръката си. При втория случай има материален фактор, свързан с отклонението - замърсените превързочни материали, които ще се класифицират в група 19.01 (медицинската сестра при поставяне на отпадъците вътре (надълбоко) в съда се убожда на иглата).

При случая с кухнята действието по предотвратяване се състои в това да се избегнат прибързаните, неуместните и некоординираните движения със или без предмет в ръка. При случая в болницата, когато се работи със замърсени предмети, ако човек се е съсредоточил в работата си, трябва да внимава и за други подобни предмети, с които не се работи, но които са наблизо и могат да причинят увреждане.

Други примери, използвани в подгрупа 64, със или без материален фактор, свързан с това отклонение: придвижвайки се, мияч на прозорци се удря в отворен прозорец; като маневрира с промишлена машина за почистване на под, работник си удря крака в една палета (присъединен материален фактор: самоходна машина за почистване на подове, настилки и други - 09.04; като почиства метален шкаф, лицето си порязва ръката на ключалката).

Група 70 „Движение на тялото при физическо натоварване (обикновено води до вътрешно увреждане)“ (подгрупи 71-79)

Тази група трябва да се използва само в случаите, когато пострадалият извършва движение, обикновено изискващо по-голямо физическо натоварване. Предполага се, че пострадалият се е самонаранил, без външна намеса.

Може да има външен материален фактор, който е източник на допълнително физическо усилие, което е в основата на физическото натоварване. Например когато едно лице получава скелетно-мускулно увреждане при манипулиране с товар или предмет - при повдигане (подгрупа 71), при бутане и дърпане (подгрупа 72), при поставяне (подгрупа 73), при извиване или обръщане (подгрупа 74), или стъпва неправилно, докато го носи, без да падне (подгрупа 75).

В тези примери първият показател е мускулното усилие, необходимо за да се бори с материалния фактор, а вторият - получаването на вътрешно увреждане.

Група 70 (подгрупи 71-79) също се използва в случаите, когато при отклонението няма материален фактор и следователно не може да бъде източник на особено мускулно усилие. Телесното пренапрежение води директно до вътрешна травма. Например едно лице получава увреждане на опорно-двигателния апарат, без да носи товар или да бори с някакъв предмет при изправяне (подгрупа 71), при навеждане (подгрупа 73), при завъртане (подгрупа 74) или при неправилно стъпване, ходейки напред или назад, но без да падне (подгрупа 75) (виж. по-горе различията при използване на подгрупи 52 и 75), т.е. неправилното движение довежда до вътрешна травма. Всички тези случаи се наричат общо „погрешни движения“. В такъв случай третият показател ще бъде липсата на материален фактор при начина на увреждане.

Група 80 „Изненада, уплаха, насилие, нападение, заплаха, присъствие“ (подгрупи 81-89)

Тази група трябва да се използва, когато пострадалият е бил подложен на физическо насилие или е преживял травмираща ситуация (например нападение с цел грабеж). Тази група включва както умишленото, така и непреднамереното насилие и обезпокояване.

Подгрупа 81 трябва да се използва в случаите на изненада или уплаха, при които няма физически контакт.

Подгрупа 82 трябва да се използва в случаите, когато пострадалият е подложен на нападение, заплаха или насилие от вътрешни за предприятието лица.

Подгрупа 83 се използва в случаите, когато пострадалият е подложен на нападение, заплаха или насилие от външни за предприятието лица (нападение с цел грабеж, удар от разгневен клиент, уреждане на сметки чрез трети лица и други). Насилието може да бъде предизвикано и от страна на учащи в колеж или болнични пациенти.

Подгрупа 84 се използва за нападение от страна на диви животни или животни, оставени без надзор.

Подгрупа 85 трябва да се използва, когато единственото отклонение е, че пострадалият или трето лице са присъствали в неподходящ момент на неподходящо място. Предполага се, че пострадалият или третото лице правят нещо, което не са

очаквали да правят (стоят в близост до машината, присъстват на средата на автомобилен път или върху релсов път и злополуката е причинена от изправна машина или от автомобил, или влак, които се движат по разписание, а пострадалият се намира на неподходящо място). Ако злополуката може да бъде класифицирана по-точно на базата на други данни за отклонението, това задължително трябва да се направи.

VII. Начин на увреждане

Припомняне на определението

Класификацията „Начин на увреждане“ (действието, довело до увреждане) описва как е увреден пострадалият и как е влязъл в контакт с обекта, причинил увреждането - например сблъсък при падане върху земя или под (31) или контакт с режещ предмет (например нож) (51).

Подход

Регистрира се контактът, причинил най-сериозното увреждане.

Класификацията има следната структура:

Групи 10-20	Различни видове увреждания, при които няма механично въздействие (отрова, температура, електрически ток, задушаване)
Групи 30-60	Различни видове увреждания, при които има механично въздействие
Група 70	Различни видове увреждания, причинени от физическо или психическо натоварване
Група 80	Различни видове увреждания, причинени от животни или хора

Група 10 „Контакт с електрически ток, температура, опасни вещества“ (подгрупи 11-19)

Тази група трябва да се използва, когато електрическият ток, температурата или опасното вещество са значими фактори за обекта, причинил увреждането. Тази група следва да се използва, когато факторът, причиняващ увреждане, е силата на електрическия ток.

Подгрупа 11 трябва да се използва в случаите, когато пострадалият влиза в контакт с електрическа дъга и вследствие на това получава токов удар или термично изгаряне. Като материален фактор се класифицира предметът или съоръжението под напрежение (например инструмент, клещи или пинсети), а не самият електрически ток.

Подгрупа 12 трябва да се използва в случаите, когато пострадалият влиза в директен контакт с предмет, който при нормален режим или при отклонение от този режим е под напрежение, при което през пострадалия протича електрически ток.

Подгрупи 11 и 12 трябва да се използват, когато силата на електрическия ток е факторът, причинил увреждането.

Подгрупа 13 трябва да се използва, когато факторът, причинил увреждането, е температурата на предмета или средата, с които пострадалият влиза в контакт. Като материален фактор се класифицира горящият предмет или този, от който излиза пламъкът - например горящ бензин, дървена греда, подпален автомобил и други.

Подгрупа 14 трябва да се използва в случаите, когато пострадалият влиза в контакт, чрез допир или не, с фактор, който причинява измръзване. Материалният фактор на начина на увреждане е студеният предмет - въздух, вода, течен кислород и други.

Подгрупи 15-17 трябва да се използват в случаите, когато увреждането е причинено от биологични или химични вещества или от техните свойства. В тази група се различават няколко начина на увреждане като например: чрез вдишване през носа или устата; по/през кожата или очите; или през храносмилателната система при поглъщане, хранене или пиене. Прахта, която сама по себе си не е опасна, но изхвърлена от инструмент (механично въздействие) влиза в очите и причинява увреждане, се класифицира в 41 „Удар от летящ предмет“, а не в подгрупа 16 „Контакт с опасни вещества - по/през кожата или очите“.

Група 20 „Задушаване, причинено от удавяне, затрупване, обгръщане“ (подгрупи 21-29)

Тази група се използва, когато недостигът на кислород за дишане е факторът, причинил увреждането, което довежда до задушаване и може да причини смърт.

Подгрупа 21 се използва, когато липсата на кислород се дължи на потапяне в течност (например вода), която пречи на снабдяването на организма с кислород. Материалният фактор на начина на увреждане е течността или ако течността не е точно определена, „съдът“, съдържащ течността, в която е бил потопен пострадалият.

Подгрупа 22 се използва в случаите, когато липсата на кислород се дължи на затрупване под твърди материали (например пръст), които пречат на снабдяването на организма с кислород. Материалният фактор на начина на увреждане е веществото, в което е затрупан пострадалият (например пръст).

Подгрупа 23 се използва когато задушливи пари или газове възпрепятстват достъпа на кислород или когато нещо друго пречи на пострадалия да диша - например пластмасова торбичка върху лицето. Материалният фактор на начина на увреждане са или задушливите пари и газове, или предметът, който пречи на пострадалия да диша.

Тази подгрупа не се използва, когато по своите химични свойства парите или газовете са токсични, корозивно действащи или вредни. Тази подгрупа също така не бива да се използва, ако отравянето или изгарянето с тези химични продукти причинява най-сериозното увреждане. В тези случаи се използват подгрупи 15, 16 или 17 „Контакт с опасни вещества“.

Група 30 „Сблъсък при хоризонтално или вертикално движение с неподвижен предмет (пострадалият е в движение)“ (подгрупи 31-39)

Тази група се използва в случаите, когато пострадалият е в хоризонтално или вертикално движение, а предметът, предизвикал увреждането, е неподвижен.

Подгрупа 31 се използва в случаите, когато увреждането се дължи на вертикалното движение на пострадалия (т.е. отклонението е неговото падане). Височината, от която пада пострадалият, не е от значение. В този пример отклонението е падането на пострадалия, а материалният фактор на начина на увреждане е предметът, в който пострадалият се блъска при падането (например стол).

Подгрупа 32 се използва, когато пострадалият се блъска в нещо неподвижно, (например маса). В този пример отклонението е хоризонталното движение на пострадалия, а материалният фактор на начина на увреждане е масата. Подобен е и случаят на водач на камион, който се блъска в дърво или в неподвижно превозно средство.

Група 40 „Удар или сблъсък от/с движещ се предмет“ (подгрупи 41-49)

Тази група се използва в случаите, когато предметът, причинил увреждането, се движи и удря пострадалия или се сблъсква с него. Що се отнася до начина на увреждане, подгрупи 41-44 предполагат, че пострадалият е неподвижен или движението му няма връзка с начина на увреждане. С други думи, сблъсъкът се дължи единствено на движението на предмета. Докато подгрупа 45 предполага, че сблъсъкът се дължи на едновременното движение на предмета и пострадалия в момента на удара. Сблъсъкът между две движещи се превозни средства се класифицира в 45. Пътнотранспортните произшествия често се класифицират в 44 или 45. Обикновено предметът е превозно средство (за водач на превозно средство, който обаче се удря в неподвижно препятствие (например стена или неподвижно превозно средство), се класифицира в подгрупа 32), а произшествия, при които има ударени от превозни средства пешеходци, попадат в обхвата на група 60 (подгрупи 61-69).

Подгрупа 41 трябва да се използва в случаите, когато пострадалият е ударен от летящ във въздуха предмет (например изхвърлен от машина), но не от предмет, падащ вертикално. Този подгрупа също се използва, когато пострадалият е ударен от врата в момента на нейното рязко и широко отваряне. Предметът може да бъде и много малък (например дървесни стърготини или метални стружки) (виж. обясненията за подгрупа 16).

Подгрупа 42 се използва в случаите, когато пострадалият е ударен от падащ вертикално предмет (отклонение), а не от летящ във въздуха предмет - например керемидата, която пада отвисоко.

Подгрупа 43 се използва в случаите, когато пострадалият е ударен или повален от предмет, който отскача назад, защото е опънат - например клони, пружини, еластични ленти и други. Тази подгрупа също се използва, когато предметът се люлее.

Подгрупа 44 обикновено се използва в случаите, при които пострадалият е ударен от движещ се или търкалящ се предмет - например оборудване на колела (количка, вагонетка) или превозно средство.

Подгрупа 45 се използва в случаите, когато пострадалият и предметът, причинил увреждането, са в движение. Сблъсъкът може да се получи, когато пострадалият и предметът се движат в една и съща посока или в противоположни посоки. Използва се също при сблъсък между двама души или между две превозни средства.

Група 50 „Контакт с режещ, пробощащ, груб, грапав материален фактор“ (подгрупи 51-59)

Тази група се използва, когато основната причина за увреждането е, че предметът е режещ, пробощащ, груб или грапав, а не фактът, че пострадалият е бил ударен от предмета.

Подгрупа 51 се използва в случаите, при които пострадалият се порязва върху нещо режещо - например нож или остър ръб.

Подгрупа 52 се използва в случаите, когато пострадалият се пробоща на остър предмет - например шило или игла.

Подгрупа 53 се използва в случаите, при които пострадалият е одраскан или раздран от материален фактор с груба или грапава повърхност (например рашпила, гласпапир (шкурка), нерендосана дъска и други). Грубият материален фактор, неподатлив поради масата или плътността, не смекчава и отслабва контакта.

Група 60 „Захващане, притискане, смазване, смачкване и т.н.“ (подгрупи 61-69)

Тази група се използва, когато силата, размерът, теглото, налягането или скоростта на даден предмет или машина са факторите, причинили увреждането - например преса или тежък съд, които смазват пострадалия (или негов крайник) вследствие на тежестта си; подемен кран, който смазва пострадалия в стената; автомобил, който се преобръща и премазва работник по поддържане на пътя.

Подгрупа 61 се използва в случаите, при които обектът, който захваща, притиска или смазва пострадалия, се движи. Този обект може да бъде част от машина или нещо подвижно. Материалният фактор, който трябва да се класифицира, е обектът, който се движи (като цяло или част от него) - например машина (или част от нея), двигател на превозно средство, колан (снабден с кука). Като материален фактор се класифицира обектът, който захваща, притиска или смазва пострадалия.

Подгрупа 62 се използва в случаите, когато пострадалият е притиснат или смазан към някаква повърхност (под, път). Използването на подгрупа 62 предполага, че движението е вертикално - например прегазен от автомобил, премазан под бетонен блок и други. Като материален фактор се класифицира обектът, който е в движение (като цяло или част от него) (например автомобил или колелото на автомобил). При тази подгрупа има два обекта, но като материален фактор трябва да се класифицира обектът, който притиска или смазва пострадалия, а не обектът, върху който той е притиснат. Когато пострадалият е прегазен от автомобил, класифицира се „автомобилът“, а не „пътят или земната повърхност“.

Подгрупа 63 се използва в случаите, когато пострадалият е притиснат или смазан между работещ инструмент и нещо друго - например между тежка пробивна машина и стена или между тежък сандък и машина. Използването на подгрупа 63 предполага, че движението е хоризонтално. Материалният фактор, който се класифицира, е предметът, който се използва или с който се борава и който също е в движение (като цяло или част от него) - например пробивната машина или сандъкът. Тази подгрупа се използва, когато пострадалият е притиснат между два обекта, но като материален фактор трябва да се класифицира обектът, който притиска и смазва пострадалия, а не обектът, към който е притиснат или премазан - например ако пострадалият е притиснат към стена от камион, като материален фактор се класифицира „камионът“, а не „стената“.

Подгрупа 64 обхваща случаите, при които увреждането е откъсване или отрязване на крайник, китка или пръст - например пръстът на пострадалия е захванат и откъснат от въртящ се/режещ инструмент.

Група 70 „Физическо или психическо натоварване“ (подгрупи 71-79)

Тази група се използва в случаите на налягане от всякаква степен на мускули, стави, органи или тъкани, причинено от претоварване, физични фактори (шум, лъчение, триене и други) или травми. Действията, причиняващи външни увреждания, не трябва да се класифицират в тази група. Тази група включва само непредвидените и внезапни събития; от друга страна, системното дълготрайно излагане на физическо натоварване води до професионални болести.

В зависимост от вида на злополуката може да има или да няма материален фактор, свързан с начина на увреждане - например материален фактор от група 15.06 може да бъде причина за облъчването на дадено лице, материален фактор от група 20.01 може да бъде причина за увреждането на слуха на пилот на самолет при разхерметизиране на кабината. Обратно, ако човек, без да е носил или да е бил ударен от предмет, при

изправяне или при неправилно стъпване си навехне глезена, няма материален фактор, свързан с начина на увреждане (подгрупа 71 от „Начин на увреждане“, група 00.01 от „Материален фактор“).

Подгрупа 73 обхваща нервно-психическо напрежение и стрес, вследствие на нападение или насилие, както и напрежение и стрес при злополуки с друго лице, на които пострадалият е бил свидетел. Ако обаче увреждането в резултат на нападение е преди всичко физическо, контактът се класифицира в друга подгрупа - например 50-59 за увреждания, причинени от острие или куршум, или 83 при удар или ритане.

Група 80 „Ухапване, ритане и т.н. (от животно или човек)“ (подгрупи 81-89)

Тази група се използва, когато факторът, причинил увреждането, е човек, животно или насекомо.

Подгрупа 81 се използва в случаите, при които пострадалият е ухапан от човек или животно. Тази подгрупа 82 трябва да се използва само в случаите, когато има вредно ужилване от опасни насекоми (например оси, пчели) или убождания от риби с отровни игли или перки (например морски скорпиони, морски дракони). Подгрупа 82 не трябва да се бърка с подгрупа 52 „Контакт с пробощащ материален фактор“, където пробощащият предмет е причинител на увреждането.

VIII. Материален фактор

Припомняне на определението

Материалният фактор, свързан със специфичната физическа дейност, описва средството, предмета или инструмента, използван от пострадалия в момента на злополуката. Ако има няколко материални фактора, свързани със специфичната физическа дейност, трябва да се регистрира материалният фактор, който е най-тясно свързан със злополуката или увреждането.

Материалният фактор, свързан с отклонението, описва средството, предмета или инструмента, участващ в опасното събитие. Ако има няколко материални фактора, свързани с последното отклонение, трябва да бъде регистриран този материален фактор, който е най-близко по време до контакта, причинил увреждането.

Материалният фактор, свързан с начина на увреждане, се отнася за средството, предмета или инструмента, с който пострадалият е влязъл в контакт, или чрез психическо натоварване е предизвикал увреждането. Ако има няколко материални фактора, свързани със злополуката, трябва да бъде регистриран този материален фактор, който е предизвикал най-сериозното увреждане.

Класификацията материален фактор е само една, независимо че е свързана с три променливи: специфична физическа дейност, отклонение и начин на увреждане.

Възможно е един и същ материален фактор да бъде свързан с трите променливи. Не е необходимо трите материални фактора да са различни. На практика този материален фактор може да е свързан с една или няколко променливи, а също така на всяка променлива може да съответства различен материален фактор.

Основният принцип на тази класификация е, че пострадалият извършва някакво действие с първия материален фактор (специфична физическа дейност), вторият материален фактор се свързва с отклонението, описващо необичайното събитие (отклонение), а третият материален фактор е причинил увреждането (начин на увреждане). Трите материални фактора могат да бъдат различни, еднакви или изобщо да не съществуват.

Описание на двуцифрените кодове

Групи 01, 02 и 03 (сгради, конструкции, съоръжения и повърхности) се използват предимно в случаите, при които пострадалият пада или се удря.

Групите 04 до 11 (инструменти и машини) се използват, когато злополуките са от неизправност на инструментите и машините или когато уврежданията са причинени директно от тях. Машините и инструментите, освен това са свързани със специфични физически дейности, изискващи тяхното използване.

Ръчни инструменти за добив на суровини и обработка на почвата са в подгрупи 06.09 или 07.09 в зависимост от това дали са ръчно задвижвани, или механични. Подгрупа 09.02 (несамоходни или самоходни машини за обработка на почвата - селскостопански) включва разнообразни по големина машини, например косачка за трева, комбайни, мотокултиватори и едрогабаритни селскостопански машини, които могат да бъдат управлявани от водачи.

Всички машини за обработка и преработка на материали се класифицират в група 10.

Съоръженията за складиране и съхранение, когато са неподвижни, се класифицират в подгрупа 11.06, а когато са подвижни (преносими) - в 11.07. Те могат да бъдат постоянно отворени, затворени или херметически затворени. Подгрупа 11.07 се използва за класифициране на насипни материали, които се съхраняват в големи количества.

Подгрупа 11.09 обхваща различни видове опаковки с малки и средни размери: малки контейнери, включително такива под налягане - например бутилки за втечнени или газове под налягане, пожарогасители и други, като всяко от тях е в единична опаковка. Големи количества (повече бройки) от тези опаковки, съхранявани в складове (например върху рафтове), се класифицират в подгрупа 14.08.

Групи 12 и 13 се прилагат за превозни средства, а машините за строителство и селско стопанство са съответно в подгрупи 09.01 - машини за добив на суровини или обработка на земна маса - мини, кариери, строителни обекти, и 09.02 - селскостопански машини за обработка на почвата.

Група 14 включва строителни материали и различни предмети, продукти: подгрупа 14.01 обхваща строителни материали; подгрупа 14.02 обхваща детайли и части на машини и превозни средства; подгрупа 14.03 обхваща механично обработени части или детайли и машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори) и подгрупа 14.04 обхваща свързващи елементи (гайки, болтове, винтове, гвоздеи и други).

Подгрупа 14.05 включва продукти под формата на частици, прах, трески, парчета, пръски, стружки или други отломки. Подгрупи 14.06 и 14.07 включват продукти от и за селското стопанство.

Всички складирани продукти се класифицират в подгрупа 14.08. Подгрупа 14.09 се използва за складирани продукти - на роли и рулони, като хартия или кабели.

Подгрупи 14.10, 14.11 и 14.12 обхващат преди всичко товари, които се пренасят чрез механични подемници или конвейери, чрез окачане на подемни устройства, кранове или обработени ръчно, където при съответното обработване на товарите настъпва злополука, предизвикана от удар, падане или преобръщане.

Групи 15, 16, 17 и 18 не се нуждаят от допълнително пояснение.

Група 19 (насипни отпадъци) се прилага при отпадъци от групи 14-15 или 18, когато те са точно определени или са сложни смеси за отстраняване. Терминът „насипен“ се употребява в случаите, когато има големи количества от посочените отпадъци.

Група 20 се прилага в случаите, когато причина за злополуката са физични и природни явления, външни климатични условия, земетресения и други.

Подробна класификация (с 8-значен цифров код)

Подробната класификация (с 8-значен цифров код) дава възможност за точно определяне на обработвания материал (предимно за машините с кодове 10.02, 10.04 и от 10.07 до 10.15) или на опаковките, използвани при машините за опаковане (10.16).

Седмата и осмата цифра от кода определят вида на обработвания материал (за машини от подгрупи 10.02, 10.04, 10.07 до 10.15) или вида на опаковката в случаи на машини за опаковане (10.16). При означаване на вида на обработвания материал седмата и осмата цифра са съответно ОХ, а при означаване на вида на опаковката - ОУ. Буквите Х и У могат да имат едно от следните значения, посочени в таблицата:

Значения на ОХ или ОУ (седма и осма цифра)	Материал
0А	Камък, минерален материал
0В	Метал
0С	Дърво
0D	Каучук, пластмаса
0Е	Хартия, картон
0F	Текстил
0G	Кожа
0H	Храни

Примери

а) Циркулярът се класифицира по следния начин:

- 10.11 Обработващи машини - за рязане с трион, циркуляр (класификация с 4-значен цифров код)
- 10.11.01 Циркуляр (класификация с 6-значен цифров код)
- 10.11.01.0X В класификацията с 8-значен цифров код, циркулярът е определен с код, съдържащ ОХ, който не е окончателен и може да има различни значения в зависимост от обработвания материал, а именно:
  - 10.11.01.0А Циркуляр за рязане на камък
  - 10.11.01.0В Циркуляр за рязане на метал
  - 10.11.01.0H Циркуляр за рязане на хранителни продукти.

б) Бетонобъркачка се класифицира с код 10.02.15.0А, тъй като бетонът определя еднозначно даденото съоръжение.

IX. Примери за класифициране на причините и обстоятелствата за трудовата злополука

- 1) На нова строителна площадка зидар, който носи инструмент нагоре по стълби, стъпва върху гвоздей, стърчащ от парче дърво, оставено на стълбите.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	021	Строителен обект - в процес на изграждане
Вид работа	22	Строителни и монтажни работи - изграждане на сгради
Специфична физическа дейност	61	Ходене, тичане, качване, слизане и други
Материален фактор - 4-значен цифров код	02.01	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби , кейове)
Материален фактор - 8-значен цифров код	02.01.01.00	Стълби
Отклонение	61	Настъпване на остър предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	01.02.01.05	Дъски с гвоздеи
Начин на увреждане	52	Контакт с пробождащ материален фактор (гвоздей, заострен инструмент и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.04	Свързващи елементи: гайки, болтове, винтове, гвоздеи и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.04.02.00	Гвоздеи , скоби, нитове

- 2) В болница медицинска сестра наранява палеца си, докато изхвърля спринцовка в коша за медицински отпадъци, като по невнимание се убожда на друга игла, подаваща се от коша.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	051	Лечебни заведения, болници, домове за медико-социални грижи
Вид работа	41	Предоставяне на услуги, грижи, подпомагане на населението
Специфична физическа дейност	46	Изливане, наливане, напълване, поливане, пръскане, изпразване, изгребване
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.09	Различни видове опаковки, с малки и средни размери, подвижни (кошове, различни видове кутии, бутилки, щайги, пожарогасители и други)
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.09.06.00	Кофи за смет, съдове за отпадъци
Отклонение	64	Некоординирани, неуместни, прибързани движения
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.14	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.14.01.00	Спринцовки, игли
Начин на увреждане	52	Контакт с пробощащ материален фактор (гвоздей, заострен инструмент и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.14	Ръчни инструменти, без двигател - за медицинска и хирургическа употреба - прободни, режещи
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.14.01.00	Спринцовки, игли

- 3) Бояджия се качва по подвижна стълба, за да пребоядиса тавана на офис. Кука на стълбата се отчупва, което става причина бояджията да падне на земята.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	041	Офиси, зали за срещи, библиотеки и други
Вид работа	24	Строителни и монтажни работи - реконструкция, преустройство, поддържане или възстановяване/ремонт на всички видове сгради и строителни съоръжения
Специфична физическа дейност	64	Пълзене, катерене и други
Материален фактор - 4-значен цифров код	02.03	Конструкции, повърхности над нивото на земята - подвижни (включително строително скеле, подвижни стълби, строително скеле тип „магаре“, подедни платформи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	02.03.01.00	Подвижни стълби, двураменни стълби
Отклонение	31	Счупване или скъсване на материалния фактор - на местата за свързване и присъединяване
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.05	Подедни механизми, обезопасяващи, привързващи, захващащи и други устройства (включително сапани, куки, въжета)
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.05.03.00	Куки, S-куки, зъби
Начин на увреждане	31	Сблъсък при вертикално движение (произтичащо от падане)
Материален фактор - 4-значен цифров код	01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	01.02.01.00	Повърхности общо

- 4) Въже, поддържащо окачен товар, се скъсва, което става причина товарът да се залюлее през зоната за товарене и да удари работник.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	013	Места, използвани предимно за складиране, товарене, разтоварване
Вид работа	61	Движение - ходене, придвижване, пътуване, включително с превозни средства
Специфична физическа дейност	70	Присъствие
Материален фактор - 4-значен цифров код	01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	01.02.01.00	Повърхности общо
Отклонение	31	Счупване или скъсване на материалния фактор - на местата за свързване и присъединяване
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.05	Подемни механизми, обезопасяващи, привързващи, захващащи и други устройства (включително сапани, куки, въжета)
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.05.01.00	Вериги, стоманени въжета, текстилни въжета, сапани, ленти, колани, еластични опъвачи
Начин на увреждане	43	Удар - от люлеещ се предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.11.	Товари - пренасяни чрез окачване на подемни устройства, кранове
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.11.00.00	Товари - пренасяни чрез окачване на подемни устройства, кранове

- 5) Неквалифициран общ работник в дъскорезница, докато зарежда с материал банциг е наранен по главата от летящо парче дърво, изхвърлено към него от лентата на банцига при подаването на дървения материал.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	011	Място на производство, завод, работилница
Вид работа	11	Произвеждане, обработване, преработване - всички видове
Специфична физическа дейност	12	Зареждане на машина, сваляне на обработени изделия
Материален фактор - 4-значен цифров код	10.11	Обработващи машини - за рязане с трион, циркуляр
Материален фактор - 8-значен цифров код	10.11.00.00	Обработващи машини - за рязане с трион, циркуляр
Отклонение	44	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху предмет (носен, преместван, манипулиран и т.н.)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.03	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.03.01.00	Механично обработени детайли и части
Начин на увреждане	41	Удар - от летящ предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.05	Частици, прах, трески, парчета, пръски, стружки и други отломки
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.05.01.00	Стружки, парчета, трески, стъклени парчета

- б) Работник в кланица, транжиращ котлети в транжорен цех, удря ножа си в ръба на масата и наранява палеца си.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	011	Място на производство, завод, работилница
Вид работа	11	Произвеждане, обработване, преработване - всички видове
Специфична физическа дейност	21	Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.02	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.02.02.00	Нож, кухненски нож, резци
Отклонение	43	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху ръчни инструменти (с ръчно или механично задвижване) или върху обработвания от инструмента материал
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.02	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.02.02.00	Нож, кухненски нож, резци
Начин на увреждане	51	Контакт с режещ материален фактор (нож, острие и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.02	Ръчни инструменти, без двигател - за рязане, отделяне (включително ножици, градинарски ножици, лозарски ножици)
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.02.02.00	Нож, кухненски нож, резци

- 7) На строителна площадка чирак развива болт на парен котел с гаечен ключ. Болтът се счупва и от внезапното извиване ръката на чирака се удря силно в котела.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	021	Строителен обект - в процес на изграждане
Вид работа	51	Подготвяне, инсталиране, монтиране, демонтиране, разглобяване
Специфична физическа дейност	21	Работа с ръчни инструменти - задвижвани ръчно
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.05	Ръчни инструменти, без двигател - за пробиване, завиване, завинтване
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.05.01.00	Гаечни ключове
Отклонение	31	Счупване или скъсване на материалния фактор - на местата за свързване и присъединяване
Материален фактор - 4-значен цифров код	06.05	Ръчни инструменти, без двигател - за пробиване, завиване, завинтване
Материален фактор - 8-значен цифров код	06.05.01.00	Гаечни ключове
Начин на увреждане	53	Контакт с груб или грапав материален фактор
Материален фактор - 4-значен цифров код	10.04	Машини за обработка на материали - чрез термична обработка (сушилни, пещи, фурни)
Материален фактор - 8-значен цифров код	10.04.02.05	Парен котел, водонагревателен котел, котел за изпаряване (изваряване)

- 8) В склад пожарогасител се задейства случайно, докато го проверяват, и горната му част отхвърква. Ръкохватката на пожарогасителя удря служителя (продавач на пожарогасители), който го проверява, в долната част на лицето и нанасява устата му.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	013	Места, използвани предимно за складиране, товарене, разтоварване
Вид работа	52	Поддържане, ремонт, настройване, регулиране
Специфична физическа дейност	40	Боравене с предмети
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.09	Различни видове опаковки, с малки и средни размери, подвижни (кошове, различни видове кутии, бутилки, щайги, пожарогасители и други)
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.09.03.00	Бутилки за сгъстен газ, аерозоли, пожарогасители
Отклонение	32	Счупване, разрушаване, водещи до изхвърляне на отломки и парчета (от дърво, стъкло, метал, камък, пластмаса и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.09	Различни видове опаковки, с малки и средни размери, подвижни (кошове, различни видове кутии, бутилки, щайги, пожарогасители и други)
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.09.03.00	Бутилки за сгъстен газ, аерозоли, пожарогасители
Начин на увреждане	41	Удар - от летящ предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.03	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.03.99.00	Други части от детайли или инструменти

- 9) Електротехник, преминаващ през строителна площадка, чува странен шум, идващ от крана, и вижда метални отпадъци да падат от него. Въпреки че се прилепва до стената, металните отпадъци го удрят, причинявайки натъртване и дракотини на дясното рамо и гърба му.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	021	Строителен обект - в процес на изграждане
Вид работа	61	Движение - ходене, придвижване, пътуване, включително с превозни средства
Специфична физическа дейност	70	Присъствие
Материален фактор - 4-значен цифров код	01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	01.02.01.00	Повърхности общо
Отклонение	33	Плъзгане, падане, срутване на материалния фактор - от по-високо (падане върху пострадалия)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.11	Товари - пренасяни чрез окачване на подежни устройства, кранове
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.11.00.00	Товари - пренасяни чрез окачване на подежни устройства, кранове
Начин на увреждане	42	Удар - от падащ предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.11	Товари - пренасяни чрез окачване на подежни устройства, кранове
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.11.00.00	Товари - пренасяни чрез окачване на подежни устройства, кранове

- 10) Чистач, който върви по покрива на жилищен блок, за да направи някакви проверки, се спъва в керемида и пада от покрива на балкон два етажа по-долу.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	091	На височина - на постоянно ниво (покрив, тераса и други)
Вид работа	55	Наблюдение и контрол на производствените процеси, работното място, превозните средства, оборудването - със или без използване на технически средства за контрол
Специфична физическа дейност	61	Ходене, тичане, качване, слизане и други
Материален фактор - 4-значен цифров код	02.01	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби, кейове)
Материален фактор - 8-значен цифров код	02.01.02.00	Покриви, тераси, остъклени покриви, покривни конструкции
Отклонение	51	Падане на човек - от по-високо на по-ниско ниво
Материален фактор - 4-значен цифров код	02.01	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби, кейове)
Материален фактор - 8-значен цифров код	02.01.02.00	Покриви, тераси, остъклени покриви, покривни конструкции
Начин на увреждане	31	Сблъсък при вертикално движение (произтичащо от падане)
Материален фактор - 4-значен цифров код	02.01	Части от сграда над нивото на земята - неподвижни (покриви, тераси, врати и прозорци, стълби, кейове)
Материален фактор - 8-значен цифров код	02.01.99.00	Други части на сгради над нивото на земята - неподвижни

- 11) Работник, занимаващ се с поддържане на асансьори в частен жилищен блок, се качва върху покрива на асансьорната кабина. Той привежда в действие асансьора и бива смазан между кабината и тавана на асансьорната шахта.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	091	На височина - на постоянно ниво (покрив, тераса и други)
Вид работа	52	Поддържане, ремонт, настройване, регулиране
Специфична физическа дейност	64	Пълзене, катерене и други
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.02	Елеватори, асансьори - подемлици, кофъчни елеватори, крикове и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.02.01.00	Подемлици - асансьори
Отклонение	42	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху превозни или подемно-транспортни средства (самоходни или несамоходни)
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.02	Елеватори, асансьори - подемлици, кофъчни елеватори, крикове и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.02.01.00	Подемлици - асансьори
Начин на увреждане	63	Захващане, притискане, смазване - между
Материален фактор - 4-значен цифров код	11.02	Елеватори, асансьори - подемлици, кофъчни елеватори, крикове и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	11.02.01.00	Подемлици - асансьори

- 12) Работник по поддържането на парен котел, намиращ се в котелното помещение на жилищен блок, е стъпил върху газозахранващия тръбопровод (инсталиран на земята). Той се подхлъзва и изкълчва левия си глезен, без да падне.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	072	В части от сгради за общо ползване, пристройки, дворове
Вид работа	52	Поддържане, ремонт, настройване, регулиране
Специфична физическа дейност	61	Ходене, тичане, качване, слизане и други
Материален фактор - 4-значен цифров код	01.02	Повърхности на нивото на земята - земя и подове (вътрешни или външни, селскостопанска земя, спортни терени, хлъзгави подове, повърхности с препятствия, дъски с гвоздеи)
Материален фактор - 8-значен цифров код	01.02.01.00	Повърхности общо
Отклонение	75	Неправилно стъпване, изкривяване на крака или глезена, подхлъзване без падане
Материален фактор - 4-значен цифров код	04.01	Системи за снабдяване и разпределяне на материали, тръбопроводни мрежи - неподвижни - за газ, въздух, течности, твърди материали, включително бункери
Материален фактор - 8-значен цифров код	04.01.01.00	Системи за снабдяване и разпределение на материали - неподвижни тръбопроводи за газ
Начин на увреждане	71	Физическо натоварване - върху скелетно-мускулната система
Материален фактор - 4-значен цифров код	00.01	Няма материален фактор
Материален фактор - 8-значен цифров код	00.01.00.00	Няма материален фактор

- 13) Докато полира детайл от каросерия на превозно средство с машина за почистване с четка, пострадалият накланя прекомерно детайла, което става причина детайлът да бъде захванат в четката и да отхвъркне в лицето му.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	011	Място на производство, завод, работилница
Вид работа	11	Произвеждане, обработване, преработване - всички видове
Специфична физическа дейност	41	Вземане в ръка, задържане, хващане, поставяне - хоризонтално
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.02	Части на машини и превозни средства: шасита, картери, лостове, колела и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.02.00.99	Други детайли на машини и превозни средства
Отклонение	44	Загуба на контрол (пълна или частична) - върху предмет (носен, преместван, манипулиран и т.н.)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.02	Части на машини и превозни средства: шасита, картери, лостове, колела и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.02.00.99	Други детайли на машини и превозни средства
Начин на увреждане	41	Удар - от летящ предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.02	Части на машини и превозни средства: шасита, картери, лостове, колела и други
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.02.00.99	Други детайли на машини и превозни средства

- 14) Пострадалият включва струг и металният детайл се върти твърде бързо под режещия инструмент. Стругът блокира, режещият инструмент се чупи, острието изхвърча и удря пострадалия по челото.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	011	Място на производство, завод, работилница
Вид работа	11	Произвеждане, обработване, преработване - всички видове
Специфична физическа дейност	13	Контролиране, управляване на машина, работа с машина
Материален фактор - 4-значен цифров код	10.10	Обработващи машини - за заглаждане или стъргане, фрезование, повърхностно обработване, шлифование, полиране, струговане, пробиване
Материален фактор - 8-значен цифров код	10.10.09.00	Стругови центри
Отклонение	32	Счупване, разрушаване, водещи до изхвърляне на отломки и парчета (от дърво, стъкло, метал, камък, пластмаса и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.03	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.03.02.00	Инструмент, детайл от машина
Начин на увреждане	41	Удар - от летящ предмет
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.03	Механично обработени части или детайли, машинни инструменти (включително парчета и стружки от тези материални фактори)
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.03.02.02	Стружка, отломка от инструмент

- 15) Пострадалият, който управлява трактора си и разпръсква хербицид по лозите си, е отровен от газове изпарения поради промяна в посоката на вятъра.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	033	Селскостопански обекти - многогодишни насаждения
Вид работа	32	Селскостопанска работа - растениевъдство
Специфична физическа дейност	31	Управление на превозни или подемно-транспортни средства - подвижни и самоходни
Материален фактор - 4-значен цифров код	09.02	Несамоходни или самоходни машини - за обработка на почвата - селскостопански
Материален фактор - 8-значен цифров код	09.02.05.00	Селскостопанско оборудване за третиране на културите (с пестициди-инсектициди-хербициди)
Отклонение	99	Други отклонения, неклассифицирани другаде
Материален фактор - 4-значен цифров код	20.02	Природни и атмосферни явления (включително водни пространства, кал, дъжд, градушка, сняг, поледица, вятър и други)
Материален фактор - 8-значен цифров код	20.02.00.00	Природни и атмосферни явления (включително водни пространства, кал, дъжд, градушка, сняг, поледица, вятър и други)
Начин на увреждане	15	Контакт с опасни вещества - чрез вдишване през носа или устата
Материален фактор - 4-значен цифров код	15.02	Вещества - вредни, токсични (твърди, течни или газообразни)
Материален фактор - 8-значен цифров код	15.02.00.00	Вещества - вредни, токсични (твърди, течни или газообразни)

- 16) В кухнята на ресторант работник нанарява ръката си на счупена порцеланова чаша, докато мие съдове.

Променлива	Код	Наименование
Място на злополуката	044	Ресторанти, места за временно настаняване (хотели и други), места за забавление (включително музеи, театрални зали, стадиони, панаири и други)
Вид работа	53	Почистване на работното място, на машините - машинно или ръчно
Специфична физическа дейност	49	Други специфични физически дейности, неklasифицирани другаде, в група 40
Материален фактор - 4-значен цифров код	17.08	Домакински уреди, прибори, предмети и спално бельо (при професионалната им употреба)
Материален фактор - 8-значен цифров код	17.08.00.00	Домакински уреди, прибори, предмети и спално бельо (при професионалната им употреба)
Отклонение	64	Некоординирани, неуместни, прибързани движения
Материален фактор - 4-значен цифров код	00.01	Няма материален фактор
Материален фактор - 8-значен цифров код	00.01.00.00	Няма материален фактор
Начин на увреждане	51	Контакт с режещ материален фактор (нож, острие и други)
Материален фактор - 4-значен цифров код	14.05	Частици, прах, трески, парчета, пръски, стружки и други отломки
Материален фактор - 8-значен цифров код	14.05.01.00	Стружки, парчета, трески, стъклени парчета

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКА СИСТЕМА „ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ“ - 2014

Автори: отдел „Планиране, качество, метаданни и проекти“, НСИ

отдел „Експертиза на работоспособността и трудова злополука“, НОИ

Редактор: Л. Александрова

Статистическа система „Трудови злополуки“ - 2014 е издадена със съдействието и финансовата подкрепа на „Фонд условия на труд“.